

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA

Trest domácího vězení jako forma nápravy pachatele

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Petra Fišerová

Vedoucí práce: JUDr. Ing. Daniel Prouza, Ph.D.

Datum odevzdání práce: 24. května 2010

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Trest domácího vězení jako forma nápravy pachatele vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

V Českých Budějovicích, dne 24. května 2010

Na tomto místě bych chtěla poděkovat za cenné rady a laskavé vedení při vzniku této práce vedoucímu práce JUDr. Ing. Danielu Prouzovi, Ph.D., dále pak panu Josefu Raušerovi, Dis. z Probační a mediační služby ČR České Budějovice za cenné informace, které mi poskytoval v průběhu psaní práce.

SUMMARY

Each human society creates during its existence a system of reactions against undesirable activities of persons, who break the rules of the smooth passing of a particular community and contravene the standards and values of the community. The view of these reactions – punishments, changes over time and also with a respect to culture of the community or the state and its approach to an individual and his rights. In the past, the forms of punishments were, and in some countries still are, mainly primitive, such as amputations of body parts. However, the civilised world, especially, in case of non-arrestable offences, tends to prefer non-custodial service, such as home detention.

Home detention as a form of penalty has been used in various alternatives for many years in countries such as Italy, Germany etc. However, the Czech legal system did not allow to impose this penalty until 2010. This form of penalty should facilitate the situation in Czech crowded prisons. It might be imposed on thousands of the sentenced a year and, at the same time, it would save money of the tax payers.

The thesis deals with the legislative framework, where the home detention belongs and it is also focused on the fact how the other states, where home detention has been applied for years, have adopted this form of penalty. The objective of the Probation and Media Service of the Czech Republic is also mentioned in this work. The theoretical part of the thesis is divided into two parts – the first part deals with the punishment in general, the other one is focused on home detention in particular.

ABSTRAKT

Každé lidské společenství si v průběhu svého trvání vytváří systém reakcí na nežádoucí aktivity osob, které svým konáním narušují chod daného společenství a porušují normy a hodnoty společenství. Pohled na tyto reakce – tresty, se mění v průběhu času, ale i s přihlédnutím ke kultuře daného společenství, státu, a jeho přístupu k jednotlivci a jeho právům. Zatímco v dřívějších dobách, a v některých zemích ještě dnes, se tresty soustřeďují hlavně na primitivní tresty, jako jsou například amputace různých částí těla, civilizovaný svět se ubírá stále častěji, obzvláště v případě lehčího provinění, cestou trestů alternativních, mezi které patří právě i trest domácího vězení.

V České republice je možno uložit trest domácího vězení teprve prvním rokem, ale v některých zemích je tento trest v různých variantách hojně využíván již řadu let (např. Itálie, USA, Německo a mnohé další). Tento trest by měl ulehčit přeplněným českým věznicím, týkal by se tisíců odsouzených ročně, a zároveň by měl být levnější i pro daňové poplatníky.

Diplomová práce se zabývá, jak legislativním rámcem, do kterého je trest domácího vězení zasazen, tak i tím, jak tento trest pojaly různé státy, kde už je tento trest nějakou dobu zavede. Zároveň je v práci možné se dočíst i o úkolu Probační a mediační služby ČR. Teoretická část diplomové práce je pak rozdělena na dvě části – první se zabývá trestem obecně, druhá pak konkrétně trestem domácího vězení.

OBSAH

ÚVOD.....	10
1. SOUČASNÝ STAV.....	11
1.1. Trest a trestání.....	11
1.1.1. Trest.....	11
1.1.2. Funkce trestu.....	11
1.1.3. Historický pohled na trest a trestání.....	12
1.1.4. Účel trestu v České republice.....	14
1.1.5. Alternativní řešení trestních věcí.....	15
1.1.6. Alternativní tresty.....	17
1.1.6.1. Trestní právo hmotné.....	17
1.1.6.2. Trestní právo procesní.....	18
1.2. Trest domácího vězení.....	18
1.2.1. Právní rámec.....	21
1.2.2. Důvodová zpráva.....	24
1.2.2.1. Zákon č. 40/ 2009 Sb. - Trestní zákon.....	26
1.2.2.2. Zákon č. 41/ 2009 Sb. - Trestní řád.....	27
1.2.2.3. Zákon č. 218/2003 Sb. - Zákon o soudnictví ve věcech mládeže.....	28
1.2.3. Koncepce zavádění elektronického kontrolního systému do trestu domácího vězení	28
1.2.4. Výhody elektronického kontrolního systému.....	29
Ekonomické výhody trestu domácího vězení.....	31
1.2.5 Trest domácího vězení ve světě.....	32
1.2.5.1 Spojené státy americké.....	32
1.2.5.2 Austrálie – stát Victoria.....	33

1.2.5.3	Velká Británie.....	34
1.2.5.4	Francie	35
1.2.5.5	Švédské království.....	35
1.2.5.6	Německy hovořící země	36
1.2.5.7	Evropský versus americký model domácího vězení	36
1.2.6	Úkol Probační a mediační služby v trestu domácího vězení	37
1.2.6.1	Před odsouzením.....	37
1.2.6.2	Po odsouzení.....	39
1.2.6.3	Pracovníci PMS jako součást expertní skupiny	40
1.2.7	Kontrola trestu domácího vězení	41
1.2.8	Metodický postup Probační a mediační služby	44
1.2.8.1	Postup probačního úředníka – specialisty na TDV v rámci trestního řízení ve fázi před uložením trestu.....	44
1.2.8.2	Zjištění informací potřebných k projednání podmínek pro nařízení TDV.....	49
1.2.8.3	Činnost probačního úředníka – specialisty v rámci výkonu kontroly TDV....	51
1.2.8.4	Ukončení práce s klientem a ukončení probačního spisu	55
1.2.9	Náklady na výkon trestu domácího vězení.....	56
1.3	Domácí vězení na zpravodajském serveru i-DNES.cz	56
2.	CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	86
2.1.	Cíl práce	86
2.2.	Hypotézy	86
3.	METODIKA.....	87
3.1.	Charakteristika výzkumného souboru	87
3.2.	Metody a sběr dat	87
4.	VÝSLEDKY	88
4.1.	Středočeský kraj.....	88

4.1.1.	Muž, 31 let, žijící ve Středočeském kraji	88
4.1.2.	Muž, 39 let, žijící ve Středočeském kraji	89
4.1.3.	Žena, 32 let, žijící ve Středočeském kraji.....	90
4.1.4.	Žena, 28 let, žijící ve Středočeském kraji.....	91
4.1.5.	Muž, 33 let, žijící ve Středočeském kraji	92
4.1.6.	Žena, 38 let, žijící ve Středočeském kraji.....	92
4.1.7.	Žena, 73 let, žijící ve Středočeském kraji.....	93
4.1.8.	Muž, 76 let, žijící ve Středočeském kraji	94
4.1.9.	Muž, 33 let, žijící ve Středočeském kraji	95
4.2.	Jihočeský kraj	96
4.2.1.	Žena, 26 let, žijící v Jihočeském kraji.....	96
4.2.2.	Žena, 24 let, žijící v Jihočeském kraji.....	97
4.2.3.	Žena, 24 let, žijící v Jihočeském kraji.....	97
4.2.4.	Žena, 24 let, žijící v Jihočeském kraji.....	98
4.2.5.	Žena, 25 let, žijící v Jihočeském kraji.....	99
4.2.6.	Žena, 24 let, žijící v Jihočeském kraji.....	100
4.2.7.	Žena, 24 let, žijící v Jihočeském kraji.....	101
4.2.8.	Žena, 26 let, žijící v Jihočeském kraji.....	102
4.3.	Plzeňský kraj	103
4.3.1.	Žena, 43 let, žijící v Plzeňském kraji	103
4.3.2.	Žena, 20 let, žijící v Plzeňském kraji	105
4.3.3.	Žena, 47 let, žijící v Plzeňském kraji	106
4.3.4.	Žena, 19 let, žijící v Plzeňském kraji	107
4.3.5.	Žena, 22 let, žijící v Plzeňském kraji	108
4.3.6.	Muž, 35 let, žijící v Plzeňském kraji	109
4.3.7.	Muž, 79 let, žijící v Plzeňském kraji	110

4.3.8.	Žena, 71 let, žijící v Plzeňském kraji	111
4.3.9.	Muž, 35 let, žijící v Plzeňském kraji	112
4.3.10.	Žena, 32 let, žijící v Plzeňském kraji	112
4.4.	Grafické znázornění některých údajů	114
5.	DISKUZE	119
6.	ZÁVĚR	122
7.	KLÍČOVÁ SLOVA	123
8.	SEZNAM ZKRATEK	124
9.	SEZNAM PŘÍLOH	125
10.	POUŽITÁ LITERATURA	126

ÚVOD

V rámci reformy trestního práva bylo, mimo jiné, nutné vytvořit i nový trestní zákoník. Ten, který byl v účinnosti do konce roku 2009, byl přijat roku 1961 a i přes četné novely, kterými prošel, byl na současné poměry zastaralý. Nový trestní zákoník - Zákon č. 40/ 2009 Sb. vstoupil v účinnost 1. ledna 2010. Na rozdíl od předcházejícího trestního kodexu dává možnost uložit dle § 60 pachateli za spáchání trestného činu nový druh trestu – domácí vězení a to za přečiny neboli trestné činy nižší nebezpečnosti, za které by pachateli byl uložen trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby 5 let. Odsouzený tak má šanci, za soudem přesně stanovených podmínek, zůstat ve svém prostředí. Má možnost docházet do zaměstnání, není vytržen ze svého sociálního prostředí, což může být dobře a také, v některých případech, nemusí.

Trest domácího vězení by měl ulehčit přeplněným českým věznicím, týkal by se tisíců odsouzených ročně, a zároveň by měl být levnější i pro daňové poplatníky. Předpokládaná úspora se má podle údajů Ministerstva spravedlnosti pohybovat kolem 750 milionů korun ročně.

V České republice je možno tento trest uložit teprve prvním rokem, ale v některých zemích je tento trest v různých variantách hojně využíván již řadu let (např. Itálie, USA, Německo a mnohé další). Nám nejbližší země, která tento trest zavedla přibližně ve stejné době jako Česká republika, je Polsko, kde si mohli odsouzení za jistých podmínek zažádat o kontrolní náramek už v září 2009.

Diplomová práce se zabývá, jak legislativním rámcem do kterého je trest domácího vězení zasazen, tak i tím, jak výkon tohoto trestu pojaly různé státy, kde už je trest domácího vězení nějakou dobu zaveden. Zároveň je v práci možné se dočíst i o úkolu Probační a mediační služby ČR. Pro dokreslení situace, jak byl trest domácího vězení v průběhu nedávné minulosti vnímán a jakým vývojem prošel a stále prochází, autorka zařadila do své práce i kapitolu, kde se zabývá zprávami o trestu domácího vězení na zpravodajském serveru i-DNES.cz.

Teoretická část diplomové práce je rozdělena na dvě části – první se zabývá trestem obecně, druhá pak konkrétně trestem domácího vězení.

1. SOUČASNÝ STAV

Každá lidská společnost si vytváří určitý systém způsobů reagování na situace, kdy nejsou dodržovány nebo jsou porušovány její základní normy a hodnoty a kdy je ohrožena samotná její existence či fungování. Je tomu tak i v případě pachatelů trestných činů, kteří svým chováním ohrožují systém hodnot společnosti, normy společenského soužití a fungování společnosti. Názory na tresty a způsoby trestání, dále postoj k pachatelům trestné činnosti a způsoby zacházení s nimi vždy odráží kulturní i ekonomickou úroveň společnosti, včetně vztahu společnosti (určitého státu) k jedinci a postoj k občanským právům a svobodám. (Kuchta, Válková, 2005, s. 184)

1.1. Trest a trestání

Názory na tresty a způsoby trestání, postoj k pachatelům trestné činnosti, způsoby zacházení s nimi vždy odráží kulturní, ekonomickou úroveň společnosti, včetně vztahu společnosti (určitého státu) k jedinci a postoj k občanským právům a svobodám a jsou obsahem konceptu sociální kontroly kriminality. (Kuchta, Válková, 2005, s. 184)

1.1.1. Trest

V trestněprávním vymezení představuje jeden z prostředků státního donucení, jichž používá stát při plnění svých funkcí vedle prostředků ekonomických, kulturních, výchovných, politických aj. (Kuchta, Válková, 2005, s. 185)

1.1.2. Funkce trestu

V průběhu historického vývoje se náhled na funkci trestu vyvíjel, specifikoval, rozšiřovala se různá hlediska pohledu. V penologické literatuře je pojímáno členění funkcí trestu různými způsoby. Z důvodů systematičnosti lze vycházet z klasického pojetí teorie funkcí trestu, jež spočívá v pěti základních funkcích: odplatné (retributivní), odstrašující, rehabilitační (regulativní, nápravné - korektivní, penitenciární), eliminační (vylučovací, izolační spojení s internací) a restituční. Uvedené členění je teoretické a didaktické, v aplikační praxi se jednotlivé funkce trestu

vzájemně prolínají, shlukují a jednotlivé tresty uvedené v trestním zákoně je obsahují v různém rozsahu. (Košmider, 2006)

1.1.3. Historický pohled na trest a trestání

V průběhu dějin lidstva dochází k uplatňování množství různých druhů trestů. Povaha sankcí je výrazně ovlivňována vývojem soudnictví, práva a správy, či pojetím lidských práv. Postupná humanizace se projevuje jak v četnosti jednotlivých druhů trestu (opuštěny jsou tresty velmi kruté a nelidské), tak v charakteru samotného výkonu sankcí. (Košmider, 2006)

Ve starověku stát prosazoval svou výlučnou trestněprávní autoritu pozvolna. K omezování krevní msty přispělo organizování městských států. Trest je ovládán filozofií odplaty a odstrašení. Pachatel je postižen stejným způsobem, jakým zasáhl postiženého, tedy dle zásady „oko za oko, zub za zub“. Vedle toho se prosazují tresty, kdy se odplata stává pouze symbolem spáchaného činu. Již ve druhém století před naším letopočtem se uplatňuje též kompenzace, kdy dochází k odškodnění oběti majetkovou náhradou. Od sankcí sakrálních, jež měly působit pouze odstrašujícím způsobem, přecházejí starověké společnosti při trestání pachatelů k uplatňování rozličných forem trestů, které vyhlášovala státní autorita. Uplatňuje se zde zejména trest smrti, tresty mrzačící a velmi početné tresty majetkové. Realizace trestu smrti vychází ze stupně závažnosti spáchaného deliktu, vliv má i společenské postavení pachatele. Mrzačící tresty jsou postaveny na analogii se spáchaným činem. Trest odnětí svobody v nynější podobě nebyl v nejstarším období uplatňován. Charakteru trestu spojeným s újmou na svobodě se určitým způsobem blížilo zotročení pachatele nebo vyhnání z občiny. Římské právo zná otroctví pro dluhy, později otroctví z trestu. Z období římského impéria pocházejí též první rozsáhlejší zmínky o věznicích. V té době však bylo vězení pojímáno spíše jako zajišťovací vazba. Uplatnění nalezlo rovněž při výkonu trestu smrti hladem. (Kuchta, Válková, 2005, s. 193 - 194)

V raně feudálním období přežívá závislost na obyčejích předstátní společnosti, jež jsou však v této době aplikovány v zájmu státu a vládnoucích tříd šlechtických rodů. Stopy přežitků předstátní společnosti se nalézají jak v systému a způsobu výkonu jednotlivých trestů, tak i v soukromém charakteru trestního práva. V Čechách jsou

užívány tresty smrti, tresty mrzačící, pokuty, ztráta cti. Zachováván zůstává jistý symbolismus. Stopy kolektivního výkonu trestu smrti se objevují ještě ve 12. a 13. století. Dominující soukromá msta je postupně omezována a nahrazována placením náhrady za způsobenou škodu nebo výkupem z krevní msty. V posláním trestu převažuje nadále účel odstrašení, jakož i preventivní působení. Mnohé tresty plní funkci eliminační (vězení, označení cejchem). S počátky nápravného působení se lze setkat zejména u krátkodobých trestů spojených s odnětím svobody, u trestů peněžitých či u trestu nucených prací. V charakteru uvěznění převažovalo na dlouhou dobu zabezpečovací či administrativní pojetí. Postupně vyúsťuje užívání uvěznění v alternativu k tradičním trestům (k popravě či jiným fyzickým trestům). Uvěznění bylo humánnějším postupem, nezbavovalo člověka života ani nezasahovalo jeho fyzickou integritu. Existenci vězení (dočasného či doživotního) v českých zemích dokládají městská práva Koldínova (1579). V této době nalézají trest vězení širší uplatnění. Vzrůstající pochybnosti ohledně odstrašujícího účinku tělesných trestů představují pouze jeden z důvodů, proč si trestání začalo osvojovat nové formy. Odsouzení začali být postupně vnímáni též jako významný zdroj práce, jenž by měl být produktivně využit. Kolem roku 1500 se v oblasti Středozevního moře objevují nucené práce (galeje), jež představují určitý předstupeň dnešního pojetí trestu odnětí svobody. Postupně dochází též k deportacím. (Kuchta, Válková, 2005, s. 194 - 195)

Nová ideologie trestání se prosazuje až s nástupem osvícenství. Reformní návrhy přicházejí od představitelů tzv. klasické trestněprávní a kriminologické školy, která je spojována se jmény významných filozofů - Montesquieu¹, Voltaire², Diderot³, Beccaria⁴ či Bentham⁵. Filozofie osvícenství přichází s myšlenkou humanizace trestu a trestání. Východiskem bylo tzv. přirozené právo a filozofie se navracela k přírodě a k jejím přírodním zákonům. Jako první kritizuje Thomas More trestní systém, především

¹ O duchu zákonů

² Candide neboli Optimismus

³ Encyklopedie

⁴ O zločinech a trestech

⁵ A fragment on goverment and an Introduction to the Principles of morals and legislation

nepřiměřenost některých trestů vzhledem ke společenské nebezpečnosti. Francouzský právník a filozof Montesquieu formuloval požadavek právní jistoty a zákonnosti, nezávislosti soudců, zásadu proporcionality mezi trestem a trestným činem a především nutnost výchovné funkce trestu. Osvícenci apelují na to, aby byla v zákoně zakotvena i určitá ochrana pachatele. Především hlásají právo na život člověka jako základní občanské právo. Z této osvícenské filozofie pak vycházela tzv. klasická škola. Za jejího zakladatele je považován italský právník Cesare Beccaria, který napsal dílo „O zločinech a trestech“. Vycházel z požadavku úměrnosti mezi trestem a trestným činem. Beccaria byl odpůrcem krutých trestů a trestu smrti. Účelem trestu podle něj není způsobovat utrpení, ale ochránit společnost. V případě stejných trestných činů by měl následovat stejný trest, tedy požadoval alespoň formální spravedlnost. Těmito myšlenkami bylo ovlivněno i zákonodárství osvícenského absolutismu. Dochází ke kodifikacím trestního práva, ve kterých se odráží zásada proporcionality a zákonnosti. Příkladem takového zákona je Všeobecný zákoník o zločinech a trestech roku 1781, který byl vydán za vlády panovníka Josefa II. a byl silně ovlivněn právě myšlenkami Beccariovými. Vycházel ze zásady úměrnosti trestného činu a trestu, zrušil torturu, mrzačící tresty, a trest smrti nahrazoval dlouhodobými nucenými pracemi. Obsahoval vyčerpávající výčet trestných činů, které byly seřazeny podle společenské nebezpečnosti. Dále v něm byly obsaženy zásady žádný trestný čin bez zákona a žádný trest bez zákona. (Kuchta, Válková, 2005, s. 195 - 196)

1.1.4. Účel trestu v České republice

Účel trestu v českém trestním právu vychází ze smíšené teorie. Trest, jenž zahrnuje prvky speciální a generální prevence, představuje prostředek k dosažení cílů trestního práva. Aplikace trestního zákona ve shodě s právním vědomím většiny společnosti působí zpětně na upevňování právního vědomí. Toto působení vychází z odsuzujícího rozsudku, jeho vlivu na odsouzeného a je jím podmíněno. Platná právní úprava vychází z myšlenky interakce mezi individuální a generální prevencí, přičemž generální prevence je závislá na prevenci individuální. Jednota generální a speciální prevence se projevuje i v uplatňování zásady individualizace při ukládání konkrétního trestu. Zájem na generálně preventivním působení nemůže být podnětem k ukládání

trestů neúměrně přísných. Intenzita trestu se musí shodovat s jeho působením speciálně preventivním. Adekvátnost trestu spáchanému trestnému činu má nepochybný význam pro jeho účinnost. Ke zvýšení účinnosti generální i speciální prevence přispívá zejména spravedlnost a neodvratitelnost trestu a včasnost jeho ukládání. Výběr trestu, jenž zabezpečí splnění účelu, jímž je v konečném důsledku ochrana společnosti, vyžaduje důsledné poznání všech skutečností, které předcházely spáchání trestného činu, poznání podmínek a příčin jeho spáchání, morální, psychické a sociální charakteristiky pachatele, jakož i určení potencionálního vlivu na jeho další morální vývoj vyplývající z působení trestní sankce. Pro úplnost je třeba dodat, že u odsouzených mladistvých je prvořadým účelem ukládaného opatření zabezpečení potřeby výchovy vyplývající z adolescentní vývojové etapy, ve které se nacházejí. Jde o takové vývojové úkoly, které jsou předpokladem k dosažení odpovědné dospělosti, osobnostní vyzrálosti (např. zvládnout profesní přípravu, být si vědom hodnoty sama sebe, znát své pozitivní a negativní vlastnosti a naučit se s nimi žít, osvojit si adekvátní úroveň sociálních dovedností interakčních, komunikativních, kooperativních, apod.). Účelem trestu je tedy přispět ke kontrole zločinnosti, chránit společnost před trestnými činy, odvracet trestné činy směřující proti právům a svobodám občanů, zabraňovat pachatelům v další trestné činnosti, vychovávat je v řádné občany, vést je k prosociálnímu chování, napravit je a současně působit výchovně i na ostatní členy společnosti. Samotný trest vždy musí zůstat pouze prostředkem, jímž se společnost proti páchaní trestných činů brání. (Kuchta, Válková, 2005, s. 187 - 188)

1.1.5. Alternativní řešení trestních věcí

Druhou polovinu 20. století lze bez nadsázky označit nejen za období převratných politicko-ekonomických změn, ale současně, z hlediska výkonu trestní spravedlnosti, za období hledání nových forem spravedlnosti, které by nahradily nebo alespoň doplnily některé tradiční, avšak již poněkud nepružné postupy v trestním řízení. Zvláště naléhavě je přitom vnímána potřeba zásadního přehodnocení systému státní reakce na trestnou činnost mladistvých i dospělých osob a nového vymezení priorit v oblasti trestněprávního postihu těchto osob. Nejvýznamnějším projevem těchto změn trestní politiky je vytvoření podmínek pro široké uplatnění alternativních způsobů řízení

před soudem a využití alternativ k potrestání v trestních věcech. Tyto formy alternativního řešení trestních věcí je možno charakterizovat jako specifické postupy využívané alternativně oproti standardnímu trestnímu řízení a zvláštní formy reakce na trestnou činnost představující alternativu k tradičnímu trestu odnětí svobody. Mezi hlavní důvody, které vedly k jejich celosvětovému rozšíření, patří snaha individualizovat trestní postih, pozitivně motivovat pachatele trestných činů k životu v souladu se zákonem, aktivně zapojit do řešení trestních věcí osoby poškozené trestnou činností, řešit efektivně přetížení soudů a vůbec orgánů činných v trestním řízení, vypořádat se s nedostatkem kapacit věznic, zlevnit trestní i civilní řízení a najít účinné formy prevence kriminality, to vše při zachování vysokých nároků na věcnou správnost a spravedlnost soudního rozhodování. (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s. 3)

Vývoj alternativního trestání se v zásadě ubíral třemi základními směry. Směr první je charakteristický snahou o zmírnění intramurálního detenčního charakteru odnětí svobody. Jde v podstatě o opatření spojující pobyt odsouzeného ve věznicí s různými aktivitami probíhajícími na svobodě (výkon zaměstnání, profesionální výcvik a různé formy výchovných programů). Do této kategorie patří zejména víkendové tresty či pobyty v zařízeních, která nejsou běžnými vězeňskými zařízeními. Lze sem eventuelně přiřadit i domácí vězení, které rovněž omezuje svobodu pohybu odsouzeného. Směr druhý se orientuje na typické alternativní tresty, které již zcela vylučují jakoukoliv intramurální detenci. Sem patří peněžité tresty, denní pokuty, probace, veřejně prospěšné práce, sankce omezující či zbavující určitých práv - např. zákaz řízení motorového vozidla, zákaz výkonu povolání, zákaz držet zbraň, konfiskace věci, ale též výchovná opatření donucující povahy jako je povinnost návštěvy specializovaných středisek po určitou dobu ve volném čase, povinnost podrobit se dohledu, dále i tzv. morální sankce - náhrada škody, osobní omluva poškozenému, příspěvek na charitativní účely apod. Směr třetí má již vyloženě depenalizační charakter. Jde o opatření určená k vyhnutí se uložení trestu odnětí svobody či odkladu jeho výkonu, tedy zejména podmíněné odsouzení a upuštění od potrestání, řadí se sem i tzv. odklony, např. podmíněné zastavení trestního stíhání a narovnání. Některá tato opatření bývají spojena i s dohledem či s uložení určitých omezení a povinností. (Kalvodová in Košmider, 2006, s. 29)

1.1.6. Alternativní tresty

Možnosti praktického uplatnění jednotlivých forem alternativního řešení trestních věcí jsou v České republice, stejně jako ve všech ostatních zemích, limitovány právním rámcem, v němž se musí pohybovat. (Sotolář, Púry, Šámal, 2000, s. 27)

1.1.6.1. Trestní právo hmotné

Alternativními tresty lze označit všechny tresty, které nejsou spojeny s odnětím svobody a s izolací pachatele od společnosti. Je to dáno tím, že se předpokládá, že značná část pachatelů je méně narušena a není proto třeba trvat na jejich izolaci od společnosti. Novelizace trestního zákona provedené v letech 1990 až 1997 významně rozšířily právě alternativní druhy trestů, ke kterým je třeba počítat vedle podmíněného odsouzení, které má zvláštní povahu, neboť může vést v důsledku chování odsouzeného ve zkušební době k bezprostřednímu výkonu trestu odnětí svobody, zejména majetkové tresty (peněžitý trest, propadnutí věci) a tresty spočívající v zákazech, (tj. zákaz činnosti, zákaz pobytu a vyhoštění), byl zaveden nový alternativní trest obecně prospěšných prací, dále podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem (probace) a u trestu vyhoštění bylo umožněno ho ukládat na určitou dobu ve výměře od jednoho do deseti let. (Kuchta, Válková, 2005, s. 237 - 238)

Mezi alternativní tresty v užším pojetí se řadí především tresty vykonávané ve společenství (tzv. komunitní sankce), u nás představované trestem obecně prospěšných prací, podmíněného odsouzení s uloženými přiměřenými povinnostmi nebo přiměřenými omezeními, dále tresty s probačními prvky v podobě podmíněného odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dodatečným vyslovením dohledu a peněžitý trest. U mladistvých pachatelů jde o trestní opatření obecně prospěšné práce, peněžitá opatření, peněžitá opatření s podmíněným odkladem výkonu, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu (podmíněné odsouzení) a odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem. Hmotněprávními alternativami k potrestání jsou pak upuštění od potrestání a podmíněné upuštění od potrestání s dohledem. U mladistvých jde o instituty upuštění od uložení trestního opatření a podmíněné upuštění od uložení trestního opatření. (Kuchta, Válková, 2005, s. 237 - 238)

Posílení úlohy alternativních trestů je jednou z hlavních nových koncepčních změn. Trest odnětí svobody má být určen především těm, které musí společnost izolovat, a proto také již zmíněné zpřísnění. V případě méně závažné trestné činnosti však často účinnější než vězení mohou být jiné, tzv. alternativní tresty, např. obecně prospěšné práce, peněžitý trest, zákaz činnosti aj. Nově se zavádí alternativní trest domácího vězení či zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce až do deseti let. (*Justice.cz: Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z [WWW:](http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180)

<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

1.1.6.2. Trestní právo procesní

Procesními alternativami k standardnímu trestnímu řízení, tzv. odklony v trestním řízení, jsou podle naší platné právní úpravy zejména narovnání, podmíněné zastavení trestního stíhání, vydání trestního příkazu a podmíněné odložení podání návrhu na potrestání. U mladistvého pachatele je možno využít kromě narovnání a podmíněného zastavení trestního stíhání i odstoupení od trestního stíhání. Tyto alternativy (kromě trestního příkazu) předpokládají zapojení stran do řešení trestní věci a nejsou spojeny s uložením trestu, byť určitou formu postihu v sobě také obsahují. Vydání trestního příkazu představuje zkrácené písemné řízení bez provedení hlavního líčení a bez součinnosti stran. Samotný trestní příkaz má účinky odsuzujícího rozsudku a vždy jím musí být uložen trest, není tedy alternativou k potrestání. Takovou alternativou naopak může být zastavení trestního stíhání v trestních věcech, v nichž ho lze vést jen se souhlasem poškozeného, pokud poškozený takový souhlas vezme zpět v důsledku toho, že dojde k urovnání jeho vztahů s obviněným. (Košmider, 2006)

1.2. Trest domácího vězení

Trest domácího vězení je možno uložit od 1. ledna 2010 na základě nového trestního zákoníku – zákona č. 40/ 2009 Sb. ve znění zákona č. 306/2009 Sb. (dále jen zákon č. 40/2009 Sb.), § 60 (Domácí vězení) a § 61 (Náhradní trest odnětí svobody). Lze ho uložit samostatně nebo v kombinaci s § 48 odst. 3 (přiměřená omezení

a přiměřené povinnosti) téhož zákona, ukládá-li soud trest domácího vězení podle zákona č. 218/ 2003 Sb, může uložit podle § 19 odsouzenému výchovná opatření.

Prvky domácího vězení lze též uplatnit v kombinaci s § 88 (Podmíněné propuštění z výkonu trestu odnětí svobody) a § 89 (Zkušební doba a přiměřená omezení a přiměřené povinnosti při podmíněném propuštění)

Trest domácího vězení je novým trestem v ČR, je stanoven na základě zákona jako samostatná sankce, kterou může uložit pouze soud. Je zakotven v novém trestním zákoníku jako přímá alternativa trestu odnětí svobody. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Definice trestu domácího vězení, jak ji uvádí portal.justice.cz (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>):

„Trest domácího vězení spočívá v povinnosti odsouzeného zdržovat se v určeném obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin. (*Nebrání-li mu v tom důležité důvody, zejména výkon zaměstnání nebo povolání nebo poskytnutí zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení v důsledku jeho onemocnění*).“

Soud může uložit odsouzenému na dobu výkonu tohoto trestu přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti, uvedená v § 48 zákona č. 40/ 2009 Sb., směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Ukládá-li soud trest domácího vězení, stanoví pro případ, že by výkon tohoto trestu byl zmařen, náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok. Zmařením trestu domácího vězení se rozumí nedodržení jeho podmínek stanovených v § 60 odst. 3 až 5; v takovém případě soud rozhodne o výkonu celého náhradního trestu odnětí svobody a zároveň stanoví i způsob jeho výkonu. (§ 61 zák. 40/ 2009 Sb.)

Zavedení institutu domácího vězení bylo naplánováno zejména s ohledem na současný stav vězeňství a jeho budoucí vývoj, zároveň s ohledem na ekonomickou situaci v ČR. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW:

<<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

V pracovních dnech se zákaz omezuje na dobu od 20 hodin do 5 hodin ráno, aby mohl odsouzený dál chodit do zaměstnání. Maximální délka trestu jsou dva roky. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW:

<<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Stávající úprava trestu domácího vězení může při vhodné aplikaci přispět k tomu, že počet vězňů nebude dále narůstat, jelikož jim bude uložen trest domácího vězení a Probační a mediační služba se jim bude věnovat nejen v rámci namátkové kontroly, ale i z hlediska jejich integrace zpět do společnosti. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW:

<<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Nezbytným předpokladem úspěšného spuštění projektu domácího vězení bylo nejen materiální, ale i personální posílení, zejména Probační a mediační služby, která hraje v rámci zajištění tohoto trestu klíčovou roli. Vláda vzala na vědomí návrh na materiální a personální zabezpečení Probační a mediační služby 12. 10. 2009. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW:

<<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Nutná bude i velmi úzká spolupráce mezi Probační a mediační službou a soudy. Právě její pracovníci musejí nejprve zjistit, zda dotyčný vůbec má místo, kde trvale žije, není drogově závislý nebo nejde o násilníka. Bezdomovci lze obtížně ukládat trest domácího vězení. Narkoman nebo násilník zase může ohrožovat svou rodinu. Součástí předběžného šetření pracovníků PMS by měl být i návrh dalších opatření či povinností, které by měl soud obviněnému uložit, aby byla minimalizována rizika, která mohou narušit řádný výkon trestu. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15].

Dostupné z WWW:
<<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

V praxi je však třeba zajistit, aby trest domácího vězení nebyl neefektivně nadužíván a byl ukládán v součinnosti s probačními úředníky. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW:
<<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Pozdější novelizaci současné právní úpravy má smysl provést až po vyhodnocení prvních zkušeností se zavedením trestu domácího vězení. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW:
<<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

1.2.1. Právní rámec

Trest domácího vězení je upraven jak v trestním zákoně, tak v trestním řádu.

Zákon č. 40/2009 Sb. – Trestní zákon

Jak uvádí §60 TrZK, soud může uložit trest domácího vězení až na dvě léta, odsuzuje-li pachatele přečinu, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a to popřípadě i vedle jiného trestu. Pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese.

Jako samostatný trest může být trest domácího vězení uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

Nestanoví-li soud v rozsudku jinak, trest domácího vězení spočívá v povinnosti odsouzeného zdržovat se v určeném obydlí ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v době od 20.00 hodin do 05.00 hodin, nebrání-li mu v tom důležité důvody, zejména výkon zaměstnání nebo povolání nebo poskytnutí zdravotní péče ve zdravotnickém zařízení v důsledku jeho onemocnění; zdravotnické zařízení je povinno na vyžádání orgánu činného v trestním řízení mu tuto skutečnost

sdělit. Soud může odsouzenému povolit navštěvování pravidelných bohoslužeb nebo náboženských shromáždění i ve dnech pracovního klidu a pracovního volna.

Soud může uložit pachateli na dobu výkonu tohoto trestu přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 (podrobit se výcviku pro získání vhodné pracovní kvalifikace, podrobit se vhodnému programu sociálního výcviku a převýchovy, podrobit se léčení závislosti na návykových látkách, které není ochranným léčením podle tohoto zákona, podrobit se vhodným programům psychologického poradenství, zdržet se návštěv nevhodného prostředí, sportovních, kulturních a jiných společenských akcí a styku s určitými osobami, zdržet se neoprávněných zásahů do práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob, zdržet se hazardních her, hraní na hracích přístrojích a sázek, zdržet se požívání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek, uhradit dlužné výživné nebo jinou dlužnou částku, veřejně se osobně omluvit poškozenému, nebo poskytnout poškozenému přiměřené zadostiučinění směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu, kterou trestným činem způsobil).

Jde-li o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud v zájmu využití výchovného působení rodiny, školy a dalších subjektů uložit, a to samostatně nebo vedle přiměřených omezení a přiměřených povinností uvedených v § 48 odst. 4, též některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé.

Paragraf 61 se zabývá náhradní trest odnětí svobody. Ukládá-li soud trest domácího vězení, stanoví pro případ, že by výkon tohoto trestu byl zmařen, náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok. Zmařením trestu domácího vězení se rozumí nedodržení jeho podmínek stanovených v § 60 odst. 3 až 5; v takovém případě soud rozhodne o výkonu celého náhradního trestu odnětí svobody a zároveň stanoví i způsob jeho výkonu.

Zákon č. 41/2009 Sb. – Trestní řád

Paragraf 334 se zabývá výkonem trestu domácího vězení. V paragrafu 334a se můžeme dočíst, jakým způsobem je možno nařídit výkonu trestu domácího vězení.

Jakmile se rozhodnutí, podle něhož se má vykonat trest domácího vězení stalo vykonatelným, předseda senátu zašle odsouzenému nařízení výkonu tohoto trestu, v kterém určí počátek výkonu tohoto trestu a místo výkonu tohoto trestu. Počátek výkonu trestu domácího vězení stanoví předseda senátu tak, aby si odsouzený mohl obstarat své záležitosti. Místo výkonu trestu stanoví předseda senátu v obydlí odsouzeného v místě trvalého pobytu nebo v místě, kde se odsouzený zdržuje, a to s přihlédnutím k jeho osobním a rodinným poměrům; je-li odsouzený zaměstnán, přihlédne i k místu výkonu zaměstnání a k možnostem dopravy do zaměstnání.

V části b § 334 se můžeme dozvědět, jakým způsobem probíhá kontrola výkonu trestu domácího vězení. Kontrolu výkonu trestu domácího vězení zajišťuje Probační a mediační služba ve spolupráci s provozovatelem elektronického kontrolního systému, který umožňuje detekci pohybu odsouzeného nebo namátkovou kontrolou prováděnou probačním úředníkem; za tímto účelem je odsouzený povinen probačnímu úředníkovi umožnit vstup do místa výkonu trestu.

V § 334c jsou vylíčeny následky nedodržování podmínek výkonu trestu domácího vězení. Nedodrží-li odsouzený stanovené podmínky domácího vězení a uložená přiměřená omezení a přiměřené povinnosti, sdělí tuto skutečnost provozovatel elektronického kontrolního systému nebo probační úředník vykonávající kontrolu bezodkladně soudu, který výkon trestu nařídil.

Paragraf 334d vymezuje situace, kdy je možné trest domácího vězení přerušit nebo odložit. Předseda senátu může z důležitých důvodů na potřebnou dobu odložit nebo přerušit výkon trestu domácího vězení. Pominou-li důvody odkladu nebo přerušování, předseda senátu odklad nebo přerušování odvolá. Doba, po kterou byl výkon trestu domácího vězení odložen nebo přerušován, se nezapočítává do doby výkonu trestu. Proti rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

Paragraf 334e se zabývá změnou trestu domácího vězení. Na návrh odsouzeného, státního zástupce nebo probačního úředníka nebo i bez takového návrhu rozhodne předseda senátu z důležitých důvodů o změně místa výkonu trestu domácího vězení, doby, kdy se zde má odsouzený zdržovat, a přiměřených omezení a přiměřených povinností stanovených odsouzenému; přitom nesmí v neprospěch odsouzeného změnit počet hodin v týdnu, po které se má odsouzený zdržovat v obydlí, a rozsah přiměřených omezení a přiměřených povinností. O změně trestu domácího vězení rozhodne předseda

senátu bez zbytečného odkladu i po vykázání ze společného obydlí podle jiného právního předpisu. Proti rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

Paragraf 334f řeší situace, kdy je možno upustit od výkonu trestu domácího vězení. Ministr spravedlnosti může upustit od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku, jestliže odsouzený byl nebo má být vydán do ciziny nebo předán jinému členskému státu Evropské unie na základě evropského zatýkacího rozkazu. Soud může upustit od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku, jestliže odsouzený byl nebo má být vyhoštěn. Nedojde-li k vydání odsouzeného do ciziny, k jeho předání nebo k vyhoštění, anebo vrátí-li se v těchto případech vydaný, předaný nebo vyhoštěný, rozhodne soud, že se trest domácího vězení nebo jeho zbytek vykoná.

Soud může upustit od výkonu trestu domácího vězení nebo jeho zbytku též tehdy, zjistí-li, že odsouzený onemocněl nevléčitelnou životu nebezpečnou nemocí nebo nevléčitelnou nemocí duševní.

Proti rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.

Paragraf 334g obsahuje nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody. O nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody rozhodne předseda senátu na návrh probačního úředníka nebo i bez takového návrhu ve veřejném zasedání. Proti rozhodnutí je přípustná stížnost, jež má odkladný účinek.“

1.2.2. Důvodová zpráva

Výňatek z důvodové zprávy předložené při schvalování zákona č 40/2009 Sb. V důvodové zprávě jsou oproti platnému zákonu posunuta čísla paragrafů.

Určitý nárůst pracnosti a s tím spojenou potřebu finančních prostředků ze státního rozpočtu vyvolá zavedení nového trestu domácího vězení, který je alternativou trestu odnětí svobody. Nejde jen o nutnost provést „technická opatření“ k tomu, aby výkon tohoto trestu mohl být prováděn, ale též o posílení personálního stavu těchto institucí, které se na výkonu takového trestu budou přímo podílet - na prvním místě zaměstnanců Probační a mediační služby (dále jen „PMS“). (Důvodová zpráva k trestnímu zákonu, 2009)

Personální posílení PMS se týká především nových ustanovení ve věci upuštění od potrestání (§ 46 a násl. návrhu), resp. § 48 podmíněné upuštění od potrestání

s dohledem, dále v souvislosti s nově zaváděným druhem trestu domácí vězení, ale i dalších, nových povinností ukládaných této službě (např. dohled nad propuštěnými z ochranného léčení a jiných). V souvislosti se zavedením těchto nových a rozšířených institutů bude potřeba posílit početní stav PMS nejméně o 100 zaměstnanců, což bude představovat tyto roční náklady (osobní i věcné). (Důvodová zpráva k trestnímu zákonu, 2009)

Tabulka č. 1: Náklady na posílení PMS v souvislosti s trestem domácího vězení

Náklady	Kč
prostředky na platy	26 452 800
pojistné sociální a zdravotní	9 258 480
FKSP	529 056
vybavení pracoviště	13 200 000
nájemné*	1 600 000
Služby	600 000
Telefony	950 000
Energie	800 000
Cestovné	500 000
	53 890 336
CELKEM	54 000 000

* v případě komerčního nájmu

132 tis. Kč na vybavení pracoviště včetně VT pro jednoho zaměstnance

Služby, telefony, energie, cestovné - výpočet: cca 1/3 z rozpočtových položek na rok 2007

Zdroj: Důvodová zpráva k trestnímu zákonu

Zavedení systému elektronického dohledu (tzv. „nárámků“) pro cca 700 osob si vyžádá na základě zahraničních poznatků (Probation Statistics, England and Wales) v

prvním roce pořízení částku cca 559 mil. Kč. Při počtu cca 700 sledovaných osob by roční náklady činily přibližně 50 mil. Kč. Podle výroční zprávy GŘVS za rok 2006 činí denní průměrné náklady na jednoho odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody 872 Kč, což představuje roční náklady ve výši 318 280 Kč. Náklady na kontrolu jednoho odsouzeného k trestu domácího vězení v systému elektronického dohledu představují přibližně 71429 Kč. Tato částka představuje více než 3/4 úsporu oproti ročnímu nákladu na odsouzeného ve výkonu trestu odnětí svobody. (Důvodová zpráva k trestnímu zákonu, 2009)

1.2.2.1. Zákon č. 40/2009 Sb. - Trestní zákon

Důvodová zpráva k §59 TrZk uvádí, že v novém trestním zákoně bude do systému sankcí začleněn i další dosud u nás nepoužívaný trest domácího vězení (včetně možnosti elektronického sledování), který je veden požadavkem zachování pozitivních rodinných a pracovních vazeb i ekonomickými hledisky vztahujícími se k výkonu takového trestu (značné ušetření prostředků jinak vynakládaných na výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody). Tento trest, který bude alternativou především k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, by měl být ukládán osobám, které je třeba s přihlédnutím k povaze a závažnosti trestného činu, osobě pachatele i možnostem jeho resocializace sice bezprostředně postihnout omezením osobní svobody (nestačí jen podmíněné odsouzení), ale postačuje vzhledem k jejich osobním vlastnostem a rodinným poměrům podstatně menší intenzita zásahu vůči nim. Kontrolu budou zajišťovat probační úředníci nebo bude zavedeno elektronické sledování za použití tzv. náramků (viz novela trestního řádu). (Důvodová zpráva k trestnímu zákonu, 2009)

Soud může pachateli v rámci výkonu tohoto trestu uložit také přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4, přičemž podobně jako u dalších převážně výchovných trestů (např. obecně prospěšných prací, zákazu pobytu, podmíněného odsouzení atd.) může také využít u pachatelů ve věku blízkém věku mladistvých možnost uložení některých z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé - § 59 odst. 4, 5). (Důvodová zpráva k trestnímu zákonu, 2009)

K § 60 TrZK důvodová zpráva uvádí, že v související novele trestního řádu byl v návaznosti na ustanovení § 60 návrhu trestního zákoníku o stanovení náhradního trestu odnětí svobody pro případ zmaření trestu domácího vězení, upraveno i nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody (§ 334g trestního řádu), přičemž se podle návrhu trestního zákoníku rozhodne vždy o výkonu celého náhradního trestu, nikoli jen jeho poměrné části. (Důvodová zpráva k trestnímu zákonu, 2009)

1.2.2.2. Zákon č. 41/2009 Sb. - Trestní řád

V souvislosti se zavedením formálního pojetí trestného činu bylo třeba i v § 278 odst. 1 trestního řádu stupeň nebezpečnosti činu pro společnost jako výraz materiálního pojetí nahradit povahou a závažností trestného činu. Okolnosti, které byly původně uvedené v § 26 odst. 6 a 7 platného trestního zákona jsou nyní uvedeny v 48 odst. 6, 7 návrhu trestního zákoníku. (Důvodová zpráva k trestnímu řádu, 2009)

Vzhledem k povaze trestu domácího vězení jako typicky alternativního trestu není důvod, aby ho nebylo možno ukládat trestním příkazem, pokud jsou pro vydání trestního příkazu splněny podmínky. Proto se upravuje příslušné ustanovení § 314e odst. 2, kde se zároveň podobně jako je tomu u trestů zákazu činnosti nebo zákazu pobytu omezuje výměra tohoto trestu, pokud je ukládán trestním příkazem, na maximálně jeden rok, což je polovina celkové možné výměry (§ 59 odst. 1 trestního zákoníku). (Důvodová zpráva k trestnímu řádu, 2009)

Pro případ, že se trest domácího vězení ukládá trestním příkazem vedle peněžitého trestu, je třeba stanovit, že souhrn náhradních trestů ukládaných v souvislosti s těmito tresty nesmí přesahovat jeden rok (§ 314e odst. 4). (Důvodová zpráva k trestnímu řádu, 2009)

Úprava souvisí s tím, že problematika upravená v platném trestním zákoně dosud v § 60 odst. 1 je podle návrhu trestního zákoníku upravena v § 84 odst. 1. (Důvodová zpráva k trestnímu řádu, 2009)

V tomto bodě se v návaznosti na ustanovení § 59 a 60 trestního zákoníku doplňuje do hlavy dvacáté první o vykonávacím řízení samostatný oddíl třetí o výkonu trestu domácího vězení. V rámci nařízení výkonu tohoto trestu (§ 334a) se podrobně upravuje nejen postup předsedy senátu soudu prvního stupně, ale i obsah tohoto

nařízení, v rámci kterého je stanoveno nejen místo výkonu domácího vězení, ale i způsob kontroly, a to jak elektronickým kontrolním systémem, který umožňuje detekci pohybu odsouzeného pomocí tzv. nesnímatelného elektronického náramku, tak i namátkovou kontrolou probačním úředníkem (§ 334b), včetně sdělení zjištění, že odsouzený nedodrжуje stanovené podmínky domácího vězení a uložená přiměřená omezení a povinnosti (§ 334c). Dále osnova podrobně upravuje odklad a přerušování výkonu trestu domácího vězení (§ 334d), změnu podmínek výkonu tohoto trestu (§ 334e), v rámci nichž lze změnit nejen stanovené hodiny, kdy se musí odsouzený zdržovat v obydlí, ale i místo výkonu tohoto trestu nebo způsob jeho kontroly, jakož i upuštění od výkonu trestu domácího vězení (§ 334f) a nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody (§ 334g), včetně opravného prostředku (stížnosti) proti těmto usnesením. (Důvodová zpráva k trestnímu řádu, 2009)

1.2.2.3. Zákon č. 218/2003 Sb. - Zákon o soudnictví ve věcech mládeže

Výčet trestů, které je možno mladistvému uložit, se rozšiřuje o trest domácího vězení, který jako další tzv. alternativní trest bude ukládán a vykonáván podle obecné úpravy obsažené v trestním zákoníku a v trestním řádu. (Důvodová zpráva k zákonu o soudnictví ve věcech mládeže, 2009)

1.2.3. Koncepce zavádění elektronického kontrolního systému do trestu domácího vězení

Jak uvádějí webové stránky Ministerstva spravedlnosti ((Justice.cz : Domácí vězení [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.), projekt je rozdělen na 3 fáze:

1. fáze – zajištění namátkové kontroly. Tato fáze potrvá od nabytí účinnosti trestního zákoníku (1. 1. 2010) do zavedení elektronického kontrolního systému (předpoklad je rok 2011). Probační a mediační služba bude v tomto období zajišťovat

podmínky pro uložení trestu domácího vězení, provádět namátkové kontroly a realizovat kontinuální reintegrační činnost s odsouzenými. Pokud bude trest ukládán soudy v úzké součinnosti s Probační a mediační službou, předpokládá se, že by se mohlo podařit zastavit další nárůst odsouzených osob ve výkonu trestu odnětí svobody.

2. fáze – elektronický monitoring odsouzených. Ministerstvo Spravedlnosti podalo žádost o grant Evropské komise, v rámci komunitárního programu, „Crime Prevention“ ve výši cca 6 mil. EUR (30% dofinancování Ministerstvem Spravedlnosti). Ministerstvo doposud neobdrželo oficiální odpověď Evropské komise. Ani v případě že nebude tento projekt k realizaci vybrán, nedojde k jeho ohrožení. V tom případě bude elektronický monitoring financován ze zdrojů alokovaných v rozpočtu na rok 2010. V dalších letech by dle analýz a zkušenosti ze zahraničí mohly být potřebné náklady hrazeny z úspor, které vzniknou zavedením trestu domácího vězení. Ve druhé fázi bude také plně dokončen legislativní systém trestu domácího vězení v souladu s dosavadní osvědčenou praxí v evropských zemích, což ve spojení s elektronickým monitorovacím systémem a již získanými zkušenostmi PMS umožní účinné omezování recidivy a postupné výraznější snižování počtu osob v českých věznicích a současně i zachování zásad ochrany společnosti před kriminalitou.

3. fáze - realizace této fáze je plánována na období 2011 – 2013 a představuje úplné propojení aplikace trestu domácího vězení a elektronického monitorovacího systému s novými legislativními úpravami a činností PMS v podobě komplexní implementace do praxe české justice.

1.2.4. Výhody elektronického kontrolního systému

Předpokládá se, že může dojít k narušení sociálních vazeb odsouzeného, v potaz je nutné brát i reakci členů jeho domácnosti a dopad elektronického sledování na jeho sebeúctu.

Oproti tomu se namítá, že domácí vězení zůstává trestem a musí být jako takové odsouzeným pocíťováno. Každá sankce trestního práva má přitom dopad i na bezprostřední okolí pachatele. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Ač nošení náramku označuje část osob za fyzicky nepohodlné, samostatný princip elektronického sledování bývá hodnocen kladně: jako nástroj vynucující určitou disciplínu, který je nestranný a postihuje odsouzeného jen nezbytnou měrou. Pocíťován je symbolický charakter náramku, který pachatele neustále upomíná na jeho status a povinnosti. Důležité je, aby odsouzený znal přesně pravidla, jimiž se musí během domácího vězení řídit. Není účelem domácího vězení vystavit odsouzeného nejistotě a strachu. Proto musí být každý odsouzený přesně poučen, která jednání se považují za porušení podmínek a mohou vést k nařízení výkonu trestu odnětí svobody. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Největší výhodou trestu domácího vězení je možnost poměrně efektivně a přitom šetrně ovlivňovat chování odsouzeného. Elektronická kontrola dává šanci vštípit odsouzenému určité návyky a naučit je pravidelnému dennímu režimu nikoliv v nápravném zařízení, ale přímo v jejich vlastním prostředí. Nasazení náramku dává odsouzenému jasně najevo, že společnost odmítá jeho dosavadní způsob života a požaduje, aby jej radikálně změnil. Jsou-li příslušné orgány s to zjistit, kde se odsouzený v daný okamžik nachází, mohou snáze dohlížet na dodržování dalších omezení či povinností uložených mu soudem v rámci dohledu. U domácího vězení v tomto pojetí značně ustupuje punitivní charakter sankce a domácí vězení je vnímáno spíše jako léčebná terapie vedoucí k nápravě odsouzeného. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>)

Ekonomické výhody trestu domácího vězení

Nový institut domácího vězení by měl v dlouhodobém horizontu přinést značné finanční úspory, řeší tak kromě problému přeplněnosti věznic i problém nedostatku financí v justici. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Úspora pro státní rozpočet na jednoho odsouzeného činí až 301 925,- Kč ročně. V rámci posouzení nákladů trestu odnětí svobody ve vztahu k nákladům trestu domácího vězení jsou porovnány jednak primární náklady, tj. náklady na vlastní zabezpečení výkonu trestu a dále pak sekundární dopady, a to jednak přímé ztráty pro státní rozpočet a současně i ekonomické ztráty společnosti v souvislosti s ušlým výdělkem. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Úspora pro státní rozpočet ve výši 301.925,- Kč ročně na jednoho vězně ve výkonu trestu domácího vězení je dána především tím, že oproti trestu odnětí svobody si při výkonu trestu domácího vězení odsouzený sám zajišťuje svou výživu, ubytování, hradí sociální a zdravotní pojištění, vykonává výdělečnou činnost a je i plátcem příslušných daní. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Vezmeme-li v úvahu předpokládaný počet 2.500 odsouzených ročně v trestu domácího vězení namísto ve výkonu trestu odnětí svobody, činí roční úspora na primárních nákladech 584 mil. Kč a na sekundárních dopadech 175 mil. Kč. Celková úspora státního rozpočtu tedy představuje částku cca 759 mil. Kč ročně. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

V případě, že by došlo k rozšíření využití trestu domácího vězení na počet 3.500 odsouzených ročně, pak by úspora mohla dosáhnout částky až 1.073 mil. Kč.

(*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

1.2.5 Trest domácího vězení ve světě

V Evropě je tento trest, ve srovnání s naší úpravou, převážně využíván v mnohem menším zákonném rozsahu včetně jeho délky. Nejčastějšími úpravami domácího vězení jsou formy „opatření“, které nahrazují například zbývající trest odnětí svobody nebo je TDV součástí podmínek spojených s podmíněným propuštěním. Domácí vězení může být rovněž využito v rámci náhrady vazby jako alternativní institut. Domácí vězení je v Evropě a ve světě využíváno jak samostatně, tak i v kombinaci s elektronickým dohledem. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

1.2.5.1 Spojené státy americké

První moderní pojetí trestu domácího vězení se začalo užívat v USA během 80. let (*house arrest/home confinement*). V popředí nestála snaha o nápravu pachatele, spíše se kladl důraz na jeho potrestání a omezení (*incapacitation*). Poměrně záhy (v roce 1986) se v USA začalo při kontrole odsouzených užívat elektronického sledování, přičemž počet elektronicky monitorovaných osob narostl na několik tisíc. V USA a Kanadě je hojně uplatňován tzv. back – end typ domácího vězení, kdy se odsouzený domácímu vězení podrobuje po odpykání trestu odnětí svobody. Vychází se z předpokladu, že takové opatření snižuje pravděpodobnost opětovného spáchání trestných činů, popř. že se prodlužuje interval mezi propuštěním z výkonu trestu a opětovným páchaním trestné činnosti. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Američané rozlišují tzv. aktivní systém sledování (*continuous signal systém*), umožňující nepřetržitý monitoring, oproti tzv. pasivnímu systému (*programmed contact system*), který vyžaduje, aby se sledovaný v určitých intervalech na výzvu ohlásil. Po technické stránce lze hovořit o elektronickém monitoringu první generace, který umožňuje zjistit, zda se osoba nachází na určeném místě. Zařízení druhé generace již dokáží osobu s určitou přesností lokalizovat. (*Justice.cz : Domácí vězení [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.*)

1.2.5.2 Austrálie – stát Victoria

Program domácího vězení byl poprvé pilotován v roce 2004 na dobu tří let jako klíčová součást nové dlouhodobé manažerské strategie. Jako navazující program bylo domácí vězení přijato v roce 2006.

Domácí vězení může odsouzenému nařídít jak soud, tak i parolová rada. Během rozhodovacího procesu může odsouzený nebo jeho obhájce navrhnout soudu trest domácího vězení jako jednu z možností. Vězni, kteří si odpykávají svůj trest, mohou požádat o domácí vězení parolovou radu jako možnost před podmíněným propuštěním. Personál úřadu pro domácí vězení po té doporučí vhodnost či nevhodnost odsouzeného pro zařazení do programu domácího vězení.

Odsouzení, s historií trestných činů v souvislosti s násilím, sexuálního násilí, s delikty v souvislosti se zbraněmi nebo zakázanými zbraněmi, drog nejsou způsobilí pro program domácího vězení, a to bez ohledu na jejich současnou trestnou činnost. Nevhodní jsou také odsouzení, kteří byli v minulosti řešeni pro násilí v rodině.

Členové rodiny a případní spolubydlíci musí dát souhlas k tomu, aby mohl odsouzený vykonávat trest u nich doma. Soudy mohou domácí vězení nařídít maximálně na 12 měsíců. Odsouzení, kteří byli propuštěni parolovou radou, mohou domácí vězení vykonávat maximálně šest měsíců.

Odsouzení mohou stále chodit do zaměstnání a udržovat styky s rodinou a komunitou. Přesto je jejich svoboda prokazatelně omezena. Odsouzení jsou připojeni na

elektronický monitorovací systém a musí plnit přísná omezení a podrobovat se zkouškám dechu a moče.

Po odsouzeném může být také požadováno, aby se účastnil programů zaměřených na kriminální chování, vzdělávání, trénink, práci pro komunitu nebo poradenství. Klienti se běžně v rámci dohledu setkávají s úředníky a musí také kdykoliv přijmout jejich návštěvy ve svém bytě.

Odsouzeným je připevněn lehký citlivý elektronický náramek, který je napojen na malé zařízení, jež je upevněno u telefonu v bytě odsouzeného. Dohlížející úředníci rovněž používají malé mobilní jednotky, které jsou rovněž napojeny na náramek a které slouží ke kontrole odsouzeného v případě, že je v jiné povolené lokalitě.

Porušení je nahlášeno pracovníkovi oddělení domácího vězení nebo parolové radě. Menší porušení podmínek domácího vězení může být projednáno pouze pracovníkem pro výkon domácího vězení. Závažnější porušení domácího vězení a v případě opakování může způsobit změnu rozhodnutí o trestu domácího vězení a následné nařízení výkonu trestu odnětí svobody.

Domácí vězení umožňuje odsouzeným udržovat vztahy s komunitou prostřednictvím zaměstnání a vzdělávání. Umožňuje také udržet celistvost rodiny. Rozvíjí se osobnost odsouzeného a udržuje se jeho podpora za strany místní komunity. Sestavované programy, zaměstnání a neplacená práce pro komunitu poskytují pozitivní prvky, které jsou přínosem pro společnost. Odsouzení mají velkou příležitost na návrat do společnosti, s malým rizikem recidivy a s celkově nízkými náklady pro společnost. (www.justice.vic.gov.au)

1.2.5.3 Velká Británie

V Anglii a Walesu bylo domácí vězení zavedeno jako samostatný trest již v roce 1991. Od roku 1999 se uplatňuje back-end model, v podobě tzv. domácí vazby (*Home Detention Curew*). Osoby, které si odpykávají trest odnětí svobody v trvání do 4 let, mohou být na určitou dobu (max. 2 měsíce) před propuštěním umístěny do domácího vězení a podrobeny elektronické kontrole. Dále je v Británii užíván soudní zákaz vycházení (*Curew Order*), alternativní trest typu front-end s maximální délkou 6 měsíců, přičemž odsouzená osoba starší 16 let je podrobena zákazu vycházení až na

dvanáct hodin denně jeden až sedm dní v týdnu. Soudní zákaz vycházení lze v Británii užít i jako alternativu k vyšetřovací vazbě nebo místo záruky v podobě kauce. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

1.2.5.4 Francie

Ve Francii má elektronicky monitorované domácí vězení charakter alternativy k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, popř. jeho zbytku o délce nepřekračující jeden rok. Žádost o přeměnu nepodmíněného trestu v domácí vězení může soudu podat sám odsouzený nebo se tak může stát na návrh státního zástupce, popř. na základě rozhodnutí soudu i bez takového návrhu. Osoba může v domácím vězení strávit maximálně 4 měsíce. Podobně jako v Británii je i ve Francii možno domácím vězením nahradit vyšetřovací vazbu. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

1.2.5.5 Švédské království

Ve Švédsku byl zaveden back-end typ elektronické kontroly umožňující nahrazovat krátké tresty do tří měsíců odnětí svobody. K uložení domácího vězení je nutný nejen souhlas odsouzeného, ale i dospělých příslušníků jeho domácnosti. Pozornosti dále zasluhuje model užívaný od roku 2000 v Nizozemí spojený s intenzivní péčí o nápravu pachatele. Domácí vězení je v nizozemském pojetí především součástí širšího rehabilitačního programu odsouzeného, který má být podmíněně propuštěn z trestu odnětí svobody. Jako další fáze následuje například po odpykání části trestu odnětí svobody v otevřeném vězení, z něhož odsouzený dochází do zaměstnání. Podobně jako ve Švédsku je vyžadován souhlas odsouzeného i členů jeho domácnosti. Délka trvání domácího vězení se pohybuje v rozmezí 12 až 16 týdnů. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

1.2.5.6 Německy hovořící země

Velmi zajímavé jsou také zkušenosti z Německa a Švýcarska. V obou zemích nedávno proběhly, resp. dosud probíhají experimenty s elektronicky monitorovaným domácím vězením u omezeného počtu osob. V západní Evropě, zejména v Německu, probíhala poměrně bouřlivá diskuse o etické stránce elektronického monitorování. Tento instrument kontroly odsouzených bývá totiž vnímán jako součást sílící tendence státu i jiných subjektů zasahovat pomocí rychle se rozvíjejících technologií do soukromé sféry občanů. Argumenty proti užívání domácího vězení jako alternativního trestu jsou živeny obavami z tzv. net widening efektu: soudy mohou upadnout v pokušení používat domácí vězení nikoli jako alternativu k podmíněnému propuštění z výkonu trestu odnětí svobody, ale naopak jako alternativu k podmíněnému odsouzení, čímž v důsledku dochází k zosílení trestu represe. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z [WWW: <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>](http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180).)

Dodejme ještě, že v německém experimentu vnímali domácí vězení velmi negativně ti probandi, (tj. odsouzení) u nichž mělo toto opatření nahradit vyšetřovací vazbu (Untersuchungsschat). Byli totiž ohroženi dvojitým rizikem: uvalením vazby v případě zmaření domácího vězení a následně trestem odnětí svobody za trestný čin, přičemž by se doba strávená v domácím vězení do délky trestu nezapočítávala. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z [WWW: <http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>](http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180).)

1.2.5.7 Evropský versus americký model domácího vězení

V Evropě začalo být elektronicky monitorované domácí vězení zaváděno o více než dekádu později, přičemž se evropský přístup od výše zmíněného amerického v podstatných rysech odlišuje. Především se jedná o větší důraz na nápravnou funkci trestu, jenž je spojována s různě účinnými rehabilitačními programy, zaměřenými na osobnost pachatele. Ze zemí Evropské unie se domácí vězení spojené s elektronickým

sledováním v určité formě uplatňuje ve Velké Británii, Francii, Belgii, Nizozemí a Švédsku. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW:

<<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

V evropských zemích není zpravidla možno domácí vězení nařídit bez souhlasu odsouzeného, popř. i členů jeho domácnosti. Hlavní motivací pro odsouzené, aby souhlasili s domácím vězením a elektronickým monitorováním, je snaha vyhnout se pobytu v nápravném zařízení, který je vnímán jako citelnější újma. Stejnou motivaci k souhlasu lze vysledovat i u rodinných příslušníků odsouzených. Z jejich strany převládali ve švýcarském i německém projektu vesměs pozitivní reakce, hovoří se dokonce o zlepšení partnerského soužití. V případě mladistvých odsouzených lze naopak spekulovat o zvýšeném napětí mezi dětmi a rodiči, kteří se je pokoušejí disciplinovat. Negativní dopad má domácí vězení na širší sociální síť přátel a příbuzných odsouzeného. Většina odsouzených totiž svou povinnost podřizovat se režimu domácího vězení tají a ze strachu stigmatizace se stahuje více do soukromí, což bývá přáteli a známými nezdvořilost. (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

1.2.6 Úkol Probační a mediální služby v trestu domácího vězení

1.2.6.1 Před odsouzením

PMS se podílí ještě před vydáním pravomocného rozhodnutí na výběru resp. „vyhodnocení vhodných“ obviněných /pachatelů pro výkon uložení trestu domácího vězení. Zjišťuje postoje obviněného k jeho trestné činnosti, jeho zájem odčinit důsledky trestného činu včetně konkrétních kroků k postupné úhradě škody a dalších následků. Poskytuje adekvátní informace obviněnému o výkonu trestu domácího vězení (dále jen TDV) a na základě tohoto poučení zjišťuje jeho postoj a motivaci k výkonu TDV a zajišťuje a zprostředkovává písemný slib obviněného pro potřeby soudu. . (*Justice.cz :*

Domácí vězení [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Zjišťuje, má-li obviněný stálé bydliště, ve kterém skutečně žije, aby zde bylo možné umístit elektronické monitorovací zařízení nebo provádět namátkovou fyzickou kontrolu. Existuje zde reálné riziko, že pokud by soud rozhodoval pouze na základě informací z trestního spisu a rychle vydal trestní příkaz, mohl by také TDV uložit osobě, která bydlí buď na ubytovně, nebo je přímo na ulici, tedy bezdomovec. Zjišťuje, zdali zaměstnání obviněnému umožňuje bez problémů trest vykonat a dodržovat stanovený režim viz § 60 odst. 3. Trestního zákona. . (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Zjišťuje, zdali způsob života, sociální a rodinné poměry obviněného nevytvářejí rizika selhání, v případě uložení TDV, případně zvýšenou zátěž pro rodinné příslušníky nebo pro příslušníky rodinného a sociálního okolí (Např. u případů drogové nebo jiné závislosti, neuspořádaných rodinných poměrů a častých vzájemných konfliktů, v případě psychiatrické diagnózy, nebo agresivního a ohrožujícího chování obviněného vůči vlastní rodině). . (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Na základě těchto skutečností, probační úředník předkládá soudu k dispozici podrobnou zprávu, vztahující se k možnému uložení TDV. Zpráva by představovala důležitý informační zdroj pro rozhodování soudu uložit v zásadě trest „šitý na míru“ a minimalizovat tak rizika, že TDV nebude řádně vykonán. . (*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>.)

Jedná-li se o případ práce s mladistvým, je potřeba dále posoudit, zda případné uložení trestního opatření domácího vězení může být prostředkem zvýšení výchovného působení rodiny na mladistvého, či zda tento způsob potrestání není s ohledem na výchovné a rodinné prostředí vhodné, nebo dokonce situaci v rodině může dále zhoršit. Případy provinění mladistvých jsou i v rámci agendy domácího vězení řešeny vždy probačním úředníkem – specialistou na mládež, nicméně zejména v době zavádění tohoto trestního opatření do praxe doporučujeme vzájemnou spolupráci a konzultace

případu mezi probačním úředníkem – specialistou na mládež a probačním úředníkem – specialistou na TDV. Postupy probačního úředníka – specialisty pro práci s mládeží budou v souvislosti s agendou domácího vězení u mladistvých ještě podrobněji rozpracovány a upraveny samostatně stejně tak, jako je tomu v případech jiných metodických postupů v rámci PMS. (Metodický postup PMS)

1.2.6.2 Po odsouzení

Portal.justice.cz uvádí, že PMS zajišťuje výkon již pravomocně uloženého TDV. Vede spisovou dokumentaci a evidenci odsouzených k TDV, podává pravidelné zprávy o průběhu výkonu trestu. Zajišťuje namátkové fyzické kontroly odsouzených k trestu domácího vězení samostatně a v odůvodněných případech i v součinnosti s Policií ČR v místě jejich bydliště. Zajišťuje komunikaci a kontrolní činnosti vůči poskytovateli EKS (elektronického kontrolního systému), v souladu se smlouvou o realizaci EKS a úpravami v zákonných předpisech. Předává odsouzené do evidence poskytovatele EKS k výkonu trestu, pravidelně monitoruje zprávy-výkazy poskytovatele EKS o výkonu TDV, zajišťuje zásah vlastní nebo orgánů činných v trestním řízení v případě porušení podmínek výkonu trestu DV. Zajišťuje a koordinuje probační a resocializační programy, které mohou být uloženy v rámci přiměřených povinností a omezení včetně organizace a zabezpečení jejich finanční podpory z EU a rozšíření do potřebných soudních okresů. Je v pravidelném kontaktu s odsouzenými i jejich sociálním okolím, v případě uložení přiměřených povinností a omezení soudem. Což zahrnuje návštěvy odsouzených v místě bydliště, návštěvy odsouzených na střediscích PMS, a výkon standardních probačních činností, které zahrnují i práci s poškozeným s cílem zmírnit následky trestného činu a řešit náhradu vzniklé škody. V rámci znění § 88 a 89 trestního zákona, kde lze rovněž uplatnit prvky TDV a EKS, zajišťuje PMS informace potřebné pro rozhodování soudu o podmíněném propuštění a poté zajišťuje i jeho výkon.

1.2.6.3 Pracovníci PMS jako součást expertní skupiny

Někteří zaměstnanci PMS byli i členy tzv., expertní skupiny, která měla za úkol připomínkovat úpravu trestu domácího vězení v předloze zákona.

Expertní skupinou byla stanovena tato rizika:

- Odklad výkonu trestu – odsouzený si může vymýšlet cokoliv, proč by mohl odložit výkon trestu, je nutné prověřit
- Odklad, přerušení výkonu trestu – lékaři odmítnou poskytnutí informací PMS
- Další procesy – obviněný lže
- Přerušení výkonu – vykonstruované důvody, proč chce trest přerušit, korupce lékaře, aby vystavil potvrzení, že je trest nutno přerušit
- Problémy v rodině – nemoc rodinného příslušníka, partnerské konflikty, rozpad manželství atd.
- Samosoudce rozhodne sám bez předjednání – nejsou zajištěny podmínky pro výkon trestu, což může mít za následek nevykonatelnost trestu
- Obviněný nechce strpět náramek – v zákoně je zakotven jen slib, bez strpění náramku
- Vstup bezpečnostního pracovníka, technika EKS do bytu odsouzeného – odsouzený je nechce vpustit
- Chybí řád výkonu trestu domácího vězení (obdoba Řádu výkonu trestu odnětí svobody)
- Mobilita PMS a namátkové kontroly v noci a o víkendu přinese větší finanční náklady a může sebou nést i riziko osobního ohrožení pracovníka PMS
- Pokud nedodržení podmínek trestu nenahlásí soudu PMS, musí tak učinit pracovník EKS, což může mít za následek korupci pracovníků EKS
- Konfliktní vztahy mezi pracovníky EKS a odsouzeným
- Dlouhodobá nefunkčnost EKS
- Místo pobytu není možné spolehlivě pokrýt signálem EKS
- Soud povolí návštěvu bohoslužeb – odsouzený se jich nezúčastní a použije čas určený k návštěvě bohoslužby pro svůj prospěch, příp. ke konání trestné činnosti
- Odsouzený úmyslně poškodí zařízení EKS
- Přenos informací mezi informačními systémy dodavatele EKS a PMS

Současně byla navrhnutá i řešení:

- Prostřednictvím předjednání je klient dostatečně informován, opakované konzultace zaměřené na objektivizaci uváděných důvodů
- PMS se dotáže prostřednictvím soudu
- Prověřování poskytnutých informací probačním úředníkem
- Osobní kontrola probačního úředníka v bydlíšti
- Prostřednictvím předjednání je klient dostatečně poučen a připraven plnit podmínky trestu domácího vězení
- Pomoc probačního úředníka při řešení
- Obligatorní zavedení předjednání do trestního řádu
- Zavedení Řádu výkonu trestu domácího vězení, který upřesní například podmínky nošení náramku
- Přesná formulace slibu, včetně strpění náramku
- Poučení obviněného během předjednání, podepsání podmínek výkonu trestu domácího vězení u probačního úředníka
- Nákup automobilů a zohlednění nově vzniklé situace při tvorbě mzdových fondů PMS
- Změna pracovního řádu PMS
- Asistence Policie ČR
- Postup podání informace o porušení trestu od dodavatele přes PMS soudu a zakotvit ho v Řádu výkonu trestu domácího vězení
- Poučení odsouzeného a podepsání podmínek výkonu trestu domácího vězení
- Kontrola probačního úředníka účasti odsouzeného na bohoslužbě
- Dohoda o odpovědnosti za škodu mezi dodavatelem EKS a odsouzeným
- Složitost procesu trestu domácího vězení a vztahů všech participujících subjektů je nutno upravit vyhláškou

1.2.7 Kontrola trestu domácího vězení

Kontrola výkonu trestu domácího vězení spočívá zejména v provádění namátkových kontrol úředníkem Probační a mediační služby (dále jen „probační

úředník“) v místě výkonu trestu domácího vězení, v užití elektronického kontrolního systému, ve vedení dokumentace o všech úkonech spojených s kontrolou, ve vyhodnocování plnění soudem uložených přiměřených omezení a přiměřených povinností. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Dále pak zda odsouzený vede řádný život, v prověřování, zda odsouzený nahrazuje způsobenou škodu v souladu s rozhodnutím soudu a zda plní výchovná opatření uložená soudem, v prověřování důvodů porušení podmínek trestu a v informování soudu o porušení podmínek výkonu trestu nebo neplnění přiměřených omezení a přiměřených povinností nebo neplnění výchovných opatření uložených soudem. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Při kontrole v místě výkonu trestu domácího vězení se probační úředník prokazuje služebním průkazem Probační a mediační služby. Odsouzený na požádání prokáže svou totožnost probačnímu úředníkovi kdykoli v průběhu výkonu trestu domácího vězení. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Probační úředník nejpozději na počátku výkonu trestu domácího vězení poučí odsouzeného, případně i osoby žijící s ním ve společném obydlí, o omezeních spojených s kontrolou výkonu trestu a o jeho povinnostech v rámci součinnosti, ke které se písemně zavázal. Záznam o poučení se zakládá do dokumentace vedené u střediska Probační a mediační služby. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Součinnost odsouzeného při výkonu kontroly trestu domácího vězení spočívá zejména v umožnění kontroly přítomnosti odsouzeného v místě a době výkonu tohoto trestu probačním úředníkem, včetně umožnění jeho vstupu do obydlí odsouzeného a ve spolupráci při plnění soudem uložených přiměřených omezení a přiměřených povinností směřujících k tomu, aby odsouzený vedl řádný život, při plnění výchovných opatření a při kontrole, zda odsouzený nahrazuje způsobenou škodu. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Je-li odsouzenému známo, že nebude moci plnit podmínky výkonu trestu domácího vězení v stanoveném místě a čase, oznámí tuto skutečnost neprodleně probačnímu úředníkovi a soudu, který trest uložil. Probační úředník v takovém případě bezodkladně informuje soud o vlastních zjištěních k důvodům neplnění podmínek výkonu trestu. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Odsouzený se může v průběhu výkonu trestu domácího vězení obracet na probačního úředníka s žádostí o pomoc při řešení situací souvisejících s kontrolou

výkonu trestu domácího vězení a ovlivňujících průběh výkonu tohoto trestu. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Probační úředník pořizuje záznam o každé jím provedené kontrole a o každém osobním jednání s odsouzeným. Záznam zakládá do dokumentace vedené u střediska Probační a mediační služby. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Probační úředník projedná s odsouzeným zjištěné porušení podmínek výkonu trestu, případně prověří pravdivost jeho tvrzení a neprodleně informuje soud o všech případech porušení podmínek výkonu trestu. Svá zjištění doloží kopiemi záznamů o zjištěném případě porušení podmínek výkonu trestu, včetně stanoviska odsouzeného a záznamu o prověření tvrzení odsouzeného o důvodech porušení podmínek výkonu trestu. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Probační úředník po výkonu trestu domácího vězení nebo jeho části zašle soudu zprávu obsahující podklady pro rozhodnutí soudu o povinnosti odsouzeného k náhradě nákladů spojených s výkonem trestu domácího vězení. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Kontrola výkonu trestu domácího vězení zajišťovaná Probační a mediační službou ve spolupráci s provozovatelem elektronického kontrolního systému spočívá zejména v instalaci a deinstalaci elektronického kontrolního systému v místě výkonu trestu domácího vězení, instalaci a deinstalaci technického zařízení na těle odsouzeného, poučení odsouzeného o fungování elektronického kontrolního systému a o nepřípustnosti jakýchkoli zásahů do tohoto systému ze strany odsouzeného a dalších neoprávněných osob, sledování odsouzeného v určeném místě po stanovenou dobu elektronickým kontrolním systémem, prověření dostupnosti a funkčnosti elektronického kontrolního systému, evidenci zaznamenaných případů nepřítomnosti odsouzeného v místě a čase výkonu trestu domácího vězení. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Součinnost odsouzeného při výkonu kontroly trestu domácího vězení také znamená, že odsouzený umožní za přítomnosti probačního úředníka vstup do obydlí zástupci provozovatele elektronického kontrolního systému (dále jen „zástupce provozovatele“) za účelem instalace a deinstalace elektronického kontrolního systému a strpí na svém těle po 24 hodin denně technické zařízení po dobu výkonu trestu domácího vězení. Dále umožní zástupci provozovatele vstup do obydlí za účelem údržby a kontroly funkčnosti elektronického kontrolního systému. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Elektronický kontrolní systém v místě výkonu trestu domácího vězení instaluje, po provedení identifikace odsouzeného, zástupce provozovatele za přítomnosti probačního úředníka. Převzetí elektronického kontrolního systému do užívání odsouzený potvrdí podpisem předávacího protokolu, který rovněž podepíše přítomný zástupce provozovatele a probační úředník. Součástí předávacího protokolu jsou také podmínky pro provoz elektronického kontrolního systému, které je odsouzený povinen dodržovat. Stejnopis předávacího protokolu předá probační úředník soudu. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

Kontrola výkonu trestu domácího vězení zajišťovaná Probační a mediační službou ve spolupráci s provozovatelem elektronického kontrolního systému nevylučuje možnost namátkové kontroly provedené probačním úředníkem v místě výkonu trestu. (Vyhláška 456/ 2009 Sb.)

1.2.8 Metodický postup Probační a mediační služby

1.2.8.1 Postup probačního úředníka – specialisty na TDV v rámci trestního řízení ve fázi před uložením trestu

I. Úvodní konzultace s obviněným na středisku PMS

Tato konzultace je realizována buď přímo probačním úředníkem – specialistou na TDV (v případě, že byl OČTR pověřen ke zjištění možnosti uložení a výkonu TDV), nebo je realizována probačním úředníkem – specialistou na přípravné řízení (v případě, že do případu vstoupí specialista na TDV na základě vyžádání spolupráce specialisty na přípravné řízení). Podle toho jsou informace buď přímo zjišťovány (probačním úředníkem – specialistou na TDV), nebo si je tento specialista přebírá od svého kolegy - specialisty na přípravné řízení a s pachatelem si je již jen podle své potřeby doplňuje. V obou případech stále platí, že jednání je možné vést jen za výslovného souhlasu klienta – pachatele. (Metodický postup PMS, 2009)

Jak uvádí Metodický postup PMS (2009), ať již konzultaci vede kterýkoli z obou výše uvedených pracovníků, probační úředník – specialista na TDV ke svému vyjádření se k vhodnosti a možnosti výkonu TDV potřebuje zmapovat následující oblasti:

- základní anamnestické údaje k osobě pachatele,
- informace o trestném činu, ze kterého je obviněn a o podstatných okolnostech jeho spáchání,
- kriminální minulost pachatele – analýza jeho dosavadní trestné činnosti z hlediska počtu a typu činů, sledování případného trendu (např. od méně závažné k závažnější, od majetkové k násilné atd.),
- osobní poměry pachatele, místo jeho bydlení a způsob vedení domácnosti (typ bydlení; nájemní smlouva/čestné prohlášení majitele obydlí o tom, že v obydlí klient může bydlet; doba možnosti bydlení – na jak dlouho nájemní smlouva platí, jak dlouho majitel bytu souhlasí s pobytem klienta v obydlí; počet osob žijících ve společné domácnosti s klientem a jejich vztah ke klientovi; specifika místa, kde by byl TDV potenciálně vykonáván – specifika lokality, ve kterém se obydlí nachází, přítomnost psa, existence zvonku, označení jména, poštovní schránka, přítomnost bezpečnostních opatření obydlí – bezpečnostní systémy, možnost přístupu k obydlí atd.)
- zaměstnání a finanční situace (právní forma - smlouva, dohoda; specifika zaměstnání, doba výkonu práce, místo výkonu práce), nebo studium (potvrzení o studiu; typ studia; časový rozvrh; místo studia a s ním spojeného pobytu – internát, kolej;)
- závazky a povinnosti pachatele mimo domov (např. pravidelná péče o rodinného příslušníka, návštěvy dětí umístěných v ústavní výchově, pravidelná návštěva bohoslužeb a náboženských setkání)
- zdravotní stav (stav vyžadující pravidelnou zdravotní péči mimo domov; stav zahrnující možnost vzniku nenadálé potřeby zdravotní péče; přítomnost závislosti a v té souvislosti pravidelná docházka na léčení)
- rodinné poměry pachatele (s kým žije; o koho se stará; jaký je postoj blízkých lidí žijících s pachatele v jedné domácnosti ke spáchanému činu a k možnosti výkonu TDV)
- způsob trávení volného času, denní zvyklosti

- postoj oběti trestného činu a představa o nápravě následků trestného činu, výše náhrady škody a reálné možnosti způsobenou škodu finančně uhradit či ji odčinit jiným způsobem,
- zjištěná rizika recidivy a rizika vzniku újmy zejména ve vztahu k možnosti uložení TDV

Informace z výše uvedených oblastí je možné do jisté míry zjistit již v rámci úvodní konzultace, ale stejně tak je možné je získat či doplnit v rámci návštěvy probačního úředníka – specialisty na TDV v místě bydliště pachatele. Je tedy na zvážení každého probačního úředníka – specialisty na TDV, jakým způsobem a při jakých příležitostech uvedené informace bude zjišťovat. (Metodický postup PMS, 2009)

V rámci úvodní konzultace s klientem – pachatelem je dojednána možnost provedení návštěvy probačního úředníka – specialista na TDV v místě bydliště pachatele. V rámci dojednání možnosti návštěvy probační úředník zejména vyjasňuje, kdy a kam se přijde podívat, kdo bude během jeho návštěvy v obydlí přítomen a co je cílem jeho návštěvy. Tímto způsobem také probační úředník – specialista na TDV zjišťuje informace, které mu slouží k vyhodnocení jeho bezpečnosti při návštěvě a umožní mu rozhodnout se, zda na návštěvu půjde sám a v jakou dobu, nebo zda si vyžádá doprovod druhé osoby. Bezpečnost pracovníka provádějící návštěvu je upřednostněna před potřebou získat informace k případu, tj. v odůvodněných případech se může probační úředník – specialista na TDV rozhodnout, že vzhledem k odůvodněné obavě o jeho bezpečnost nebude návštěvu v místě bydliště pachatele provádět. Toto pak musí být uvedeno a zdůvodněno v jeho stanovisku k možnostem uložení a výkonu TDV. (Metodický postup PMS, 2009)

Hlavním smyslem návštěvy probačního úředníka – specialisty na TDV je navštívit prostředí, ve kterém pachatel bydlí a zjistit konkrétní informace, jež by měly být při případném uložení TDV soudem zohledněny. Významná je také skutečnost, že probační úředník – specialista na TDV bude moci být v osobním kontaktu s pachatelem v době ještě před případným uložení TDV a navštíví místo, kde žije. Může tak zjistit a odhalit rizika výkonu TDV ještě v době, kdy je jeho uložení zvažováno. O těchto rizicích musí ve svém stanovisku OČTŘ informovat. (Metodický postup PMS, 2009)

II. Návštěva v místě bydliště pachatele

Probační úředník – specialista na TDV do své práce v rámci provedení institut předběžného šetření zahrnuje i terénní práci, tj. setkání s klientem v místě, kde klient bydlí, tedy zároveň v prostředí, kde by byl případně uložený TDV vykonáván. Zároveň se probační úředník – specialista na TDV v rámci návštěvy osobně seznamuje se sociálním prostředím, kde klient žije a případně se dostává do kontaktu s osobami, které s klientem žijí ve společné domácnosti. Celá konzultace v terénu je specifická tím, že je vedena v místě, kde se klient cítí být ve svém přirozeném prostředí. (Metodický postup PMS, 2009)

Metodický postup PMS (2009) popisuje 3 situace, kdy může probační úředník – specialista na TDV svoji návštěvu u klienta doma provést:

1. situace – návštěva uskutečněná ve fázi realizace institutu předběžného šetření, tedy v době probíhajícího přípravného řízení nebo řízení před soudem.

Probační úředník – specialista na TDV návštěvu provádí za účelem zjištění, zda je možné a vhodné navrhnout uložení TDV. Probační úředník – specialista na TDV musí mít na zřeteli, že za souhlasu pachatele vstupuje do jeho soukromí a musí tuto skutečnost respektovat. V rámci návštěvy tedy probační úředník – specialista na TDV vstupuje pouze do prostor obydli, kam ho klient během návštěvy pozve a pustí. Během návštěvy probační úředník – specialista na TDV vede s klientem profesionální rozhovor se zaměřením na zjištění skutečností podstatných pro případné uložení a výkon TDV – viz témata uvedená výše. V rámci tohoto rozhovoru se probační úředník – specialista na TDV snaží seznámit se s prostředím, ve kterém klient žije, získává informace o rodinném, bytovém a sociálním prostředí, fakticky ověřuje klientovo bydliště a také ověřuje informace, které zjistil již před návštěvou u klienta. Snaží se také s klientem navázat pozitivní profesionální vztah potřebný pro další případnou spolupráci.

2. situace – návštěva uskutečněná v době, kdy byl TDV pravomocně uložen, ale ještě nebyl nařízen jeho výkon.

Probační úředník – specialista na TDV do obydli klienta vstupuje na základě jeho souhlasu a za účelem zjištění informací potřebných pro zpracování podkladů pro nařízení výkonu TDV. Smyslem činnosti probačního úředníka – specialisty na TDV je připravit soudu podklady pro nařízení začátku a místa výkonu TDV. Probační úředník –

specialista na TDV odsouzeného klienta poučuje o základních podmínkách trestu TDV, jeho povinnostech a právech. V rámci návštěvy odsouzenému, popřípadě osobám žijícím v tomto obydlí, představuje způsob provádění kontroly výkonu TDV a dojednává s nimi případné detaily toho, co bude považováno za porušení podmínek výkonu uloženého trestu. Dochází tedy k přesnému vymezení místa a prostoru, ve kterém se odsouzený po dobu výkonu TDV musí zdržovat. V případě, že byly v rámci trestu TDV odsouzenému soudem uloženy další přiměřené povinnosti či omezení, probační úředník – specialista na TDV pak může během své návštěvy dojednat i způsob plnění a kontroly těchto opatření.

3. situace – návštěva v místě bydliště za účelem provedení kontroly výkonu TDV

Smyslem této návštěvy je provedení namátkové kontroly probačním úředníkem – specialisty na TDV za účelem prověření, zda se odsouzený v době nařízeného výkonu TDV zdržuje v obydlí, kde výkon TDV probíhá. Vstup probačního úředníka – specialisty na TDV je umožněn ze zákona, tj. klientova povinnost je vstup do obydlí pracovníkovi PMS umožnit. Namátkovou kontrolu přitom provádí nejen probační úředník – specialista na TDV, ale i další pracovníci střediska, kteří jsou k této činnosti pověřeni. K provádění návštěvy v tomto kontextu – viz blíže v části C) tohoto materiálu.

III. Zpracování Stanoviska PMS k možnosti uložení a výkonu TDV

Probační úředník – specialista na TDV po provedení dvou výše uvedených kroků v této fázi své práce shrnuje zjištěné informace, analyzuje je a hledá mezi nimi souvislosti, pojmenovává rizika a potřeba pachatele a připravuje své stanovisko k možnosti uložení TDV a následnému výkonu tohoto trestu. (Metodický postup PMS, 2009)

Nezbytné je, aby probační úředník – specialista na TDV při zpracování stanoviska reagoval na zjištěná rizika a potřeby a OČTŘ doporučil možnosti jejich ošetření, např. formou uložení přiměřené povinnosti nebo omezení. Zpracované stanovisko je v závěru práce s klientem představeno i odsouzenému, který se k němu může vyjádřit. Stanovisko probačního úředníka – specialisty na TDV k možnosti

uložení TDV může tvořit přílohu. Zprávy o spolupráci s klientem nebo je jím doplněna např. Zpráva před rozhodnutím. Ve stanovisku jsou shrnuty všechny zjištěné informace o odsouzeném a probační úředník – specialista na TDV zde uvádí, zda uložení TDV doporučuje či nedoporučuje. Toto jeho stanovisko je samozřejmě odůvodněno. Součástí stanoviska je také písemný slib klienta, ve kterém souhlasí s uložením trestu TDV a zavazuje se, že se bude ve stanovené době zdržovat v obydlí na určené adrese. (Metodický postup PMS, 2009)

V případě, že s klientem pracuje ve fázi po uložení TDV před jeho nařízením je výstupem spolupráce projednání podmínek TDV. V této zprávě pracovník PMS ČR shrne zjištěné informace o klientovi a navrhuje konkrétní místo pro výkon TDV. Tato zpráva pak bude sloužit pro soud jako podklad pro vydání usnesení o nařízení místa výkonu TDV. Součástí této zprávy je poučení klienta o zákonných podmínkách trestu TDV (viz analogie trest OPP). (Metodický postup PMS, 2009)

V případě, že je připravována možnost podmíněného propuštění dle § 88 odst. 2 TZ za současného uložení povinnosti odsouzeného zdržovat se v určenou dobu na určeném místě je žádoucí, aby se do této přípravy zapojil i probační úředník a provedl institut předběžného šetření. (Metodický postup PMS, 2009)

1.2.8.2 Zjištění informací potřebných k projednání podmínek pro nařízení TDV

Zahájení činnosti střediska PMS v případě umožňuje pověření soudu zaslané spolu s pravomocným rozhodnutím, kopií písemného slibu obviněného a opisem RT. V případě proběhlého předběžného šetření si probační úředník zajistí všechny důležité informace k danému případu (*např. znalecké posudky, údaje o výši škody apod.*). (Metodický postup PMS, 2009)

Smyslem činnosti PMS v této fázi vykonávacího řízení je:

- zjistit informace potřebné pro soudní rozhodnutí o stanovení počátku a místa výkonu trestu (*tj. nařízení výkonu TDV*),
- vytvořit prostor pro navázání kontaktu s odsouzeným a umožnit odsouzenému obstarat si své záležitosti – např. uspořádání svých osobních a rodinných poměrů, včetně nutnosti příprav změn v zaměstnání tak, aby výkon TDV mohl být co nejdříve nařízen,

- poznat odsouzeného a místo výkonu TDV zejména pokud s odsouzeným nemohl být ze strany PMS navázán dřívější kontakt (*v rámci institutu předběžného šetření*),
- poučit odsouzeného o jeho povinnostech a právech, seznámit ho s rolí PMS,
- provést základní vyhodnocení stávající situace z hlediska rizik zejména v souvislosti s prováděním namátkových kontrol ze strany PMS.

Předtím, než probační úředník – specialista na TDV navštíví odsouzeného v místě plánovaného výkonu TDV, pozve klienta na konzultaci na středisku. Tento postup je důležitý zejména tehdy, jestliže probační úředník – specialista na TDV dosud nebyl s klientem v osobním kontaktu. Osobní kontakt realizovaný na středisku před tím, než probační úředník – specialista navštíví odsouzeného v místě jeho bydliště, považujeme za nutný z hlediska prevence případného ohrožení probačního úředníka. Obsahově je tato konzultace zaměřena stejně, jako úvodní konzultace prováděná v rámci institutu předběžného šetření. V rámci této konzultace odsouzený navíc podepíše Poučení o TDV. (Metodický postup PMS, 2009)

Na základě zjištěných informací probační úředník – specialista na TDV dojedná s klientem svou návštěvu v místě jeho bydliště, během níž je vhodné, aby byly přítomny i další osoby žijící s klientem v jedné domácnosti. Současně vyzve klienta k doložení dalších potřebných dokladů (*např. nájemní smlouvu na byt, pracovní smlouvu, lékařské zprávy apod.*) (Metodický postup PMS, 2009)

Návštěva v místě bydliště je úzce zaměřena na prohlídku obydlí, které se stane pro klienta místem výkonu TDV, na konkrétní zjištění technických možností kontaktování klienta a na zajištění jeho dosažitelnosti v době TDV v momentě osobní namátkové kontroly probačního úředníka. Pro lepší porozumění klienta je vhodné uskutečnit ilustrativní simulaci způsobu provedení namátkové kontroly probačního úředníka v místě výkonu TDV. Osobám žijícím s klientem v místě obydlí, kde bude TDV vykonáván, probační úředník – specialista na TDV podává všechny potřebné informace k výkonu kontroly TDV a zodpovídá jejich případné dotazy k této záležitosti. (Metodický postup PMS, 2009)

Probační úředník – specialista na TDV všechny informace zjištěné během konzultace s klientem a také během návštěvy v místě bydliště klienta shrne do materiálu - Projednání podmínek TDV. (Metodický postup PMS, 2009)

1.2.8.3 Činnost probačního úředníka – specialisty v rámci výkonu kontroly TDV

Probační úředník – specialista v rámci kontroly trestu domácího vězení zaměřuje svou pozornost na to, zda uložený trest plní svůj účel a zda klient dodržuje podmínky uložené soudem nebo vyplývající ze zákona, tzn. zda se ve stanovenou dobu nachází na určeném místě, jak řeší náhradu škody z trestného činu a placení nákladů trestního řízení a nákladů TDV a na plnění uložených povinností a omezení. Současně pomáhá klientovi při řešení jeho osobních problémů formou odborné pomoci a poradenství s cílem vést klienta k řádnému životu. Probační úředník – specialista je po dobu výkonu TDV rovněž v kontaktu i s rodinou klienta či s komunitou, která s klientem sdílí společné prostory obydlí, ve kterých klient TDV vykonává. Snaží se tímto způsobem snížit pravděpodobnost nevhodného chování klienta po dobu výkonu TDV či zamezit vzniku nového trestného činu. (Metodický postup PMS, 2009)

V případě, kdy je středisko PMS pověřeno kontrolou TDV v této fázi bez jakéhokoli předchozího kontaktu s klientem, musí se nejdříve uskutečnit pozvání klienta na středisko a konzultaci zaměřit na poznání osobnosti klienta a zjištění konkrétních detailů týkajících se jeho bydliště a osobních poměrů v rodině. V takovém případě, kdy neproběhla žádná předchozí návštěva v místě bydliště a probační úředník – specialista nezná reálnou situaci obydlí klienta, uskuteční první namátkovou kontrolu mimo noční dobu. Probační úředník – specialista na TDV také v rámci úvodní práce v případě zkontaktuje vedoucího vnějšího odboru územní služby PČR v daném regionu a informuje ho o tom, že bude v konkrétním případě provádět kontrolu TDV. Tím bude zajištěna vzájemná výměna potřebných informací mezi PČR a PMS – orgán PČR bude vědět, kdo v dané lokalitě vykonává TDV a pracovník PMS - specialista na TDV bude mít možnost získat bližší informace k osobě odsouzeného, k místu, kde bydlí, případně k osobám, které s odsouzeným v místě jeho obydlí žijí. (Metodický postup PMS, 2009)

Návštěva probačního úředníka, kterou je prováděna kontrola přítomnosti klienta v určeném místě ve stanovenou dobu, je prováděna nepravidelně a to podle uvážení

probačního úředníka – specialisty na TDV. Kontrolu provádí nejen tento na TDV specializovaný probační úředník, ale také další probační úředníci a asistenti střediska, kteří jsou k tomu pověřeni. V případě, že návštěvu provádí jiný pracovník, než probační úředník – specialista, pak tento pracovník o výsledcích provedené kontroly specialistu vždy neprodleně po návštěvě informuje. (Metodický postup PMS, 2009)

Metodický postup PMS udává, že frekvenci namátkových kontrol bude probační úředník – specialista volit na základě následujících skutečností:

- osobnost klienta a jeho motivace k výkonu TDV,
- jeho dosavadní zodpovědnost a spolehlivost při výkonu TDV,
- závažnost spáchaného trestného činu za něj je trest uložen,
- stupeň rizika vyplývajícího z případného maření TDV a nedostatečné kontroly TDV,
- výsledky doposud realizovaných kontrol,
- existence uložených přiměřených povinností a omezení a vymezení jejich obsahu.

Namátkovou kontrolu provádí probační úředník vždy osobně, v nočních hodinách (tj. cca mezi 20.00 – 05.00 hod) za doprovodu druhé osoby (další pracovník PMS, příslušník Policie ČR, strážník obecní policie, pracovník obecní samosprávy, pracovník bezpečnostní služby apod.). Možnost podání žádosti o poskytnutí asistence PČR při provádění namátkové kontroly PMS v místě výkonu TDV vyplývá z ustanovení § 21 zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR. Doplněním namátkových kontrol je provádění vzdálené kontroly a to jinými technickými prostředky (např. telefonicky na pevnou linku, web kamerou apod.). (Metodický postup PMS, 2009)

Probační úředník si po zvážení všech okolností stanoví plán kontrol, přičemž v plánu zohledňuje skutečnost, že klient musí být osobně zkontrolován minimálně 3x za měsíc, přičemž podle individuálních okolností případu lze četnost namátkových kontrol samozřejmě zvýšit. (Metodický postup PMS, 2009)

Při kontrole v místě výkonu TDV provede probační úředník identifikaci klienta předložením občanského průkazu. Je na zvážení probačního úředníka, zda využije svého práva vstupu do obydlí klienta, nebo kontrolní úkony provede u vstupu do obydlí. Z každé kontroly pořizuje probační úředník „Záznam o kontrole“, který odsouzený

podepisuje. Pokud není klient zastižen, zapíše probační úředník všechny zjištěné okolnosti kontroly do Záznamu o kontrole, který podepíše také osoba přítomná v obydlí klienta, která s probačním úředníkem mluvila. Současně probační úředník zanechá na viditelném místě. Sdělení o porušení TDV s výzvou klientovi, aby neprodleně (tj. druhý den) kontaktoval probačního úředníka a doložil mu důvod porušení výkonu TDV. (Metodický postup PMS, 2009)

Podle pokynu předsedy senátu probační úředník sděluje ve stanovených termínech soudu informace o průběhu TDV. Pokud není určena lhůta k podání zprávy soudu, zasílá probační úředník své zprávy soudu minimálně vždy po šesti měsících výkonu TDV. Používá pro tyto účely „Zprávu o průběhu TDV“, ve které popíše časový sled a průběh kontrol, zjištěné porušení s uvedenými důvody. Připojí v ní také své vlastní stanovisko k tomu, zda klient trest TDV plní či nikoli a podle toho navrhuje další postup ve věci. Vyjádření klienta k průběhu TDV je ve zprávě zachyceno formou vyjádření probačního úředníka, ve zprávě není požadováno písemné vyjádření klienta a jeho podpis. Zprávy o průběhu výkonu TDV se v kopii posílají i klientovi. (Metodický postup PMS, 2009)

Základním předpokladem úspěšného průběhu TDV a jeho kontroly je důkladné poučení klienta o jeho povinnostech a postupu probačního úředníka a soudu v případě porušení těchto povinností. Probační úředník musí klientovi jednoznačně vysvětlit a na místě ukázat, kde se musí nacházet v momentě kontroly a zdůraznit jeho zodpovědnost na zajištění vlastní dosažitelnosti (*kontaktnosti*). Probační úředník vysvětlí klientovi konkrétní situace, které znamenají maření TDV. Pro poučení klient použije probační úředník přílohu „Poučení o TDV“, kde obecné informace může doplnit konkrétními sjednanými pravidly. (Metodický postup PMS, 2009)

Klient je veden k tomu, aby každou předvídatelnou nepřítomnost v době a místě výkonu trestu domácího vězení předem ohlásil probačnímu úředníkovi – specialistovi na TDV. Pokud nastane taková nepředvídatelná situace, kdy bude muset klient opustit místo výkonu trestu, oznámí tuto skutečnost stanoveným způsobem neprodleně, jakmile mu to nepříznivé okolnosti dovolí. Způsob oznámení mu v poučení sdělí probační úředník s ohledem na možnosti klienta a provozní možnosti střediska PMS – např. telefonicky na mobilní telefon, telefonicky na pevnou linku s využitím záznamníku,

SMS zprávou, elektronicky emailem, osobně oznámením na místní oddělení Policie ČR apod. Současně je klient poučen, že se musí bezprostředně po této nepředvídatelné události nejbližší pracovní den dostavit osobně k probačnímu úředníkovi a doložit důvody nepřítomnosti v daném čase na daném místě. (Metodický postup PMS, 2009)

Na každé porušení podmínek trestu domácího vězení zjištěné kontrolou probační úředník bezprostředně reaguje kontaktováním odsouzeného, který musí doložit důvody porušení podmínek trestu domácího vězení. Povinnosti odsouzeného a postup kontroly jsou natolik jednoznačné, že každá nepřítomnost nedoložená objektivními důvody má být vyhodnocena jako maření. Každé prokázané maření trestu domácího vězení (tzn. klient průkazně nedoložil vysvětlení své nepřítomnosti nebo uvedené důvody nejsou relevantní) a nedodržování uložených omezení a povinností sdělí probační úředník bezodkladně soudu, který TDV nařídil a současně v kopii je zasláno na vědomí klientovi. (Metodický postup PMS, 2009)

Jestliže probační úředník sdělí soudu maření TDV a navrhuje nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody, nekončí tím TDV a jeho kontrola. Až do pravomocného rozhodnutí soudu o jeho návrhu musí probační úředník kontrolovat klienta a plnění jeho TDV. (Metodický postup PMS, 2009)

Od počátku zahájení spolupráce je klient veden k tomu, že musí probačnímu úředníkovi sdělovat informace z jeho osobního života, které mohou mít vliv na průběh výkonu TDV, neboť o všech odlišnostech od původního rozsudku (trestního příkazu) a následně nařízení trestu může rozhodnout pouze soud. Pokud tedy v životě klienta nastanou takové okolnosti, které vyvolávají nutnost odkladu, přerušeni nebo změnu místa a doby trestu domácího vězení, klient dopředu sdělí tuto skutečnost probačnímu úředníkovi, doloží doklady potvrzující závažnost okolností a písemně požádá soud o rozhodnutí o odkladu, přerušeni nebo změně trestu domácího vězení. (Metodický postup PMS, 2009)

Probační úředník s klientem projedná jeho situaci, vysvětlí další postup a soudu sdělí své stanovisko s doporučením dalšího postupu. Žádost klienta může být přiložena k vyjádření probačního úředníka. Dokud není pravomocného rozhodnutí soudu, pokračuje se ve výkonu a kontrole trestu domácího vězení beze změn. V případě přestěhování klienta do jiného okresu, postupuje probační úředník spis příslušnému středisku PMS po vyrozumění soudu, že je pravomocně rozhodnuto o změně a

kontrolou je pověřeno jiné středisko. Při spolupráci se soudem a druhým střediskem PMS probační úředník postupuje tak, aby nedošlo k prodlevám, aby nebyl ohrožen průběh výkonu TDV a nenastalo období nekontrolovatelnosti klienta. (Metodický postup PMS, 2009)

1.2.8.4 Ukončení práce s klientem a ukončení probačního spisu

Činnost s klientem při výkonu TDV ukončuje probační úředník závěrečnou Zprávou o průběhu výkonu TDV, ve které zhodnotí celý průběh dodržování podmínek TDV, plnění uložených povinností a omezení, stav náhrady škody a postoj klienta k urovnání narušených vztahů s poškozeným a sdělí další důležité informace týkající se stavu a změn sociální situace klienta po dobu spolupráce s probačním úředníkem. V závěru se jednoznačně vyjádří, zda klient TDV vykonal a splnil všechny uložené povinnosti a omezení, nebo zmařil TDV tím, že nedodržel podmínky TDV nebo nesplnil uložené povinnosti a omezení a navrhne výkon náhradního trestu odnětí svobody. (Metodický postup PMS, 2009)

Spolupráce s klientem by měla být uzavřena konzultací na středisku PMS v první pracovní den po ukončení TDV za účelem seznámení klienta se závěrečnou zprávou. Termín může být dlouhodobě s klientem sjednán a znamená určitý milník v bilancování sociální práce s klientem. (Metodický postup PMS, 2009)

Při podání pozitivní zprávy se případ ukončuje u PMS Závěrečnou zprávou o vykonání trestu a u OČTŘ – OČTŘ ukončil bez vydání rozhodnutí. V případě návrhu na výkon náhradního trestu odnětí svobody se případ u PMS ukončuje Zpráva o neplnění povinností ve zkušební době nebo nevykonání alternativního trestu, u OČTŘ se ukončí podle pravomocného rozhodnutí soudu (analogie trest OPP). (Metodický postup PMS, 2009)

1.2.9 Náklady na výkon trestu domácího vězení

Denní sazba nákladů výkonu trestu domácího vězení činí 50 Kč za každý kalendářní den, ve kterém odsouzený alespoň zčásti vykonával trest domácího vězení. (Vyhláška 458/2009 Sb.)

Soud po výkonu trestu domácího vězení po právní moci rozhodnutí, kterým byla stanovena povinnost k náhradě nákladů spojených s výkonem trestu domácího vězení, vyzve odsouzeného, aby soudem vyměřenou částku uhradil na účet soudu ve lhůtě třiceti dnů ode dne doručení s upozorněním, že nebude-li ve stanovené době zaplácena, bude vymáhána podle jiných právních předpisů. Soud může, s přihlédnutím k délce uloženého trestu domácího vězení, po vykonání části tohoto trestu v délce trvání nejméně jednoho měsíce rozhodovat o povinnosti odsouzeného k náhradě nákladů spojených s výkonem trestu domácího vězení. Po právní moci takového rozhodnutí vždy vyzve odsouzeného, aby soudem vyměřenou částku uhradil na účet soudu ve lhůtě deseti dnů ode dne doručení s upozorněním, že nebude-li ve stanovené době zaplácena, bude vymáhána podle jiných právních předpisů. (Vyhláška 458/2009 Sb.)

1.3 Domácí vězení na zpravodajském serveru i-DNES.cz

13. května 2003

Stát chce zavést domácí vězení

Trestem za drobnější delikty, jako jsou například výtržnosti či menší krádeže, v budoucnu nemusí být jen pobyt za mřížemi. Pachatel totiž může být odsouzen k domácímu vězení ve vlastním bytě. Navrhuje to ministerstvo spravedlnosti v novém trestním zákonu, který by měl začít platit od ledna 2005.

Ministr Pavel Rychetský má přibližně za měsíc celý návrh předložit vládě. Zatím však není jasné, kdo bude odsouzené kontrolovat, zda jsou skutečně doma.

"Člověk, který za trest u soudu dostane domácí vězení, bude muset být doma zejména v nočních hodinách a o víkendech," popsal princip novinky náměstek ministra spravedlnosti Vladimír Král.

"Bude se to týkat zejména mladých lidí, kteří jsou trestáni poprvé," dodává. Domácí vězení by tak doplnilo škálu mírných trestů, jakými jsou třeba "podmínky".

Neznamená to však, že odsouzený by měl sedět několik měsíců doma a živila by ho rodina. Naopak. Dál by chodil do práce, takže by měl možnost co nejdříve zaplatit škodu, kterou způsobil.

"Odsouzenému by se stanovil jasný rozvrh hodin," říká mluvčí ministerstva Iva Chaloupková. "V práci končí třeba v pět odpoledne, pak by se brala v potaz nějaká doba na zařizování nutných věcí, ale v danou hodinu by už musel být doma zase až do rána, než půjde do práce. Je to lepší, než kdyby ho měl ve vězení živit stát."

Dvacetiletý Václav pracuje přes den v supermarketu. Když mu kamarádi večer volají, aby s nimi šel do hospody, odpovídá: "Nemůžu. Až za tři měsíce." Zpronevěřil totiž několik tisíc korun, za což mladíkovi soud uložil domácí vězení.

Václav je zatím smyšlená postava. Za necelé dva roky by se však mohla stát skutečným člověkem, který dostane místo vězení nebo místo podmínky nový druh trestu, domácí vězení.

"Je to vlastně způsob prevence," říká náměstek ministra spravedlnosti Vladimír Král. "Když takový člověk dostane podmíněčný trest, nic mu nezabrání, aby se večer toulal po hospodách a pak zase něco vyvedl. Takhle bude muset povinně sedět v noci a o víkendu doma."

Problém je však v tom, kdo ho bude hlídat. Justice totiž nemá peníze na drahé speciální náramky pro odsouzené, ve kterých jsou implantovány elektronické čipy. Ty vysílají signál s informací, kde přesně se člověk pohybuje a jestli skutečně sedí doma. Používají se například v USA.

"Do té doby, než stát peníze vyčlení ze státního rozpočtu, budou domácí vězně hlídat soudní úředníci," uvedla mluvčí ministerstva Iva Chaloupková.

Co se stane, když zjistí, že dotyčný není doma? "V takovém případě si půjde odsedět celý trest znovu a natvrdo do vězení, a to i v případě, že se porušení domácího vězení zjistí třeba dva dny před ukončením trestu," říká Chaloupková.

Jenomže úředníci, kteří mají na starosti dohled nad vězni s alternativními tresty, považují toto řešení za nešťastné. "Nejsme tu od toho, abychom běhali po bytech a kontrolovali, zda je někdo doma," říká předsedkyně jejich sdružení Dagmar Doubravová.

Podle místopředsedy pražského městského soudu Luboše Vlasáka je také možné, že si delikventi najdou množství výmluv, proč nebyli doma. "Řeknou, že zrovna spali, nebo se koupali, nebo je rozbolel zub. A dokazujte, že to není pravda," domnívá se.

Vězením by se však citelně odlehčilo. "Jeden vězeň přijde stát na šest set korun denně. Potřebovali bychom snížit jejich počet alespoň o tisícovku," uvedla ředitelka Vězeňské služby Kamila Mecllová.

31. května 2007

Místo vězení si odsouzený odpyká trest doma

Ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil chce prosadit do zákona domácí vězení. S takzvaným "státním zarachem" pro méně vážné zločince počítá návrh nového trestního zákoníku. Bude se to týkat třeba viníků dopravních nehod.

"Domácí vězeň" by normálně chodil do práce a vytrestán by byl tím, že by nesměl odejít z domova večer a v noci (vězení by platilo od 20.00 do 5.00) ani o víkendech. Trest může podle ministrova návrhu trvat až dva roky. Pachatel by musel nejprve písemně slíbit, že nebude dohodnutou adresu opouštět. Bude to pro něj lepší, protože se vyhne věznicí.

"Nový trest by odsouzenému zachoval rodinné i pracovní vazby a ušetřil by část peněz, které stát vynakládá na vězení," uvedla mluvčí ministerstva spravedlnosti Zuzana Kuncová. Z domácího vězení by mohl zločinec odejít, jen pokud by musel k lékaři nebo do práce na noční směnu.

Současný trestní zákon už umožňuje soudcům sáhnout po vzdáleně podobném trestu. Mohou odsouzenému zakázat například návštěvu hospod. Problém však je uhlídat, zda dotyčný opravdu zákaz dodržuje. Totéž hrozí u domácího vězení.

"Myslím, že by se obtížně kontrolovalo, jestli odsouzený opravdu zůstává doma," domnívá se například náhodský soudce Pavel Ruml. Ten si také nedokáže představit druh zločinů, za které by se domácí vězení ukládalo.

Ruml upozorňuje, že soudci mají už teď po ruce celou škálu mírných trestů, jako jsou obecně prospěšné práce či pokuta. Mohou také povolit podmíněčný odklad nástupu do vězení.

Probační a mediační služba, která kontroluje odsouzené, uvažuje spolu s ministerstvem o kontrole domácích vězňů pomocí elektronických náramků.

"Když člověk s náramkem opustí vymezený prostor, ihned se to dozví dispečink. Stejně vyjde najevo, když si někdo zkusí náramek sundat," vysvětluje princip ředitel Probační a mediační služby Pavel Štern.

Podobné elektronické náramky a domácí vězení fungují podle Šterna třeba ve skandinávských státech nebo ve Velké Británii, kde hlídání s jejich pomocí zajišťuje soukromá firma. Domácí vězení zavedli i na Slovensku.

25. března 2008

V domácím vězení skončí až 4 000 odsouzených

Každý čtvrtý vězeň by si mohl svůj trest odpykávat doma. Domácí vězení pro odsouzené za menší krádeže či viníky dopravních nehod navrhuje ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil. Až čtyři tisíce vězňů by nemusely být za mřížemi, kdyby zákon platil už nyní. A stát by výrazně ušetřil.

Takový vězeň by musel mít na ruce speciální elektronický náramek. Kontrolní systém založený na navigaci GPS by hlídal vězňův pohyb.

"Je to běžný trest v západních zemích. Například za drobnou krádež," řekl ministr Pospíšil v neděli v televizi Prima, kde o návrhu mluvil podrobněji.

"Odsouzený má omezenou osobní svobodu. Několik měsíců, ale i let se může zdržovat pouze na určitých místech. Například jen v práci a doma. Za porušení trasy následuje pokuta nebo nastoupí výkon trestu ve věznici," vysvětlil.

Tvůrci se nechali inspirovat především ve Velké Británii, kde funguje systém s náramky. Existencí elektronické kontroly Pospíšil vznik nového trestu podmiňuje. "Jinak by si z toho odsouzení dělali srandu, chodili by si, kam by chtěli, nikdy není v lidských silách je dohonit," odhaduje Pospíšil.

Pokud by se vězeň s náramkem vychýlil z povolené trasy (nejčastěji trasa domov – práce), aby si třeba zašel na pivo, ozval by se na kontrolním displejku alarm. A stejný signál by spustil, pokud by se vězeň snažil si náramek sundat.

"Na semináři nám kolegové ze zahraničí, kde to funguje, vysvětlovali, že jde o speciální odolnou technologii," říká o náramku Kamila Meclová, ředitelka ženské věznice ve Světlé nad Sázavou a bývalá šéfka Vězeňské služby ČR. Sama je propagátorkou domácího vězení.

Proti není ani opozice

Domácí vězení funguje už dnes v mnoha evropských zemích (mimo jiné také na Slovensku), ale i ve Spojených státech.

Zavedení alternativního trestu je jedním z bodů novely trestního zákona, o které v současnosti jednají zákonodárci ve Sněmovně. Vážné výhrady proti návrhu nemá ani opozice.

"Nemám s tím problém, je to užitečná novinka," řekla na Primě stínová ministryně spravedlnosti za ČSSD Marie Benešová. Obává se však, že nápad nakonec zkrachuje na nedostatku peněz.

Domov je nejlevnější vězení

Ministr argumentuje především tím, že "domácí vězeň" vyjde stát mnohem levněji než pobyt odsouzeného ve věznici. Pobyt za mřížemi na osobu a rok stojí daňové poplatníky zhruba tři sta tisíc. Bývalá šéfka Vězeňské služby Kamila Meclová odhaduje, že domácí vězení by mohlo být až pětkrát levnější.

"Stát by platil pouze dozor a provoz elektronického systému. Už bychom vězni neplatili stravu, ubytování, spotřebu energie a vody," vypočítává Meclová. A doplňuje, že domácí vězení má ještě důležitější než finanční výhody.

Omezení "kriminální nákazy" ve vězení

"Tito lidé by se vůbec neocitli ve vězení a vyhnuli by se ,kriminální nákaze', která tam potkává každého. Někdo je odolnější, jiný ne," říká Meclová.

Z vlastní zkušenosti ředitelky ví, že ve vězení se mnohé odsouzené přiučí dalším kriminálním "dovednostem". Potvrzuje tak slova autora novinky, ministra Jiřího Pospíšila, že domácí vězení snižuje riziko recidivy.

Kamile Meclové se trest domácího vězení líbí i proto, že neničí důležité rodinné vazby. "Ve vězení je velmi obtížné jeho zázemí zachovat," vysvětluje.

Soudy by však podle ředitelky měly tímto způsobem trestat jen lidi, kteří se provinili poprvé. Třeba krádeží nebo podvodem. Meclová se domnívá, že domácí vězení je nemyslitelné v případě vážných zločinů – proti životu a zdraví, za pohlavní zneužívání i rozsáhlou majetkovou kriminalitu.

"Z pohledu naší věznice by se takové tresty daly šít na míru třeba poprvé trestaným podvodnicím. Své dluhy by tak mohly i daleko lépe splácet," míní Meclová.

Čeští vězni

V Česku je nyní 16 626 vězňů a vězeňkyň. Pětina až čtvrtina z nich si trest odpykává poprvé. Nejčastěji je to za menší krádeže, podvody, dopravní nehody. Právě pro tyto lidi by podle ministra připadalo v úvahu domácí vězení. Den za mřížemi stojí v průměru 800 korun, ročně tedy 300 tisíc korun.

26. března 2008

Domácí vězení bude drahé, ale podle ministerstva se vyplatí

Náramky místo mříží by už za pár let měly "ohlídat" odsouzené, kterým soud uložil alternativní trest domácího vězení. Předpokládá to však vybudování komplikovaného a finančně náročného "hlídacího" systému. Ministerstvo je přesvědčeno, že se tato investice vyplatí.

Ministerstvo zatím ještě přesně neví, jak by celý systém fungoval. Ale náramky považuje za nezbytné. Právě ty by totiž místo dozorců dohlížely na to, aby se potrestaní neodchýlili od trasy, kterou jim soudce povolil.

"Je nám jasné, že počáteční investice nebudou malé, ale spočítali jsme, že časem to vyjde levněji než den pobytu jednoho vězně za mřížemi," říká mluvčí ministerstva spravedlnosti Zuzana Kuncová.

Pro pachatele méně závažných trestných činů navrhuje tuto formu trestu ministr spravedlnosti Jiří Pospíšil. Soudci zatím s alternativními tresty, které by ulevily přeplněným věznicím, váhají. Obávají se totiž, že bez speciálních náramků není možné vězně uhlídat.

Za rok 2006 uložili soudci v České republice pouze šest, za loňský rok 25 alternativních trestů. Ministerstvo předpokládá, že by si tímto způsobem v budoucnu mohly odpykávat trest až čtyři tisíce odsouzených.

Náramky fungují ve Francii a Velké Británii. Domácím vězením trestají už více než dva roky na Slovensku. Vězně tam nemonitoruje vyspělá elektronika, ale úředníci.

15. června 2009

Domácí vězení se o rok odsunulo, stát nemá peníze na náramky

Ministerstvo spravedlnosti o rok odsunulo projekt domácího vězení, zavede ho až v roce 2011. Podle plánu exministra Jiřího Pospíšila se v něm měly ocitnout až tisíce

drobných zlodějů či viníků dopravních nehod. Stát by tím dlouhodobě ušetřil, teď ale nemá peníze na elektronické náramky, které by vězně hlídaly.

"Účinnost zákona se odsouvá o jeden rok, na 1. ledna 2011," řekla iDNES.cz mluvčí ministerstva spravedlnosti Veronika Ludvíková.

Návrh zákona je nyní ve Sněmovně v druhém čtení. Pozměněnou verzi tedy ještě musí posvětit poslanci a pak Senát a prezident. Stínová ministryně ČSSD Marie Benešová již dříve uvedla, že s návrhem souhlasí. - ***čtěte více o Pospíšilově projektu domácího vězení***

Problémem projektu je zejména cena elektronických náramků a monitorovacího systému. Ty měly po vzoru Británie vězně hlídat, aby se nevzdalovali z domova, případně z práce.

Právě kvůli těmto nákladům ministerstvo, které má v ekonomické krizi omezený rozpočet, plán o rok posunulo. "Ano, je to hlavní důvod," řekla iDNES.cz mluvčí Ludvíková.

Podle dřívějších odhadů mělo zavedení domácího vězení stát celkově stamiliony. Ludvíková ale nechce komentovat, kolik přesně by nákup elektronických náramků a zavedení monitorovacího systému stálo.

"To v současné době nelze říci z řady důvodů. Kromě strategických i proto, že záleží, jak by bylo to výběrové řízení nastaveno," sdělila mluvčí.

Náklady by se časem zaplatily

Dlouhodobě by stát zavedením domácího vězení každopádně ušetřil. Jeden vězeň stojí v Česku denně přes 800 korun. V domácím vězení by náklady měly klesnout na 300 korun.

Pokud by se do domácího vězení postupně dostaly tisíce vězňů, jak plánoval exministr spravedlnosti Jiří Pospíšil, stát by ušetřil stamiliony ročně. Náklady na zavedení by se tedy za několik let zaplatily a stát by začal díky projektu šetřit.

Sám Pospíšil už ale v květnu, těsně před odchodem z funkce, připustil, že plán domácího vězení se kvůli velkým počátečním nákladům asi o rok odloží.

Vězni by si měli více přispívat

Ministryně spravedlnosti úřednického kabinetu Daniela Kovářová nyní přemýšlí, jak projekt ještě zlevnit. Chce zavést vyšší spoluúčast vězňů, kteří mohou při domácím vězení docházet do práce v místě bydliště.

"Přispíval by si na realizaci trestu nějakým obnosem, čímž by se projekt zlevnil. Je ekonomická krize a ministerstvo je podfinancované," řekla iDNES.cz mluvčí ministerstva.

Například v USA si "domácí vězeň" hradí okolo 50 procent z nákladů na své monitorování. Americké úřady za něj ve výsledku platí jen třetinu až čtvrtinu peněz, než by stálo klasické věznění.

2. srpna 2009

Na domácí vězení u nás chybí peníze, v USA sledují devianty na mapě

Stačí se podívat na mapu na internetu a hned vidíte, kudy právě chodí sexuální devianti. Američané tak mohou kontrolovat delikventy v domácím vězení, vybavené elektronickými náramky. V Česku se on-line systému nedočkáme, potrvá ale i zavedení domácího vězení s elektronickým dohledem. Chybí totiž peníze.

Přestože se kolem nich pohybují odsouzení, mohou se Američané cítit naprosto bezpečně. Mají totiž webovou stránku, která po zadání města či ulice zobrazí přesné místo, kde se odsouzený právě vyskytuje. Včetně jeho jména, přezdívky, váhy, výšky, věku, barvy očí a vlasů, většinou i fotografie a adresy.

Stránka vyhledává pouze sexuální delikventy či násilníky. Ukáže uživateli jejich fotku a prozradí, za co byl dotyčný odsouzen. Pro úplnost zobrazí na mapě také všechny školy v okolí, které mohou být ohroženy.

Institut domácího vězení funguje v USA přes dvacet let. Odsouzené s elektronickým náramkem monitorují pomocí satelitní navigace GPS. Zhruba polovinu nákladů na sledování si musí platit sami. I tak se to úřadům vyplatí - náklady na jednoho odsouzence jsou třetinové až čtvrtinové ve srovnání s klasickou věznicí.

České náramky zastavila krize

Domácí vězení funguje i ve Velké Británii, ve Francii, Skandinávii, v Polsku či na Slovensku. V České republice se na domácí vězení, které počítá i s elektronickými náramky, zatím čeká.

"Je to důsledek ekonomické krize. Jedná se o nákladnou záležitost, ministerstvo chce požádat Evropskou unii o dotace," uvedla mluvčí ministerstva spravedlnosti Veronika Ludvíková.

Kolik přesně by systém elektronických náramků stál, ale nesdělila. Podle odhadů to budou stovky milionů. Částka se bude odvíjet od požadavků dodavatelské firmy. Na tu chce ministerstvo vypsát výběrové řízení nejpozději v září.

"Nový trestní zákoník nabude účinnosti v lednu roku 2010. Minimálně první půlrok bude nad odsouzenými dohlížet pouze Probační a mediační služba, kterou bude třeba posílit o nové zaměstnance i auta," dodala Ludvíková s tím, že dohled bude fyzický a namátkový a náklady se pohybují v desítkách milionů korun.

I tak si ale ministerstvo pospíšilo. Ještě v polovině července se totiž mluvilo o roku 2011. "Původně se skutečně uvažovalo o odložení účinnosti trestu domácího vězení o půl roku až rok, nakonec k tomu ale nedošlo," dodala Ludvíková.

Trest za zlodějinu nebo nehodu

V České republice by se ulicemi mohli toulat jen drobní zlodějíčci či neopatrní řidiči, kteří způsobili dopravní nehodu.

"Tuto formu vězení bereme spíše jako alternativní trest k trestu odnětí svobody u nedbalostních trestných činů či u deliktů s horní sazbou do pěti let," vysvětlila Ludvíková.

Později bude kontrola "domácích vězňů" několikanásobná. "Kontrolu zajistí tři složky: RFID (*radiofrekvenční identifikace - pozn. redakce*) čipy na elektronických páscích, telefonická a fyzická kontrola. Soud zasáhne pouze v krajních případech," popsala mluvčí.

Internetová stránka v plánu není

Zveřejnění veškerých informací o delikventech včetně jejich adresy či fotografie se na rozdíl od Američanů nedočkáme.

"Právo na soukromí a právo na informace je vždy nutné vyvažovat tak, aby obě tato práva mohla být maximálně uplatňována. O člověku je možné zveřejnit to, s čím sám souhlasí, nebo to, co umožňuje zákon," řekla Nina Táborská z tiskového oddělení Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Právě s tímto úřadem musí konkrétní podobu domácího vězení a kontroly odsouzených konzultovat i ministerstvo spravedlnosti.

Slováci čekají na polské zkušenosti

Domácí vězení funguje už třetím rokem také na Slovensku. I Slováci uvažují o lepším monitorování vězňů a o zavedení elektronických náramků.

"Momentálně chce náramky zavádět Polsko, hodláme vyčkat a rozhodnout se až na základě jejich zkušeností. Zatím nám však na náramky chybí počáteční suma, která se sice do kasy časem vrátí, ale kterou zatím nemáme," přiznal mluvčí slovenského ministerstva spravedlnosti Michal Jurči. Přesnou částku na pořízení tohoto systému si netroufá odhadnout.

Na Slovensku zatím delikventy kontrolují probační a mediační úředníci. "Je to systém pravidelných kontrol, pokud se odsouzený nenachází doma, řeší to soud," dodal pro iDNES.cz Jurči.

Slovenští soudci ale využívají tuto formu trestu jen zřídka. Nevěří totiž, že je stávající kontrola odsouzených dostatečná.

22. října 2009

Zavedení trestu domácího vězení se možná odloží na rok 2011

Zavedení trestu domácího vězení se možná odloží až na rok 2011, připustil dnes ve Sněmovně premiér Jan Fischer. Pro odklad mluví náklady na přechodný způsob kontroly domácích vězňů do doby, než ji nahradí elektronické náramky. Fischer chce ale věc nejprve probrat s ministryní spravedlnosti Danielou Kovářovou.

"Ty argumenty (pro odklad) považuji za poměrně silné, zejména ty finanční," uvedl premiér na dotaz poslance ČSSD Stanislava Křečka.

Potvrdil jeho informaci, že ministerstvo spravedlnosti chce na dočasné řešení vynaložit 50 milionů korun. Vláda přitom minulý týden už schválila Kovářové projekt zavádění domácího vězení, který s dočasným způsobem řešení kontroly počítá.

Původně se počítalo s tím, že ti, kterým bude tento trest uložen, dostanou elektronické náramky umožňující kontrolovat, zda odsouzený plní podmínky výkonu trestu. Jejich zavádění ale není připraveno tak, aby náramky mohly být použity už se zavedením domácího vězení od příštího roku, jak s tím počítá nový trestný kodex.

Ministerstvo spravedlnosti by chtělo podle Křečka problém řešit namátkovými kontrolami. Nakoupilo by proto 47 aut a najalo 90 kontrolorů. S nimi počítá i materiál, který vláda minulé pondělí schválila.

"Toto není v dnešní době adekvátní. Prozatímní dočasné kontroly nemají žádný faktický smysl," míní Křeček. Odklad by podle něj žádné problémy nezpůsobil vzhledem k tomu, že ještě nějakou chvíli potrvá, než by soudy začaly tresty domácího vězení ukládat.

Zavedení elektronického sledování odsouzených a dokončením úprav zákonů, které s tím souvisejí má podle materiálu ministerstva přinést až druhá fáze projektu. Ministerstvo chce na ni požádat o dotaci z fondů EU. Stát by v takovém případě zaplatil jen 30 procent nákladů a ušetřil by zhruba 111 milionů korun.

V třetí fázi se má podle předkládané koncepce propojit trest domácího vězení a elektronické sledování vězňů do praxe české justice. Podle ministerstva by třetí etapa měla přijít v letech 2011 až 2013.

Domácí vězení

Trest domácího vězení má být přímou alternativou k vězení, má ulehčit věznicím a nahradit dosavadní roli obecně prospěšných prací. Měl by se týkat méně závažných zločinů, například drobných krádeží.

29. října 2009

Věznice jsou přeplněné, od ledna začne fungovat domácí vězení

Ministerstvo spravedlnosti nakonec zavede trest domácího vězení již od ledna. Původně uvažovalo o odkladu kvůli nedostatku financí na náramky, které by vězni museli nosit. Kritický počet vězňů ale proces urychlil, vězni však nebudou nosit náramky, budou na ně dohlížet kontroloři.

Rozhodnutí ministerstva oznámil na zasedání sněmovního bezpečnostního výboru náměstek ministryně spravedlnosti Marek Ženíšek. Podle odhadů by se prý mohlo příští rok domácí vězení týkat 300 až 1 500 lidí.

Odklad zavedení trestu domácího vězení požadovali sociální demokraté, podle nich není připraveno. Vězni nebudou hlídání elektronickými náramky, ale kontrolory. Stát na to najme 90 lidí a koupí 47 vozů, náklady budou 50 milionů korun. O možném odkladu hovořil vzhledem k financím i premiér Jan Fischer.

V trestním zákoníku se podle Ženíška uvádí, že kontrolu vězňů má mít na starosti Probační a mediační služba, nebo mají být hlídáni náramky. "Musíme naplnit zákon," uvedl Ženíšek. Zaměstnanci služby budou podle něho provádět po celý příští rok namátkové kontroly. Náramky by měly být zaváděny koncem roku 2010.

K odkladu trestu by se ministerstvo klonilo, pokud by nebylo možné čerpat na systém dotací z evropských fondů, pokračoval Ženíšek. Půjde asi o 115 milionů korun.

Kolik bude zavedení náramků stát, není podle náměstka nyní známo. Je celá řada variant a technologie se rychle vyvíjejí, podotkl.

Padesátimilionový výdaj podle Ženíška má smysl, i kdyby nenastoupilo do věznic 300 až 400 lidí.

Trest domácího vězení má být podle ministerstva přímou alternativou k vězení, má ulehčit věznicím a nahradit dosavadní roli obecně prospěšných prací. Měl by se týkat méně závažných zločinů, například drobných krádeží.

VĚZNICE PRASKAJÍ VE ŠVECH

V současné době si ve věznicích odpykává trest asi 22 tisíc lidí, je jich o 3 500 více než začátkem loňska. Věznice jsou naplněny asi na 117 procent, někde i na 130 procent. Počet zaměstnaneckých míst se ve vězeňské službě má příští rok snížit o 105, ač žádala o navýšení o 337 lidí.

30. prosince 2009

Za banální trestné činy dostane viník od ledna domácí vězení

Od 1. ledna začnou soudy v Česku udělovat zbrusu nový trest. Za zločin, u něhož hrozí maximálně pětileté vězení, nepůjde odsouzený do věznice, ale vyslechne si rozsudek, který známe spíše z našich dětských let - domácí vězení.

Hlavní výhodou novinky je, že platí v pracovní dny od 20 hodin do 5 hodin ráno, takže odsouzený může dál chodit do zaměstnání. V sobotu a neděli se bude muset zdržovat doma, soud mu ale může povolit výjimku, například pro návštěvy bohoslužby. Maximální doba, na kterou může soud takový trest vyměřit, jsou dva roky.

Změna vyvolala zájem i kvůli způsobu, jakým se má dodržování domácího vězení kontrolovat. Počítalo se s tím, že hlídání režimu odsouzeného budou zajišťovat elektronické náramky, které by monitorovaly pohyb konkrétního člověka. Na toto zařízení si ale budeme muset počkat až do roku 2011. Stát nemá na takovou techniku peníze.

Ale i tak si nový trest vyžádá miliony ze státního rozpočtu. Kontrolu odsouzených bude mít totiž na starosti Probační a mediační služba, která kvůli tomu nabere dalších 90 lidí. Navíc nakoupí další auta, v nichž budou její pracovníci namátkově kontrolovat, zda odsouzený opravdu sedí doma.

Na náramky si připlatí sami odsouzení

,Kdo bude elektronické náramky vyrábět, se zatím neví, ministerstvo připravuje výběrové řízení. "O cenách není možné hovořit, ty vzejdou až z výsledků výběrového řízení," řekla mluvčí ministerstva Jitka Zinke.

Ministerstvo ale slibuje, že nový systém dlouhodobě peníze uspoří. Při počtu 1500 odsouzených by to mělo být každý rok 750 milionů korun. Na nákladech by se měli podílet také sami odsouzení.

Trest domácího vězení můžou soudy uložit jen u přečinů, tedy u trestných činů se sazbou do pěti let. Mezi ně patří především nedbalostní trestné činy - například zavinění méně závažné dopravní nehody. Pachatel také bude muset dát předem písemný slib, že se ve stanovené době bude opravdu zdržovat na určené adrese.

Za odchod z domu nepodmíněný trest

Pokud odsouzený podmínky domácího vězení poruší, soud mu nařídí náhradní trest, tentokrát už vězení "na tvrdo." Délku stanoví soud už v rozsudku, takže odsouzený bude přesně vědět, co ho čeká, pokud podmínky poruší.

Možnost odpykání trestu doma si ale nemůže nárokovat každý. Probační a mediační služba bude ještě před vynesením rozsudku například zjišťovat, zda dotčený vůbec má trvalé bydliště, není drogově závislý nebo nejde o násilníka. Když bude například bydlet na ubytovně, nelze mu domácího vězení uložit. Narkoman nebo násilník by zase mohl ohrožovat svojí rodinu.

7. ledna 2010

První násilník dostal trest domácího vězení. Zbil známého své družky

První trest domácího vězení uložil ve středu Okresní soud v Českém Krumlově. Odsouzený šestačtyřicetiletý muž z jihočeských Loučovic si za výtržnictví a ublížení na zdraví odpyká jeden rok, informovala televize Nova. Odsouzený loni pod vlivem alkoholu napadl známého své družky.

"Máme první trest domácího vězení, dokonce už je ten trest pravomocný," řekla televizi ministryně spravedlnosti Daniela Kovářová. Soudce využil možnost, kterou mu dává nový trestní zákoník a místo podmínky nebo vězení zvolil trest domácího vězení.

Muž si tak odpyká útok, po kterém napadený skončil v nemocnici. "V daném případě jsem to považoval za trest vcelku vhodný," řekl českokrumlovský soudce Ondřej Círek.

Odsouzený bude následující rok muset být doma každý všední den od od osmé večer do páté ráno a o víkendech. Je také povinen nastoupit protialkoholní léčbu. Pokud pravidla nedodrží, půjde na osm měsíců do vězení.

14. ledna 2010

Elektronické náramky pro domácí vězně mají zpoždění, budou až v roce 2011

Elektronické hlídání lidí v domácím vězení začne podle ministerstva spravedlnosti fungovat až příští rok, přestože se původně mluvilo už o letošku. Ministerstvu se na projekt nepodařilo získat peníze z Evropské unie. Hlídání jednoho vězně má přijít na 300 až 400 korun denně.

"Úřad nyní dokončuje zadávací dokumentaci pro výběr dodavatele elektronického monitoringu domácích vězňů," řekl na dnešním jednání sněmovního bezpečnostního výboru náměstek ministryně Pavel Staněk.

Domácí vězení zavedl od ledna nový trestní zákoník. Soudy zatím tento trest podle dostupných informací uložily v jednom případě. Odsouzené bude hlídat do zavedení elektronických náramků Probační a mediační služba. V souvislosti s trestem domácího vězení přijme 90 nových zaměstnanců. Elektronický monitoring vězňů by chtělo ministerstvo zavést v roce 2011.

Kolik bude zavedení náramků stát, Staněk nesdělil. Evropská komise projekt neschválila a nepřispěje na něj. "Narazili jsme na to, že elektronický monitoring je v mnoha zemích a kritérium inovativnosti se těžko plnilo," řekl ředitel Probační a mediační služby Pavel Štern.

Elektronické hlídání: 300 až 400 korun za den

Elektronické hlídání jednoho domácího vězně bude podle něho stát 300 až 400 korun za den. Ve vězení je to tisíc korun. "Je to pro mě nepřijatelná částka. Dokázal bych si představit částky řádově nižší," podotkl k "ceně" hlídání domácího vězně poslanec Jeroným Tejc (ČSSD). Staněk připustil, že konečná suma by mohla být nižší. Domácí vězeň by měl platit podle odhadů ministerstva 1000 až 1500 korun měsíčně.

Prvním odsouzeným k trestu domácího vězení se stal šestačtyřicetiletý muž z jihočeských Loučovic, a to za výtržnictví a ublížení na zdraví. Českokrumlovský soud mu uložil za to, že napadl známého své družky, roční domácí vězení. Podle odhadů ministerských úředníků by se mohlo domácí vězení týkat v prvních dvou letech zhruba patnácti set lidí.

1. února 2010

Domácí vězeň zažil hned první den kontrolu

Prvního domácího vězně, šestačtyřicetiletého Štefana Rolníka, přišla hned první den prověřit kontrola. Kvůli zbití známého své družky musí být muž mezi osmou večerní až pátou ranní doma. Jestli podmínky trestu plní, přišla o půl desáté prověřit Probační a mediační služba.

Rolník dnes nastoupil do výkonu trestu domácího vězení, ve svém domě musí v noci zůstat jeden rok. "Je to rozhodně lepší než jít za mříže, kde už jsem několikrát byl. Takhle alespoň můžu vidět svoje děti. I kvůli nim to vydržím a nedotknu se alkoholu," konstatoval Rolník.

Kromě domácího vězení mu totiž Okresní soud v Českém Krumlově v lednu nařídil i protialkoholní léčbu.

"Vzhledem k tomu, že pan Rolník je vůbec první člověk odsouzený k domácímu vězení, budeme ho kontrolovat častěji," uvedl Martin Pilný z Probační a mediační služby z Českých Budějovic, která se za vězněm vypravila. Návštěvy tak může Rolník očekávat i několikrát týdně, tentokrát dopadla pozitivně. Podmínky trestu muž splnil.

Na okraji Loučovic žije první domácí vězeň v dřevěné chatce, kde nemá vodu ani elektřinu. Topí si jen v kamnech. "Vodu si nosím od příbuzných, kteří bydlí nedaleko. Elektřinu si můžu zapnout přes centrálu," popisuje situaci odsouzený muž.

"Přežít se to dá, léto ale bude snadnější. Už kvůli tomu, že potom můžu vycházet na zahradu a třeba si tam opéct s dětmi buřty," dodává Štefan Rolník, který musí ještě 364 krát zůstat v noci doma. Pokud pravidla nedodrží, půjde na osm měsíců do vězení.

17. února 2010

O dodávku náramků pro domácí vězně projevilo zájem až osm firem

Do soutěže na dodávku elektronických náramků pro domácí vězně by se mohlo přihlásit až osm firem. Výběrové řízení za 200 milionů korun má ale další zpoždění. Ministerstvo spravedlnosti totiž musí vyřešit problém se snímáním biometrických údajů.

"Já vím, že termín neustále odkládám. Jsem ale přesvědčena, že v horizontu několika dní předložím materiál do vlády, která pak jmenuje výběrovou komisi," řekla ministryně spravedlnosti Daniela Kovářová. Její úředníci, kteří zjišťovali orientační cenu zakázky, předběžně kontaktovali 7 až 8 společností.

Do konce letošního roku by měl systém fungovat ve zkušebním provozu a od začátku roku 2011 už naostro.

Domácí vězení zavedl od ledna nový trestní zákoník. Hlavní výhodou novinky je, že platí v pracovní dny od 20 hodin do 5 hodin ráno, takže odsouzený může dál chodit do zaměstnání. Systém by měl fungovat tak, že odsouzený bude mít na ruce nebo noze elektronický náramek. Jeho pohyb pak bude kontrolovaný pomocí navigace GPS.

Soudci ale Kovářovou požádali, aby přidala další kontrolní prvek. V bytě delikventa bude snímač biometrických údajů a vždy jednou za čas k němu vězeň bude muset přiložit prst nebo oko. Tento požadavek nyní úředníci ministerstva zapracovávají do požadavků výběrového řízení.

Ministerstvo: Nebojte se, ušetříme

Hlídní jednoho vězně má přijít na 300 až 400 korun denně. Ministerstvo ale slibuje, že nový systém dlouhodobě peníze uspoří. Při předpokládaném počtu 1 500 odsouzených by to mělo být každý rok 750 milionů korun. Takové číslo ale někteří poslanci pokládají za nesmyslné a náklady za přemrštěné.

Prvním odsouzeným k trestu domácího vězení se stal šestačtyřicetiletý muž z jihočeských Loučovic, a to za výtržnictví a ublížení na zdraví. Celkem byl nový trest zatím udělen dvěma lidem. Brzy by se k nim mělo přidat dalších pět.

Kovářová také počítá s tím, že do navýšení počtů domácích vězňů se zapojí advokáti. Šéf advokátní komory ji údajně informoval, že obhájci budou pro své klienty navrhopvat tento druh trestu v daleko větší míře.

3. března 2010

Po odkladech se otevřela soutěž na náramky pro domácí vězně

Ministerstvo spravedlnosti vyhlásilo výběrové řízení na elektronický monitoring lidí odsouzených k trestu domácího vězení. Hlavním kritériem, podle kterého bude úřad nabídky posuzovat, je cena. Zakázka je stanovena na deset let a nesmí přesáhnout dvě miliardy korun.

System elektronického hlídání domácích vězňů by měl začít fungovat od počátku příštího roku.

Firmy mohou své nabídky posílat do 26. dubna, poté je komise začne hodnotit. Ministryně spravedlnosti Daniela Kovářová předpokládá, že by se do výběrového řízení mohlo přihlásit sedm až deset společností. Očekává i zájemce, kteří mají už s elektronickým hlídáním lidí odsouzených k domácímu vězení zkušenosti ze zahraničí.

Cena bude podle Kovářové rozhodující ze šedesáti procent. Firmy budou muset rovněž splnit náročné technické podmínky. Roli bude hrát i záruka spolehlivosti sledování domácích vězňů.

Peníze z EU ministerstvo nedostalo

České soudy za první dva měsíce tohoto roku uložily nově zavedený trest domácího vězení již šestkrát. Tři z rozsudků už nabyly právní moci. Trest si zatím začal odpykávat pouze šestačtyřicetiletý Štefan Rolník z Loučovic na Českokrumlovsku, který musí strávit doma jeden rok vždy od 20:00 do 05:00, zároveň má také abstinovat.

Domácí vězení zavedl od ledna nový trestní zákoník. Do té doby, než začnou fungovat elektronické náramky, hlídá odsouzené probační a mediační služba. Zkušební provoz elektronických náramků by měl proběhnout ještě letos, v ideálním případě už v červenci.

Podle ministerstva by mohlo v domácím vězení v prvních dvou letech skončit asi 1 500 lidí. Úřad odhaduje cenu za hlídání jednoho vězně v domácím vězení na 300 korun denně. Kovářová už dříve uvedla, že cena za jeden den vězení pro jednoho odsouzeného je 1 000 až 1 100 korun. Elektronický systém hlídání domácích vězňů chtělo ministerstvo financovat z unijních peněz, dotaci ale nedostalo.

6. března 2010

Soudci se bojí dávat domácí vězení. Kontrolám nevěří a náramky zatím chybí

Desítky dozorců, které ministerstvo spravedlnosti najalo na kontroly domácích vězňů, nemají koho hlídat. V Česku je pouze jediný domácí vězeň a zdá se, že dalších odsouzených mnoho nepřibude. Soudci se ukládání tohoto trestu zatím vyhýbají. Chybí totiž elektronické náramky, které by vězně monitorovaly, a pouze na dozorce se soudci spoléhat nechtějí.

Na jediného domácího vězně v Česku, Štefana Rolníka z jihočeských Loučovic, tak v současnosti připadá celkem 74 dozorců. Přitom není žádným masovým vrahem nebo mafiánským bossem, odsouzen byl kvůli hospodské rvačce. S Rolníkem zatím žádné problémy nejsou. Kontroloři jej navštívili sedmáctkrát a pokaždé jej doma našli. "Už jsem si na ně zvykl. Jsou to slušní lidi," říká Rolník.

Ministerstvo spravedlnosti očekává, že do dvou let bude v Česku 1500 domácích vězňů. Kvůli dohledu nad nimi proto nakoupilo 47 aut a do konce února najalo 74 lidí. Dalších šestnáct hlídačů nastoupí v březnu.

Zatím však nemají koho hlídat. Soudcům vadí, že dosud nejsou k dispozici elektronické náramky, s jejichž pomocí by odsouzení byli neustále pod dohledem. Dohled nad nimi zatím zajišťují namátkové kontroly pracovníků Probační a mediační služby.

Těm ale soudci příliš nedůvěřují, proto domácí vězení nevyužívají. Zatím takto potrestali v celém Česku jen šest lidí. Pouze jediný z nich, Štefan Rolník, už trest nastoupil.

"Nemám jistotu, že uložený trest bude skutečně vykonán. Bez elektronického monitorovacího systému mohou odsouzení snadno podvádět," říká například teplický soudce Miroslav Čapek.

"Je to novinka a u každé novinky jsou soudci obezřetní. Fakt, že se změnou zákona nebyl připraven monitorovací systém odsouzených, jejich rozhodování určitě

ovlivňuje. Musí se nejdříve ujistit, že to funguje," vysvětluje předseda Obvodního soudu pro Prahu 1 Libor Vávra.

První náramky za rok

Elektronické náramky, které by hlídaly domácí vězně, už mohly fungovat. Ministerstvu spravedlnosti se však na spuštění systému nepodařilo získat peníze z Evropské unie. A protože vloni ve státním rozpočtu už žádné peníze navíc nebyly, musel se projekt odložit. Výběrové řízení na firmu, která by náramky dodala, bylo vyhlášeno teprve tuto středu. K dispozici by náramky měly být na začátku příštího roku.

Bude to zakázka za stovky milionů korun. Vítěz musí zaručit, že monitorovací systém bude spolehlivý a domácí vězni jej nebudou moci obelstít. Podle ministryně spravedlnosti Daniely Kovářové by se první náramky mohly začít testovat už letos na podzim, od 1. ledna 2011 by už měly být zavedeny plošně po celém Česku.

Do té doby budou muset stačit namátkové kontroly. "Současné obavy soudců jsou liché. Probační a mediační služba má dostatek lidí, její kontrola bude účinná. Věřím, že jakmile si soudci tuto věc vyzkoušejí, bude rozsudků domácího vězení více," uvedl náměstek ministryně spravedlnosti Pavel Staněk.

Probační a mediační služba dostala od státu kvůli domácímu vězení 55 milionů korun, aby mohla nakoupit auta, přijmout 90 "hlídačů". Podle jejího šéfa Pavla Šterna budou mít tito lidé práci i po zavedení náramků. "Dohled nad lidmi v domácímu vězení bude i potom naším úkolem, práce kolem toho bude dost," uvedl Štern.

16. března 2010

Náramky pro vězně jsou velkým otazníkem. Mohly by mít mobil s GPS

Elektronické náramky pro domácí vězně jsou po technické stránce velmi náročným zařízením. V jaké podobě budou uvedeny v České republice, zatím nikdo netuší. Náramek musí být nicméně neustále ve spojení s centrálním dispečinkem policie, nesmí ztratit signál a být odolný vůči mnoha faktorům.

Systém elektronického hlídání domácích vězňů má začít fungovat od začátku příštího roku. Firmy soutěžící ve výběrovém řízení musí splnit mnoho podmínek, z nichž nejdůležitější je bezpochyby technická bezchybnost.

V zahraničí fungují elektronické náramky na nejrůznějších principech. Nejčastěji používanou technologií je "obojek", který odesílá informace o poloze odsouzeného prostřednictvím rádiového signálu do centrálního přijímače. Bývá umístěn přímo v domácnosti hlídáního a s policií komunikuje přes klasickou síť mobilního operátora. Náramek je v drtivé většině případů připevněn na kotník a nelze ho sundat.

Odsouzený se musí v konkrétní čas hlásit doma. Pokud se náramek v domluvený čas nespojí s centrálním přijímačem, je policii odeslán varovný signál a ta vyšle hlídku.

Z celosvětového pohledu neexistuje jednotný a správný recept na dokonalý "náramkový systém". V každém státě používají trochu odlišnou technologii, přičemž všechny mají svá pro i proti.

Ve Spojených státech se už několik let hojně používají náramky se zabudovaným GPS zařízením. Dohledové centrum policie má prakticky neustále informace o tom, kde se odsouzený v daném momentě nachází. Náramek fungující na bázi navigačního systému má však své velké proti. Při vstupu do budovy ztratí signál. U každého hlídáního člověka tak soud musí vypracovat speciální okruh míst, kde se může volně, ale zároveň monitorovatelně pohybovat.

Podoba náramku je zatím velký otazník

Jak bude systém elektronického hlídání domácích vězňů fungovat v České republice, je zatím velkou neznámou. "Ministerstvo spravedlnosti nechává v tuto chvíli plně na uchazečích, s jakými návrhy řešení přijdou. Bude až na hodnotící komisi, k jaké variantě řešení se přikloní," sdělila iDNES.cz Jitka Zinke, mluvčí ministerstva spravedlnosti.

S největší pravděpodobností se do výběrového řízení přihlásí i mnoho společností, které mají s elektronickými náramky zkušenosti ze zahraničí. Ministryně spravedlnosti Daniela Kovářová na začátku března řekla, že takové zájemce očekává.

Domácí vězení zavedl od ledna nový trestní zákoník. Než začnou fungovat elektronické náramky, bude odsouzené hlídat Probační a mediační služba. Zkušební provoz elektronického systému hlídání vězňů by měl proběhnout ještě letos.

Elektronický náramek si "zaslouží" jen vybraní pachatelé

Výtky k ukládání trestů domácího vězení míří především k poměrně malému využití. "Trest domácího vězení je druhem trestu, který bude ukládán relativně úzkému okruhu pachatelů přečinů, tedy všech nedbalostních trestných činů a těch úmyslných trestných činů, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let," řekl iDNES.cz Petr Franc, člen Republikové soudcovské rady.

"Logickou podmínkou, aby soud mohl uvažovat o tomto druhu trestu, je především to, aby pachatel přečinu měl stálé obydlí a současně aby měl zajištěn legální zdroj prostředků k obživě. Právě nutnost současného splnění obou těchto podmínek je výrazně limitující pro množství potenciálně ukládaných trestů domácího vězení," upozorňuje ale Franc.

Nápad starý 50 let

Elektronické monitorování bylo poprvé představeno skupinkou výzkumníků na Harvardské univerzitě v 60. letech minulého století. Velký rozmach přišel až během 80. let, kdy se systém ve velkém ujal v USA.

System elektronického hlídání domácích vězňů začala posléze využívat i Velká Británie a dnes se v různých fázích zavádí v mnoha státech EU.

12. dubna 2010

Domácí vězení: byznys, který láká desítky firem

Příští rok by měly domácí vězně hlídat elektronické pásky na kotníky. Stát si od jejich zavedení slibuje obří úspory. Ještě v tomto měsíci bude jasné, kdo půjde do jedné z největších státních zakázek na dodávky informačních technologií. Za hlídací systém je stát připraven zaplatit dvě miliardy korun.

Podle informací MF DNES si k dnešnímu dni na ministerstvu spravedlnosti, které soutěž vyhlásilo, vyzvedlo zadávací dokumentaci k projektu celkem 47 firem.

Přímou účast v soutěži potvrdili například telekomunikační operátoři Telefónica O2 a Vodafone, z největších IT firem mají o zakázku zájem například Hewlett-Packard nebo Ness Technologies.

Bez mobilních technologií se systém zřejmě neobejde

Naopak společnost Kapsch provozující český systém mytného se tendru účastnit nehodlá, stejně tak jako společnost T-Mobile. "Do soutěže sami nechceme, nicméně bychom se rádi zapojili jako dodavatel telekomunikačních služeb," uvedla mluvčí T-Mobilu Martina Kemrová.

Podle lidí z IT branže budou právě komunikační technologie mobilních operátorů s největší pravděpodobností klíčovou složkou celého dohledového systému.

Že s touto variantou počítá i ministerstvo spravedlnosti, jež výběrové řízení na dohledový systém vypsal, dokládá i příloha zadávací dokumentace projektu, který vyžaduje, aby byla elektronická kontrolní služba dostupná na území obývaném alespoň 97 procenty obyvatelstva. A právě takové pokrytí svým signálem uvádějí tuzemští mobilní operátoři.

Podle mluvčí resortu Jitky Zinke však připadají v úvahu i další technologie, mezi které patří systém sledování prostřednictvím GPS satelitů, jež používají například některé firemní vozy. Ve hře je i ověřování přítomnosti odsouzeného v určitý okamžik na daném místě elektronickým sejmutím otisku prstu či sejmutím rohovky očí.

"Ministerstvo spravedlnosti nepreferuje konkrétní technologické řešení zakázky – nabídka je ponechána na uchazečích s tím, že musí být splněny požadavky uvedené v zadávací dokumentaci," uvedla Zinke.

Smyslem domácího vězení mimo jiné je, aby lidé, kteří spáchají méně závažné trestné činy, nemuseli do vězení, a neztratili tak kontakt se svým okolím. Významnou

roli hrají i náklady státu na jednoho domácího vězně, které jsou podle zkušeností ze zahraničí zhruba o 60 až 70 procent nižší než u člověka za mřížemi.

To je důvod, proč ministerstvo chce mít během dvou let v domácnostech nejméně 1 500 vězňů. Podle propočtů MF DNES by oproti současnosti mohlo uspořit během jediného roku více než 400 milionů korun.

Po firmách, které se o zakázku ucházejí, žádá ministerstvo spravedlnosti dvě nabídky. Jednu na řešení s maximálním počtem 2 000 vězňů a druhou až pro 6 000 vězňů. Zda se rozhodne pro úspornější, či košatější variantu, zatím není jasné.

Jisté však je, že obří systém bude vybírat ještě stávající úřednická vláda. Podle pátečního oznámení totiž kabinet schválil ministerstvu spravedlnosti složení meziresortní hodnotící komise, kde zasednou mimo jiné i zástupci ministerstev: obrany, zdravotnictví, vnitra, Vězeňské služby, Probační a mediační služby, Městského soudu Praha a znalců z oboru.

Výběr se rozběhne ještě v dubnu

Jednotlivé nabídky začnou hodnotit po otevření obálek, které resort plánuje na 28. dubna. Zadávací dokumentace počítá s tím, že vítěz by měl zahájit práce na monitoringu nejpozději 1. července tak, aby systém mohl začít fungovat od počátku příštího roku.

Strop zakázky je nastaven na dvě miliardy korun, spodní hranici už však bude určovat jen konkurenční boj uchazečů.

Například sousední Polsko, které sledovací zařízení umístilo na kotníky prvních odsouzených v loňském září, čeká, že jej celý projekt bude stát 225 milionů zlotých (necelých 1,5miliardy korun). Polsko má přitom zhruba čtyřikrát víc obyvatel než Česko a do konce roku 2012 očekává, že si bude domácí tresty odpykávat 7,5 tisíce vězňů.

Vězni budou za hlídání platit

Start elektronického dohledu však u sousedů nebyl takový, jaký si politici představovali. Za půl roku od rozjezdu projektu hlídalo zařízení jen 30 vězňů, přičemž plán vlády počítal s pěti sty. Proto chce polské ministerstvo spravedlnosti rozšířit systém i na preventivní případy, jako je vazba, policejní dozor nebo kauce.

V Polsku platí domácí vězni za umístění zařízení na své tělo jednorázový poplatek 80 zlotých (250 korun) a za každý další den používání v přepočtu 13 korun. Za koncový terminál mají platit i čeští provinilci. Ale mělo by to být výrazně více – odhady ministerstva hovoří o 1 000 až 1 500 korunách měsíčně. Budou také nést odpovědnost za případné poškození zařízení.

Domácí vězení v historii

Jedna z prvních zmínek o trestu domácího vězení pochází z Egypta, z roku 1011. Tehdy úřady zakázaly vycházet z domu iráckému vědci Alhacenovi, aby svými objevy neděsil vládnoucího chalífu. Jeho trest trval až do chalífovy smrti roku 1021. Ze známých Evropanů byl doma vězněn například astronom Galileo Galilei.

26. dubna 2010

Kancelář exministra Němce upravila podmínky tendru pro náramky

Advokátní kancelář, v níž působí exministr spravedlnosti Pavel Němec, podle televize Nova přepracovala zadání zakázky na provozovatele elektronického systému domácího vězení, takzvaných náramků. Někteří advokáti pro Novu připustili, že to mohlo zakázku "změkčit" či přizpůsobit konkrétnímu zájemci. Mluvčí ministerstva spravedlnosti o změnách nic neví.

Přijímání nabídek do tendru na provozovatele systému za 200 milionů korun ministerstvo ukončilo dnes.

Domácí vězení zavedl od ledna nový trestní zákoník. Hlavní výhodou novinky je, že platí v pracovní dny od 20 hodin do 5 hodin ráno, takže odsouzený může dál

chodit do zaměstnání. Systém by měl fungovat tak, že odsouzený bude mít na ruce nebo noze elektronický náramek. Jeho pohyb pak bude kontrolovaný pomocí satelitního systému GPS.

Televize uvedla, že podmínky pro uchazeče vypracovala expertní komise, ale ministerstvo návrh přepracovalo podle pokynů advokátní kanceláře, v níž pracuje Němec. Mluvčí ministerstva Jitka Zinke Nově řekla, že nemá informace o tom, že by se něco měnilo.

Nova však upozornila na dokument ministerstva z letošního března, který byl určený pro šéfku resortu Danielu Kovářovou a v němž se o změnách píše: "Výsledkem jsou změny, které byly AK Němec, Bláha, Navrátilová zapracovány do dokumentace."

Podle Novy tak stát oproti návrhu expertní komise bude vítězi tendru například tolerovat větší snížení dostupnosti systému, bude mu proplácet aktivační poplatky, snižuje mu možné sankce a sám bere odpovědnost za některé škody.

"Spatřuju v tom poměrně citelné změkčení pro poskytovatele. Je mu tam dána jakási vata, aby měl prostor manévrovat, a nemyslím si, že toto je správná cesta," reagoval na změny advokát Martin Tocík. Advokát Václav Sládek Nově ke změnám mimo jiné řekl, že "to je zjevně implantát na míru".

Němcovy lukrativní zakázky

Advokátní kancelář Němec, Bláha, Navrátilová se k záležitosti nevyjádřila. Nova připomněla, že za poradenství na projektu náramků kancelář inkasovala od počátku roku od ministerstva spravedlnosti statisíce korun. "Za leden bylo proplaceno této advokátní kanceláři 180 tisíc korun," řekla Nově mluvčí Zinke.

Systém elektronického hlídání domácích vězňů by měl začít plně fungovat od počátku příštího roku, zkušební provoz by měl být zahájen ještě letos. Podle ministerstva by mohlo být v domácím vězení v prvních dvou letech asi 1 500 lidí.

Média v uplynulých měsících informovala o tom, že Němcova advokátní kancelář se podílí na několika lukrativních zakázkách. Například v lednu napsala, že ministerstvo spravedlnosti platí Němcově kanceláři desetitisíce a někdy až statisíce

měsíčně za právní služby. Někteří pracovníci ministerstva varovali, že to může být porušení zákona.

Na skutečnost, že kancelář Němec, Bláha, Navrátilová má milionové zakázky od mnoha úřadů a institucí, které dříve Němec jako ministr řídil, upozornila MF DNES už loni v prosinci.

Scénář byl vždy stejný: státní instituce podepsaly za Němcova působení nebo těsně po jeho odchodu smlouvu na právní služby s advokátem Jaromírem Bláhou, Němec po odchodu z politiky založil s Bláhou společnou advokátní kancelář a všechny Bláhovy státní zakázky přešly na ni.

28. dubna 2010

O zakázku na elektronického „bachaře“ domácích vězňů má zájem pět firem

O lukrativní zakázku za 2 miliardy korun na hlídání domácích vězňů se utká pět firem. Mezi zájemci je také Česká pošta nebo bezpečnostní agentura Fenix. Vítěz zakázky by měl být znám do několika měsíců.

Domácí vězení zavedl od ledna nový trestní zákoník. Soud podle něj může odsouzenému nařídit, aby byl v pracovní dny od 20 hodin do 5 hodin ráno doma. Odsouzený tak může dál chodit do zaměstnání.

System by měl fungovat tak, že odsouzený bude mít na ruce nebo noze elektronický náramek. Jeho pohyb pak bude kontrolovaný pomocí satelitního systému GPS.

Soutěž vyhlásilo ministerstvo 3. března a do 26. dubna si podmínky zakázky vyzvedlo celkem 53 firem. Dnes ale hodnotící komise otevřela jen 5 obálek s nabídkami.

"Všech pět je způsobilých k postupu do prvního kola hodnocení, kdy budou posuzovány základní kvalifikační předpoklady," uvedla mluvčí ministerstva Jitka Zinke. Hodnotící komise, která bude zakázky posuzovat, má 13 členů z několika ministerstev, ale také z vězeňské služby nebo soudů.

Všechny firmy patří k větším společnostem a zabývají se buď elektronickými a telekomunikačními systémy nebo bezpečností. Například společnost Siemens kvůli zakázce vytvořila konsorcium s bezpečnostní agenturou ABL patřící Vítu Bártovi, hlavnímu sponzorovi politické strany Věci veřejné.

Změnil exministr Němec podmínky pro výběr dodavatele?

Podle odhadů ministerstva má být v Česku do dvou let asi 1 500 odsouzených, kteří si budou trest odpykávat doma. Na začátku března jich bylo jen kolem pěti. Problém je v tom, že řada soudců nechce tento druh trestu udělovat do zavedení a odzkoušení celého systému. Do té doby hlídá odsouzené Probační a mediační služba, která k nim jezdí na namátkové kontroly.

Jen několik dní před otevřením obálek se objevila informace, že podmínky pro uchazeče sice vypracovala expertní komise, ale ministerstvo návrh přepracovalo podle pokynů advokátní kanceláře, v níž pracuje exministr spravedlnosti Pavel Němec.

Stát oproti návrhu expertní komise bude vítězi tendru například tolerovat větší snížení dostupnosti systému, bude mu proplácet aktivační poplatky, snižuje mu možné sankce a sám bere odpovědnost za některé škody.

Ministerstvo dodatečnou změnu podmínek pro výběr dodavatele připustilo. Tvrdí ale, že se nešlo o jejich změkčení. "Změny byly provedeny s cílem snížit finanční náročnost projektu. Příkladem budiž zvýšení váhy ceny při posuzování z původních 55 na 60 procent," uvedlo ministerstvo. Změny prý navrhli odborníci.

2. CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

2.1. Cíl práce

Cílem práce je zjištění, jak je trest domácího vězení neodbornou veřejností vnímán. Je-li vnímán jako dostatečně odstrašující a účinný tak, aby odsouzeným bylo zabráněno v dalším konání trestné činnosti. Dále pak zjištění, jak jsou veřejností vnímány kontrolní mechanismy, zajišťující dodržování tohoto trestu a v neposlední řadě také jak je tento trest vnímán ve srovnání s ostatními tresty.

2.2. Hypotézy

H1: Trest domácího vězení bude neodbornou veřejností přijímán kladně.

H2: Trest domácího vězení bude lépe přijímán lidmi s vysokoškolským vzděláním než lidmi se vzděláním nižším.

3. METODIKA

3.1. Charakteristika výzkumného souboru

Pro účely této práce bylo zapotřebí vytvořit výzkumný soubor sestávající z 30 respektive 27 náhodně vybraných respondentů (3 respondenti se odmítli výzkumu účastnit) z řad neodborné veřejnosti, ve věku od 19 do 79 let, žijících na území Jihočeského, Plzeňského a Středočeského kraje.

3.2. Metody a sběr dat

U respondentů z řad neodborné veřejnosti byl proveden kvalitativní výzkum pomocí techniky řízeného rozhovoru. Dotazování se řídilo dotazníkem za tímto účelem vytvořeným, ten se sestával ze dvou částí – první část sloužila ke zjištění sociodemografických údajů, druhá část pak sloužila k samotnému zjišťování názorů na trest domácího vězení.

Kvůli zjednodušení a lepší orientaci respondentů v dotazníku, neobsahuje tento dotazník všechny druhy trestů uvedené v Trestním zákoníku, ale pouze několik trestů vybraných.

Sběr dat proběhl od ledna do dubna 2010.

4. VÝSLEDKY

4.1. Středočeský kraj

Celkem bylo zamýšleno provést výzkum u 10 osob, jedna osoba, ale odmítla podat autorce potřebné informace.

4.1.1. Muž, 31 let, žijící ve Středočeském kraji

- Vysokoškolské vzdělání
- Zaměstnanec interního auditu
- Dosud netrestán

O trestu domácího vězení si myslí, že je to fajn nápad, který může ušetřit náklady na vězeňství. Vliv na odsouzeného a na společnost se teprve ukáže, podle jeho názoru nebude mít účinek vězeňské cely. S trestem jako takovým souhlasí.

Pokud by měl být ale uložen nějaký trest za nepřilíš vážný trestný čin jemu a mohl by si vybrat, který trest to bude, vybral by si trest odnětí svobody s podmíněčným odkladem a to z toho důvodu, že předpokládá, že by se zdržel dalšího páchání trestné činnosti a tím pádem by pro něj byl tento trest dle jeho slov „bezbolestný“.

Jako nejúčinnější trest shledává trest odnětí svobody, domácí vězení vidí jako méně účinné než např. trest veřejně prospěšných prací, trest odnětí svobody s podmíněčným odkladem a peněžitý trest.

Současný systém dohledu na dodržování trestu u odsouzených s uloženým trestem domácího vězení neumí posoudit, nemá dostatečně podrobné znalosti. Odhaduje – je to o lidech a podle toho to bude vypadat...

Na otázku, zda se změní jeho pohled na dostatečnost zabezpečení ve chvíli, až budou odsouzení hlídání elektronicky, ale odpověděl: „Vyloučení lidského faktoru může jen prospět, alespoň do doby, než to někdo bude umět obejít.“

Jeho názor na tento trest, až bude zaveden elektronický kontrolní systém, se příliš nezmění. Možná bude trest považovat za účinnější díky tomu, že se odsouzení budou cítit více kontrolováni. Jako forma kontroly mu přijde jako nejméně špatné řešení,

řešení elektronické. Přesto nepovažuje tento trest za dostatečně omezující, aby odradil odsouzené od dalšího páčání trestné činnosti.

4.1.2. Muž, 39 let, žijící ve Středočeském kraji

- Vysokoškolské vzdělání
- Zaměstnán jako credit risk manažer
- Dosud netrestán

O trestu domácího vězení si myslí, že je to vhodná alternativní možnost trestu. Souhlasí s ním v případě méně závažných trestních činů. Ulehčí to přeplněným českým věznicím, ušetří to státní prostředky – je to nejspíš levnější než klasické vězení. A navíc to je přijatelnější forma trestu pro odsouzené.

Měl-li by možnost vybrat si trest za ne příliš vážný trestný čin, vybral by si peněžitý trest, který by pro něho byl nejméně omezující. Za nejlehčí formu potrestání ale považuje trest veřejně prospěšných prací. Domácí vězení považuje za druhou nejlehčí formu trestu.

Na otázku, zda mu připadne současný systém dohledu na dodržování trestu u odsouzených s uloženým trestem domácího vězení dostatečný, odpověděl respondent, že nemá dost informací pro jednoznačnou odpověď, nicméně dohled se provádí asi namátkově a nelze ho uplatňovat nepřetržitě. Elektronický dohled by byl podle jeho názoru určitě efektivnější a účinnější způsob dohledu oproti výše uvedenému dohledu - předpokladem je spolehlivost systému.

Až bude zaveden elektronický kontrolní systém, jeho názor na trest se ještě zlepší. S tímto trestem souhlasí, takže po zavedení elektronického dohledu tím spíše.

Jako formu kontroly by volil elektronický dohled, ale samozřejmě za předpokladu stoprocentního fungování systému.

To, zda je tento trest pro odsouzené dostatečně omezující, aby si pro příště páčání trestné činnosti rozmysleli, vidí jako velice individuální záležitost, nicméně u lehčích trestních činů to může být dostatečné. Ale někoho neodstraší od páčání trestné

činnosti žádná forma trestu, např. v zemích, kde je trest smrti není méně vražd než tam, kde není zaveden.

4.1.3. Žena, 32 let, žijící ve Středočeském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Pracovnice finančního oddělení
- Dosud netrestána

O trestu domácího vězení si myslí, že: „Odsouzení, kteří nespáchali opravdu závažné a brutální trestné činy, by měli pracovat ne sedět doma. Můj názor je, že by nemuseli být ve věznicích, to stojí stát mnoho peněz, ale měli by vykonávat veřejně prospěšné práce a vydělávat si sami na sebe a odvádět státu.“

S trestem domácího vězení souhlasí, ale pouze za předpokladu, že ten, kterému bude uložen, bude pracovat pro stát.

Měla-li by si vybrat trest, který by jí byl uložen za nějaký ne příliš vážný trestný čin, vybrala by si trest obecně prospěšných prací, právě proto, aby dodržovala, to co, již zmínila výše, tedy práci pro stát.

Domácí vězení vidí jako zcela neúčinný trest. Nedostatečný jí připadá i současný systém dohledu nad odsouzenými, myslí si, že v systému je na kontroly málo prostředků. Názor na dostatečnost zabezpečení se změní ve chvíli, kdy budou odsouzení hlídání elektronicky a to z toho důvodu, že odsouzení budou hlídání 24 hodin denně, kontrola bude důslednější. Díky tomu bude považovat i trest jako takový za účinnější.

Jako ideální forma kontroly by se podle ní osvědčila kontrola několikanásobná, a sice alespoň náramky v kombinaci s voperovanými čipy.

Trest domácího vězení, jí přijde dostatečně omezující, pouze za předpokladu, že odsouzený bude pracovat. „Bude-li pouze zavřený doma, bez povinností a kloudné činnosti, tak určitě při dnešních možnostech komunikace a informačních technologií, jako je třeba internet, je to rozhodně od trestné činnosti neodradí.“

4.1.4. Žena, 28 let, žijící ve Středočeském kraji

- Vysokoškolské vzdělání
- Interní auditor
- Dosud netrestána

O trestu domácího vězení si myslí, že pokud se jedná o menší delikty, pak s ohledem na úsporu veřejných financí, která z toho vyplývá, hodnotí tento nástroj, pokud je aplikován s odpovídající kontrolou, pozitivně. Určité omezení shledává v jeho účinnosti, co se týká opakování trestné činnosti.

S trestem souhlasí především z důvodu úspory veřejných financí, umožnění zapojení těchto lidí do pracovního procesu. Co spatřuje částečně negativně je otázka, zda tato forma trestu není pro delikventy příliš lehká a nepovede tedy k opakování trestné činnosti.

Měla-li by si vybrat trest, který jí bude uložen, za ne příliš závažný trestný čin, vybrala by si peněžitý trest, jiný by si z důvodu vysokého pracovního nasazení nemohla dovolit.

Trest domácího vězení považuje za méně účinný než např. zmiňovaný peněžitý trest a trest obecně prospěšných prací.

Současný systém dohledu na výkon trestu shledává jako poměrně uspokojivý, v systému jí ale chybí aktivní účast delikventů – např. pravidelná hlášení apod..

Její názor na dostatečnost zabezpečení ani na trest se ve chvíli, až budou odsouzení hlídání elektronicky, nezmění. Povinnost hlásit se v pravidelných intervalech u kompetentních osob, by ponechala i souběžně s elektronickým zabezpečením.

Na otázku, zda si myslí, že tento trest je pro odsouzené dostatečně omezující, aby si pro příště páchaní trestné činnosti rozmysleli, respondentka odpověděla: „Záleží jak u kterého jedince, u jedinců se sklony k výraznějšímu asociálnímu chování nemusí tato forma trestu působit dostatečně důrazně.“

4.1.5. Muž, 33 let, žijící ve Středočeském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Administrativní pracovník
- Dosud netrestán

O trestu domácího vězení si myslí, že je v současné době nedostatečně dozorován. Nedovede si představit, za jaký čin by měl být uložen. S trestem v současné podobě ne zcela souhlasí. Nemyslí si, že by měl bez elektronického hlídání nějaký význam. Leda za opravdu drobné přestupky, které by ale bylo, podle respondenta, lepší řešit obecně prospěšnými pracemi.

Kdyby měl sám sobě vybrat trest za nějaký ne příliš vážný trestný čin, zvolil by si peněžitý trest, který by také při jeho pracovním nasazení, byl jediný, který by neohrozil jeho zaměstnání. Tento trest také považuje za nejméně účinný. Trest domácího vězení, shledává o něco více účinným.

Současný systém dohledu - namátkovou kontrolu - shledává jako zcela nedostatečný. Jeho názor na tento trest i jeho zabezpečení se změní se zavedením elektronického kontrolního systému. Teprve v tom okamžiku podle něho začne mít smysl.

Jako ideální formu kontroly by zavedl elektronické kontrolní zavedení na bázi GPS, která by umožnila i rychlé dohledání odsouzeného v případě jeho útěku.

„To jestli bude trest pro odsouzené dostatečně omezující, tak aby se pro příště zdrželi páčání trestné činnosti, bude vždy záležet, za jaké činy bude ukládán. Zatím si nedovedu představit, za jaké činy by mělo jeho uložení význam. Co vidím jako přínosné, že by to mohlo být levnější než pobyt ve vězeňském zařízení.“

4.1.6. Žena, 38 let, žijící ve Středočeském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Zaměstnána ve státní správě
- Dosud netrestána

O trestu domácího vězení si myslí, že je to dobrá alternativa ke klasickému trestu odnětí svobody, s trestem z tohoto důvodu souhlasí.

Sama by si ovšem jako trest za ne příliš vážný trestný čin, měla-li by možnost si vybrat, vybrala trest obecně prospěšných prací a to z toho důvodu, že by ji z uvedených trestů nejméně omezoval a nezatížil by ani její rozpočet. Trest domácího vězení by na stupnici uvedených trestů, řadila jako prostřední hodnotu, oproti tomu trest odnětí svobody s podmíněčným odkladem vidí jako druhou nejjednodušší formu potrestání a trest veřejně prospěšných prací jako druhou nejtěžší možnost.

O současném dohledu nad odsouzenými nikdy moc nepřemýšlela, spíše s ním ale nesouhlasí. Dle jejích slov by bylo dobré, aby odsouzení byli hlídání ještě elektronicky. Bude ráda, až bude tento způsob kontroly zaveden, trest jí tak bude připadat více smysluplný. Elektronická kontrola jí připadne jako dostačující.

O trestu domácího vězení si myslí, že je pro odsouzené dostatečně omezující, aby si další páchaní trestné činnosti rozmysleli a to hlavně z toho důvodu, že by příště mohli dostat trest vyšší.

4.1.7. Žena, 73 let, žijící ve Středočeském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Důchodce
- Dosud netrestána

O trestu domácího vězení si myslí, že je to lepší varianta, než za odsouzené platit pobyt ve vězení, z tohoto důvodu s trestem souhlasí.

Měla-li by si sama vybrat trest za ne příliš vážný trestný čin, zvolila by právě trest domácího vězení, který by ji, co by důchodkyni, příliš neomezoval.

Trest domácího vězení shledává jako druhý nejlehčí trest z vybraných trestů, oproti tomu trest odnětí svobody s podmíněčným odkladem vidí jako nejlehčí formu trestu.

Současný systém dohledu shledává jako nedostačující, dokonce ho respondentka označila jako „žádnou kontrolu“. Ve chvíli, až bude zavedena elektronická kontrola, bude shledávat i celý trest jako smysluplnější. Sama by navrhovala elektronickou kontrolu.

Trest shledává pro odsouzené dostatečně omezující, aby si pro příště páčání trestné činnosti rozmysleli. „Nemohou třeba chodit do hospody, kde by mohli páchat výtržnosti“

4.1.8. Muž, 76 let, žijící ve Středočeském kraji

- Vzdělání vysokoškolské
- Důchodce
- Dosud netrestán

S trestem domácího vězení souhlasí, pokud bude zavedena účinná kontrola. „Záleží, v jaké délce bude uložen a jestli bude možná docházka do zaměstnání, je nutno povolit určitou trasu.“

Sám by si ho i vybral, měl-li by mu být nějaký trest uložen a on měl šanci se na výběru trestu podílet. Myslí si, že by pro něho byl nejméně omazující z uvedených trestů.

Trest domácího vězení shledává z vybraných trestů jako druhý nejlehčí, oproti tomu trest odnětí svobody s podmíněčným odkladem vidí jako vůbec nejlehčí možný způsob potrestání.

Současný systém dohledu shledává respondent jako zcela nedostačující, pokládá ho z pouhé strašení odsouzených. Se zavedením elektronického systému se ale jeho pohled na zabezpečení výkonu trestu zlepšil. „Konečně přibude účinná kontrola“

Jako formu kontroly by volil formu elektronickou, takovou, která by okamžitě hlásila porušení trestu. Dále by pak respondent zavedl stanovení „bezpečné“ trasy, po které by směl odsouzený docházet do zaměstnání. Za těchto podmínek shledává trest

pro odsouzené jako dostatečně omezující, aby si pro příště páchaní trestné činnosti rozmysleli.

4.1.9. Muž, 33 let, žijící ve Středočeském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Policista Policie ČR
- Dosud netrestán

O trestu domácího vězení si myslí, že je to dobrá věc a to hlavně z důvodu snížení počtu osob ve věznicích.

Respondent by si, kdyby měl tu možnost a musel si vybrat trest za nějaký ne příliš vážný trestný čin, vybral peněžitý trest, a to z důvodu, že ho z nabízených možností shledává jako nejlehčí formu trestu s nejmenší účinností. Trest domácího vězení staví zhruba do středu z nabízených trestů a trest odnětí svobody s podmíněným odkladem vidí respondent jako druhý neúčinnější trest z nabízených.

Současný systém dohledu na odsouzené spatřuje jako nedostatečný. Navíc si myslí, že to, že PMS ČR přijme další pracovníky na to, aby dohlíželi na odsouzené, akorát zvýší finanční náklady a efekt bude stejně mizivý.

Respondentův pohled na zabezpečení se ale změní k lepšímu v okamžiku, kdy bude zaveden elektronický kontrolní systém a to z důvodu lepší kontroly odsouzených. Nezmění se ale jeho pohled na trest, ten mu připadne jako dobrý nápad už teď.

Jako formu kontroly by navrhoval současnou fyzickou kontrolu a to jak ze strany PMS ČR nebo Policie ČR doplněnou právě o zmiňovaný elektronický kontrolní systém.

Respondent se domnívá, že trest u některých odsouzených má trest dostatečně omezující účinky, aby si odsouzení v budoucnu páchaní trestné činnosti rozmysleli. Recidivisté ale budou páchat trestnou činnost i nadále. „ To zda tento trest uložit či nikoli by mělo záležet na konkrétní osobě či události.“

4.2. Jihočeský kraj

V tomto kraji byli respondenti nejméně vstřícní, výzkumu se jich účastnilo z tázaných 10 pouhých 8.

4.2.1. Žena, 26 let, žijící v Jihočeském kraji

- Vysokoškolské vzdělání
- Učitelka
- Dosud netrestaná

O trestu domácího vězení toho moc neví, byla překvapená, když nedávno slyšela v televizi, že něco takového existuje. S množstvím informací, které právě teď má, není schopna ani říci, zda s tímto trestem souhlasí či nikoli.

Pokud by jí hrozilo odsouzení, za nějaký ne příliš Vážný trestný čin a mohla by si vybrat trest, který jí bude uložen, vybrala by si trest veřejně prospěšných prací.

Jako nejúčinnější trest jí přijde trest odnětí svobody, hned po něm následuje trest domácího vězení. Jako nejméně účinný shledává peněžitý trest. Současný systém dohledu bohužel není za dané situace schopna hlouběji posoudit. Nemá o něm dostatek informací. Přesto si myslí, že bez elektronické kontroly nemohou být pracovníci schopni odsouzené uhlídat. S elektronickým dohledem souhlasí za předpokladu, že nebude možné tento systém obejít. Myslí si, že až bude zaveden, zefektivní se dohled nad odsouzenými.

Co omezující funkce trestu se týká, soudí, že pokud bude fungovat, tak omezující zřejmě pro odsouzené bude. Není si však jistá, zda jim zamezí v páchání další trestné činnosti.

4.2.2. Žena, 24 let, žijící v Jihočeském kraji

- Vysokoškolské vzdělání
- Studentka
- Dosud netrestána

O trestu domácího vězení si myslí, že je to skvělé řešení pro lehčí přestupky a přečiny. S trestem souhlasí, protože proviněný nezatěžuje státní rozpočet tolik, jako ve vězení, které na něj může mít daleko patologičtější vliv a z malého zločince udělat většího.

V případě že by jí hrozilo odsouzení za ne příliš vážný trestný čin a mohla si vybrat trest, který jí bude uložen, vybrala by si trest veřejně prospěšných prací, který pro ni co by studentku byl nejméně omezující.

Trest domácího vězení shledává za lehčí trestné činy jako zcela adekvátní. Adekvátní jí však nepřipadá současný způsob kontroly. Podle jejích slov chybí něco na způsob elektronických náramků jako ze Simpsonů. Soudí, že až dojde k zavedení elektronického kontrolního systému, určitě dojde ke zvýšení bezpečnosti, kterou lidé sami o sobě svým dohledem nemůžou poskytnout. Její názor na trest se zavedením elektronického kontrolního systému nezmění. Myslí, že je to dobrý trest, elektronický kontrolní systém pouze zvýší jeho bezpečnost. Jako forma kontroly ji přijde elektronický systém nejvhodnější.

Na otázku, zda si myslí, že tento trest je pro odsouzené dostatečně omezující, aby si pro příště páčání trestné činnosti rozmysleli, odpověděla: „Předpokládám, že se uplatňuje jen u malých přečinů, které jsou z valné většiny důsledkem pouhé nerozvážnosti.“

4.2.3. Žena, 24 let, žijící v Jihočeském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Studentka
- Dosud netrestána

O trestu domácího vězení si myslí, že je to vhodný nápad, pokud však bude dotáhnuto do konce se všemi náležitostmi a nestane se z něho pouze komedie. Souhlasí s ním za určitých podmínek. Je to podle ní akceptovatelné řešení problémů s tresty obecně.

Pokud by sama sobě měla možnost vybrat trest za nějaký ne příliš vážný trestný čin, vybrala by si trest odnětí svobody s podmíněčným odkladem. Předpokládá, že trestného činu by se dopustila díky nešťastné náhodě, jakou je třeba autonehoda a další takové nešťastné náhodě by se snažila ze všech sil vyhnout i bez trestu. Tento trest také shledává nejméně účinným, oproti tomu, trest domácího vězení řadí jako druhý neúčinnější, hned po trestu odnětí svobody.

Současný systém dohledu na dodržování trestu u odsouzených s uloženým trestem domácího vězení shledává nedostatečným, je zde jen lidský faktor, který hlídá a ten se dá vždy obejít. Její pohled na dostatečnost zabezpečení až bude zaveden elektronický kontrolní systém, se ještě změní k lepšímu. Nastoupí další faktor. Na rozdíl od lidí je spolehlivější a nedá se tak lehko obelstít. K lepšímu se v tomto okamžiku změní i názor na trest jako takový.

Jako formu kontroly by respondentka navrhovala spíše kamerový systém, který by hlídal odsouzeného.

O trestu si myslí, že je pro odsouzené dostatečně omezující, aby si pro příště páčání trestné činnosti rozmysleli. Omezuje ho v běžných činnostech. A navíc je výhodou, že není ve vězení, ale stará se sám o sebe.

4.2.4. Žena, 24 let, žijící v Jihočeském kraji

- Vysokoškolské vzdělání
- Specialista dávek státní sociální podpory na úřadu práce
- Dosud netrestaná

O trestu domácího vězení si myslí, že není motivující pro nepáchání trestných činů. S trestem jako takovým nesouhlasí.

Mohla-li by si sama uložit trest za lehčí trestný čin, uložila by si právě trest domácího a vězení a to proto, že se jí zdá příliš mírný a že ho v podstatě ani za trest nepovažuje. Považuje ho za zcela neúčinný.

Současný systém dohledu na dodržování trestu u odsouzených s uloženým trestem domácího vězení shledává jako „zcela dostatečný v tomto nedostatečném trestu“.

Její pohled na dostatečnost zabezpečení i trestu jako takového se nezmění ani ve chvíli, kdy bude zaveden elektronický kontrolní systém. Stále bude tento trest považovat za příliš mírný trest.

Její názor by nezměnila ani zcela jiná forma kontroly, tento trest by zcela zrušila. Pro odsouzené ho shledává jako zcela neomezující a neodrazující od dalšího páchání trestné činnosti.

4.2.5. Žena, 25 let, žijící v Jihočeském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Učitelka na střední škole
- Dosud netrestána

Trestem domácího vězení jí připadne jako dobrá varianta, pokud bude užíván pouze pro lehčí zločiny, jako je například krádež, mělo by to být ale dobře promyšleno a právně zajištěno.

Na otázku, zda s trestem souhlasí či nikoli, odpověděla respondentka, že s trestem souhlasí: „Zkusit se to může a uvidí se, jak to bude fungovat. Pokud ano, je to jediné dobře, ušetří se něco ze státní kasy, protože to, co se utrácí za „kriminálníky“, je až dost. Zároveň ale vyjádřila obavy. „Nebyl by to tenhle stát, kdyby se to zase nějak „nepodělalo“ a aby se nenašel někdo, kdo to bude chtít nějak obejít.“

Byl-li by jí uložen trest za ne příliš vážný trestný čin a ona by si mohla vybrat, jaký trest to bude, vybrala by si trest obecně prospěšných prací. Po té co by si

odpracovala hodiny, které jí byly soudem uloženy, už by jí dále nic neomezovalo. Tento trest také spatřuje jako druhý nejméně účinný, hned po trestu domácího vězení.

Na posouzení, zda jí současný systém dohledu na dodržování trestu připadá dostatečný, si ale netroufá. „Až tak se o tuto problematiku nezajímám.“

Její pohled na zabezpečení se po zavedení elektronického kontrolního systému změní, ale k dobrému. „Přece jen – stroje dělají chyby minimálně, kdežto lidský faktor selhává častěji.“ O trestu po zavedení elektronického zařízení říká, že to bude ještě lepší varianta. Elektronickou formu kontroly vidí jako optimální, sma by nic lepšího nenavrhla.

Trest shledává dostatečně omezujícím. „Někdy je horší nechat člověka zavřeného doma, bez možnosti zábavy, než jakýkoli jiný trest, byť zdánlivě trest horší“

4.2.6. Žena, 24 let, žijící v Jihočeském kraji

- Vysokoškolské vzdělání
- Vedoucí sekretariátu
- Dosud netrestána

Dle jejího názoru je trest domácího vězení pozitivní krok pro řešení otázky přeplněných věznic. Šetří výdaje daňových poplatníků. S trestem jako takovým souhlasí, případně jí jako efektivní řešení pro mnoho problémů, které sebou nese klasické uvěznění.

Když si představí, že by se měla podílet na udělení trestu sama sobě, udělila by si trest domácího vězení a to z toho důvodu, že by ji neomezoval v pracovních povinnostech. Ten j podle ní stejně účinný jako trest odnětí svobody s podmíněným podkladem. Oba tyto tresty jsou podle respondentky poměrně dost účinné.

To, zda-li je současný systém dohledu na dodržování trestu u odsouzených s uloženým trestem domácího vězení dostatečný, nedokáže odpovědět, protože nemá dostatek informací o tom, jak přesně kontroly PMS probíhají, jak jsou časté atd. Ve

chvíli, až budou odsouzení hlídání elektronicky, jí určitě bude zabezpečení připadat důslednější, neboť el. kontrola zabezpečuje lepší sledovatelnost odsouzených, lepší kontrolu jejich pohybu ve vymezeném prostoru.

Změní se i její názor na trest, až budou odsouzení hlídání důsledněji, bude si připadat více v bezpečí.

Jako ideální formu zabezpečení by navrhovala jak kontrolu elektronickou, tak i fyzickou a to nejen kontrolu odsouzeného, ale kontrolu kontrolního systému.

To, zda je trest domácího vězení pro odsouzené dostatečně omezující, aby si pro příště páchání trestné činnosti rozmysleli, nedokáže posoudit. „V tomto ohledu si nejsem jistá, ukáže čas...“

4.2.7. Žena, 24 let, žijící v Jihočeském kraji

- Vysokoškolské vzdělání
- Asistentka generálního ředitele
- Dosud netrestána

O trestu domácího vězení si myslí, že je to trest vhodný pro ne příliš vážné činy (např. krádež či zpronevěra, nikoliv např. vražda či znásilnění).

S trestem souhlasí u výše uvedených příkladů, a to hlavně díky menším nákladům na „domácího vězně“ než na vězně v cele.

.Měla-li by si vybrat trest, který by jí byl uložen za ne příliš vážný trestný čin, vybrala by si trest obecně prospěšných prací. Byl by to pro ni prý trest nejméně bolestný. Vidí ho i jako nejméně účinný, oproti tomu shledává trest domácího vězení jako poměrně dosti účinný trest.

Nemůže zhodnotit současný systém dohledu nad odsouzenými, zda-li je, či není dostatečně účinný, protože nezná přesné podmínky domácího vězení. Přesto si myslí, že elektronický dohled bude o něco lepší než pouhý dohled probačnických úředníků, ale stejně

pochybuje, že to v ČR bude stoprocentně fungovat – např. včasný příjezd policie v případě „útěku domácího vězně“. Zvýší se podle ní i účinnost tohoto trestu.

Jako formu kontroly by zvolila elektronický kontrolní systém, ale v podobě podkožních čipů.

Není si ani jistá, zda-li je trest dostatečně omezující, aby si odsouzení pro příště páčání trestné činnosti rozmysleli. „Záleží, jak velký budou mít prostor pro pohyb atd., ale např. oproti vězení v cele, mohou lépe řídit např. organizovaný zločin z domova, pokud nebude zaveden např. odposlech telefonů, atd.).“

4.2.8. Žena, 26 let, žijící v Jihočeském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Studentka vysoké školy
- Dosud netrestaná

O trestu domácího vězení si myslí, že je to celkem přijatelné řešení například pro mladistvé s dohledem rodičů a při nepříliš velkých přestupcích, přesto s trestem by s trestem ukládala například i finanční postih, v případě, že by samotný trest nemusel být dostačující.

S trestem domácího vězení souhlasí a to z důvodu přeplnění věznic a díky tomu, že tento trest neomezuje právo osoby na své soukromí, odpadá i omezení, které je typické pro klasické uvěznění.

Pokud by měla být sama odsouzena za ne příliš vážný trestný čin a mohla si sama navrhnout trest, vybrala by si právě trest domácího vězení, případně pak co by další trest veřejně prospěšných prací. Oba tyto tresty by pro ni, co by studentku, byly nejméně zatěžující, protože by při jejich výkonu mohla bez problémů dostudovat a zároveň by jí nezatěžovaly ani finančně.

Trest domácího vězení shledává z uvedených forem trestu jako formu nejlehčí. Oproti tomu, trest odnětí svobody s podmíněčným odkladem shledává jako druhou nejtěžší formu.

Současný systém dohledu se jí zdá nevyhovující z důvodu nedostatečné kontroly, která probíhá namátkově a tudíž je jen věcí náhody, zda odsouzeného přistihnou mimo domov nebo ne.

Pohled respondentky na zabezpečení se razantně změní ve chvíli, až bude zavedena elektronická kontrola. „Určitě to bude nejen jednodušší pro státní orgány, ale i pro samotné odsouzené a okolí, v kterém by si trest odpykávali.“

Co se však se zavedením elektrického kontrolního systému nezmění, je její pohled na trest jako takový. Tento trest schvaluje již nyní ve stávající podobě. Neví, jakou jinou formu kontroly by navrhla, nikdy se o toto téma nezajímala.

Na otázku, zda si myslí, že tento trest je pro odsouzené dostatečně omezující, aby si pro příště páčání trestné činnosti rozmysleli, respondentka odpověděla: „Záleží, jakou trestnou činnost spáchají, ale také asi záleží i na dalších náležitostech, jako je například i doba po kterou musí tímto trestem projít. Jak jsou schopni se adaptovat apod., ale to je daná proměnná s každým člověkem. Pokud se to může využít u mladistvých a menších přestupků, pak je to spíš bráno jako prevence před dalšími závažnějšími přestupky, kdy už je trest vyšší a horší.“

4.3. Plzeňský kraj

V tomto kraji jako v jediném se výzkumu účastnili všichni tázaní, tzn. 10 osob z 10.

4.3.1. Žena, 43 let, žijící v Plzeňském kraji

- Vzdělání střední odborné
- Obchodnice
- Dosud netrestána

O domácím vězení si myslí, že pro pachatele, který nespáchal trestný čin úmyslně, opakovaně nebo ho spáchal, ve chvílkovém pomatení myslí, je velice vhodné,

zachová rodinu a umožní mu se o ni sám postarat. Nenaruší rodinné vztahy tolik jako klasické vězení. Je to výhodné i pro stát, nemusí živit ani pachatele, ani jeho rodinu. Stejně vhodné je to i pro mladistvé, neprojdou „vyšší zločineckou“ v podobě diagnostických a výchovných ústavů a umožní jim pokračovat v přípravě na budoucí povolání v oboru, který si zvolili a nemusí se vyučit tomu, co nechtějí v budoucnu dělat (pokud něco chtějí dělat), jenom proto, že v base ten obor není.

S trestem domácího vězení souhlasí z důvodů výše uvedených. Sama by si tento trest vybrala, hrozilo-li by jí odsouzení za nějaký přečin a měla-li by možnost volby. Tento trest jí připadne v její situaci nejméně omezující a stále jí ponechává na rozdíl od obecně prospěšných prací možnost volby činnosti. Co účinnosti trestu se týká, vidí ho jako poměrně účinný u některých pachatelů.

Pro určité pachatele vidí současný systém zabezpečení jako dostačující: „Normální člověk se bojí i náhodné kontroly a pouhé pomyšlení na kontrolu ho omezuje. Nenormální člověk podmínky nedodrží, ani kdyby měl nastřelený čip pod kůží.“ Podle respondentky by pochopitelně bylo levnější i efektivnější, kdyby existovaly elektronické náramky.

Postoj respondentky k zabezpečení i k trestu se nezmění ani ve chvíli, až bude zaveden elektronický kontrolní systém. Obojí považuje za dostatečné už nyní.

Jako optimální formu kontroly by respondentka navrhovala elektronický náramek na nohu, aby se nemuseli zbytečně zaměstnávat lidé, provádějící kontrolu, kupovat jim auta a zařizovat kanceláře, kontrola by navíc byla nepřetržitá.

Náramek by měl být umístěn na noze proto, aby odsouzený nebyl zbytečně trestán dvakrát – to domácím vězením jako takovým a podruhé ještě tím, že je „ocejchován“ viditelným kontrolním zařízením.

Na otázku, zda-li je tento trest dostatečně omezující, aby si pro příště odsouzení páchaní trestné činnosti rozmysleli, respondentka odpověděla: „S tímto rozsudkem u úmyslných trestných činů bych byla velice opatrná, zvlášť u recidivistů, těm nevádí ani vězení, takže pro ně rozhodně dostačující není. Pro ostatní (havárie, rvačky, nepřiměřená obrana, atd.) ano. Musí být velice omezující chodit jen do práce,

nezúčastňovat se společenského ani rodinného života (návštěvy, nákupy, dětské besídky, výlety,). Odsouzený jenom JE s rodinou, ale zároveň vlastně není.“

4.3.2. Žena, 20 let, žijící v Plzeňském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Studentka
- Dosud netrestána

O trestu domácího vězení si myslí, že za méně závažný zločin je tento trest v pořádku, ale za závažný zločin (např. vražda) je nedostatečný. „V případě, že je zločin méně závažný, souhlasím, protože se tím ušetří peníze ze státního rozpočtu. Pokud je zločin závažný, nesouhlasím – myslím, že v tomto případě není takový trest dostatečně účinný.“

V případě, že by si mohla zvolit svůj trest za ne příliš vážný trestný čin, zvolila by si trest obecně prospěšných prací, a to z důvodu, že by si mohla prohřešek odčinit sama, např. bez pomoci rodiny, a zároveň by to pro ni byl trest celkem neomezuující.

Oproti tomu trest domácího vězení shledává za lehký trestný čin, jako dostatečně omezující, a to hned po trestu odnětí svobody. Jako nejlehčí formu trestu vidí peněžitý trest.

Současný systém dohledu na dodržování tohoto trestu shledává jako nedostatečný a to z toho důvodu, že lze trest snadno porušit. Její pohled na zabezpečení se změní k lepšímu ve chvíli, až budou zavedeny elektronické náramky. Podle jejích slov nebude tak velká možnost trest porušit. Se zavedením elektronického kontrolního systému se ještělepší i její pohled na trest jako takový. A to právě kvůli nižší možnosti k porušení trestu.

Jako ideální formu kontroly by ponechala elektronickou kontrolu, ale jako lepší alternativu k náramkům by navrhovala čipy pod kůží, aby se nedaly nijak sundat.

Tento trest shledává jako dostatečně omezující, ale jak sama uvádí, záleží především na povaze člověka. „Když je někdo introvert a nevyhledává moc kontaktů s lidmi, tak mu to asi nevádí tolik jako extrovertovi, kterého nebaví sedět pořád jen doma.“

4.3.3. Žena, 47 let, žijící v Plzeňském kraji

- Vzdělání vyšší odborné
- Zdravotní sestra
- Dosud netrestána

O trestu domácího vězení si myslí, že je vhodný pro menší přestupky. Souhlasí s ním a to hlavně z důvodu úspory státních financí, ale díky zatím nedostatečnému dohledu podle ní tento trest ztrácí význam.

Měla-li by si ale sama vybrat trest za nějaký přečin, vybrala by si trest obecně prospěšných prací, který by pro ni byl nejméně omezující, přesto, že by ho řadila jako druhý nejméně vhodný hned po trestu odnětí svobody. Trest domácího vězení jí připadá jako druhý nejméně účinný.

Současný systém respondentka shledává jako nedostatečný, dohled vidí jako minimální. Takto koncipovaný trest domácího vězení jí vůbec nepřipadá jako trest.

Se zavedením elektronického kontrolního systému souhlasí, myslí si, že pak bude menší možnost trest porušit, čímž vzroste i účinnost trestu.

Jako lepší možnost kontroly by navrhovala sice též kontrolu elektronickou, ale s implantací podkožních čipů, které by se hůře odstraňovaly, než náramky.

Respondentka očekává, že odsouzení budou moci být jenom doma nebo chodit do zaměstnání a nebudou mít žádnou volnost a zábavu, natož čas mimo domov, ve kterém by mohli páchat trestnou činnost.

4.3.4. Žena, 19 let, žijící v Plzeňském kraji

- Vzdělání základní
- Studentka
- Dosud netrestána

Myslí si, že trest domácího vězení je pro menší trestné činy lepší než vězení, jelikož ve vězení je pravděpodobné, že se odsouzený „naučí, co dosud neuměl“. Navíc zůstane-li ve svém prostředí, neztratí práci, díky tomu, že ji může dále vykonávat, ale má sníženou možnost pokračovat v konání trestné činnosti. Díky tomuto trestu, by se měl snížit počet rodin rozpadlých v důsledku uložení trestu odnětí svobody, čímž by se měl zlepšit psychický stav všech zúčastněných, což by samo o sobě mělo zmenšit riziko opětovného páchaní trestné činnosti. Nadále se podílí na zabezpečení svojí rodiny, kterou tak nemusejí živit daňoví poplatníci. V mnoha případech by mělo být lepší pro děti odsouzeného, nebude-li rodič ve vězení.

S domácím vězením souhlasí, kvůli všem již zmíněným důvodům. Jako další pozitivum vidí i to, že o domácím vězení nemusí vědět prakticky nikdo jiný mimo osob ve společné domácnosti.

Kdyby si měla vybrat trest za nějaký přečin, volila by asi domácí vězení, netrvalo-li by příliš dlouho, nebo trest odnětí svobody s podmíněným odkladem – předpokládá, že by se dalšího trestného činu nedopustila.

Trest domácího vězení vidí jako nejúčinnější možnost u lehkých trestných činů, oproti trestu odnětí svobody, o kterém si myslí, že je u lehčích případů vyloženě škodlivý.

Současný systém dohledu hodnotí jako zcela nedostatečný, protože lidský faktor se dá vždy nějak obejít. Až bude ale zaveden elektronický kontrolní systém její názor na zabezpečení se změní, předpokládá ale, že stále bude trest ukládán za lehčí trestné činy.

Nezmění se ale její názor na trest jako takový, s tím souhlasí již nyní. Předpokládá, že se zavedením elektronického kontrolního systému by mohl být trest domácího vězení ukládán i méně spolehlivým jedincům, kteří by se tak mohli postarat sami o sebe a ne si v klidu seděli ve vězení a nechávali se živit.

Jako ideální způsob zabezpečení navrhuje elektronický kontrolní systém, založený na monitorování pohybu odsouzeného.

Trest domácího vězení shledává jako dostatečně omezující pro to, aby si odsouzení pro příště rozmysleli páčání trestné činnosti. Pro ni samotnou by to byl trest dostatečně přísný, kdyby věděla, že mimo zaměstnání prakticky nikam nemůže a v případě porušení, ji čeká vězení.

4.3.5. Žena, 22 let, žijící v Plzeňském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Studentka
- Dosud netrestaná

Domácí vězení by zavedla především jako trest na nešťastnou náhodu. „Stačí chvilka nepozornosti a nešťastná náhoda a člověk musí nést následky po celý život. Neštěstí se stávají i slušným lidem a jediná životní chyba znamená zlom v rodinném životě. Navíc má-li být potrestaným člověkem matka nebo otec, jeho rodina po dobu trestu přichází také o člověka, kterého miluje. Jde-li o potrestaného samostatného rodiče, jsou mu po dobu výkonu trestu odebrány děti a umístěny do ústavu sociální péče. Trest je tak dvojitý: je trestán viník i jeho rodina, tj. nevinní.“

S trestem domácího vězení souhlasí, ale jen v opravdu pro prozkoumané případy, kdyby se jednalo o výchovu dětí. „Je určitě lepší, když je vychovává rodič, než sociální ústav a myslím si, že stát tím ušetří peníze dvakrát. Za náklady vězně ve věznici a pak náklady na sociální ústav pro děti. Sice je v dnešní době těžké rozpoznat slušného člověka, ale u těchto osob je pak strašné být ve vězení. Hrozí tam šikana, pro lidi co tu nehodu zavíní bez jevu alkoholu a nechtěli to udělat je to určitě větší trest, než by čin, kterého se dopustili, zasluhoval.“

Respondentka předpokládá, že úmyslného trestného činu se nikdy nedopustí, a právě za nedbalostní trestný čin, kterého by se mohla dopustit, by si uložila trest domácího vězení, který shledává jako dosti účinný.

Současný systém zabezpečení jí případně poměrně dostačující, vychází z předpokladu, že tento trest by měl být ukládán lidem, pro které je trestem samotné uložení trestu. Přesto si myslí, že systém zavedením elektronického kontrolního systému jenom získá a trest získá na vážnosti a účinnosti.

Tento trest shledává dostatečně omezujícím. Ve vězení je už tak dost málo místa, tam bych strkala jen ty fakt vážný případy jako vraždy atd. Ale nešťastný nehody v autě a lehčí případy bych nechala v domácím vězení, pro ty je pouhá vzpomínka na to, co způsobili dostatečným trestem.

4.3.6. Muž, 35 let, žijící v Plzeňském kraji

- Vysokoškolské vzdělání
- Zaměstnan jako technik ve zdravotnictví
- Dosud netrestán

O trestu domácího vězení si myslí, že ho ani nelze považovat za trest, z toho důvodu s ním ani nesouhlasí.

Měl-li by si uložit trest za nějaký ne příliš závažný trestný čin, vybral by si právě trest domácího vězení a to z toho důvodu, že mu tento trest ani jako trest nepřijde.

Trest domácího vězení shledává z nabízených trestů jako nejlehčí, oproti tomu trest odnětí svobody jako druhý nejtěžší způsob potrestání – připadá mu, že tento trest by ho neustále držel ve stresu, z toho že půjde do vězení, kdyby cokoli provedl.

Současný systém dohledu shledává jako zcela nedostatečný a to z toho důvodu, že je podle něho možné podvádět. Jeho názor na zabezpečení se po zavedení elektronického kontrolního systému změní jen málo. Nezmění se ani jeho názor na trest jako takový. „Já prostě nepokládám domácí vězení za trest, který by měly ukládat soudy.“ Nenavrhoval by ani jinou formu kontroly, celý trest by nejradši zrušil.

Na otázku, zda si myslí, že tento trest je pro odsouzené dostatečně omezující, aby si pro příště páchaní trestné činnosti rozmysleli, odpověděl: „Není to trest. Pro

normálního člověka je trestem už samotný soud a jeho svědomí, pro grázla to neznamená nic.“

4.3.7. Muž, 79 let, žijící v Plzeňském kraji

- Vzdělání vysokoškolské
- Důchodce
- Dosud netrestán

O trestu domácího vězení soudí, že je to dobrý nápad pro menší prohřešky. Zároveň tento trest znamená úsporu státních prostředků. S trestem souhlasí, sám by si ho vybral, měl-li by možnost. Neukládal by ho ale recidivistům.

Z vybraných trestů mu připadne domácí vězení jako „zlatá střední cesta“, oproti tomu trest odnětí svobody s podmíněčným odkladem, vidí jako nejlehčí formu trestu.

Současný systém dohledu shledává jako relativně účinný, přesto by ho doplnil ještě o povinnost odsouzeného se hlásit u pracovníků PMS případně u místních orgánů, jako jsou Policie ČR a městské či obecní úřady, aby byla zachována aktivita odsouzeného. Tyto orgány by měly také mít pravomoc odsouzené kontrolovat. Myslí si také, že by měli být přesně vymezeny pravomoci kontrolorů pro případ konfliktu s odsouzeným, aby nedocházelo ke zbytečným následným sporům.

Respondent také míní, že by měl soud brát ohledy na to, zda ten, kterému má být tento trest uložen, má nějakou rodinu či přátele, kteří by mu v případě potřeby pomohli třeba s větším nákupem nebo za něj mohli vyřídit některé jeho záležitosti. V případě že takové osoby v okolí odsouzeného nejsou, měl by soud určit i čas, kdy smí být odsouzený mimo domov, aby si mohl vyřídit právě tyto záležitosti.

Zavedení elektronického kontrolního systému jenom uvítá, přesto by ale zachoval povinnost odsouzených se v určených termínech hlásit.

Myslí si ale, že by měl soud mít pravomoc, zakázat odsouzenému stýkat se s některými osobami, aby se zabránilo tomu, že bude ve svém domácím prostředí dále

páchat trestnou činnost. Případně že budou tyto osoby narušovat řádný průběh trestu tím, že mu budou donášet například drogy.

Z těchto podmínek shledává trest jako účinný a pro odsouzené dostatečně odstrašující a omezující.

4.3.8. Žena, 71 let, žijící v Plzeňském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Důchodkyně
- Dosud netrestána

Trest domácího vězení považuje za hloupost, vůbec jí nepřipadne jako trest. S trestem jako takovým nesouhlasí a tím spíš ne, že neschvaluje ani současný systém dohledu prostřednictvím PMS ČR. Její pohled na věc se možná trochu zlepšil, až bude zaveden elektronický kontrolní systém. Zatím tento trest vidí jen jako „alibi“ pro stát, kdy je sice viníkovi uložen trest, ale tím veškerá starost státu o odsouzeného končí. Nemyslí si, že by namátkové kontroly byly tak časté, aby opravdu odsouzené donutily se v určený čas zdržovat doma. Obavy má také z toho, že v případě, že pracovníci PMS ČR nezastihnou odsouzeného doma, ten se bude později vymlouvat na akutní lékařské ošetření popřípadě spánek. Respondentka se obává i možných návštěv, které mohou za odsouzeným docházet a ten tak může dále pokračovat v páchání trestné činnosti a/nebo si zpříjemňovat trest různými veselými večírky, místo toho aby zpytoval svědomí.

Respondentka se také obává toho, že souhlas osob žijících v jedné domácnosti s odsouzeným, by mohl být odsouzeným vynucen. Dále respondentka uvádí, že v některých případech by domácí vězení neuselo být ani takovým trestem pro odsouzeného jako pro jeho okolí. Musí prý zákonitě vznikat „ponorková nemoc“.

Klientka sama by si vybrala, měla-li by tu možnost, právě tento trest a to právě z důvodu, že ho nepovažuje za trest. Z nabízených možných trestů ho zařadila jako trest nejlhčí, hned po něm následoval trest obecně prospěšných prací, zatímco trest odnětí svobody s podmíněčným odkladem shledává jako druhý nejtěžší.

Trest shledává jako naprosto neúčinný a neomezující pro odsouzené, za to ale značně omezující pro jejich rodiny.

4.3.9. Muž, 35 let, žijící v Plzeňském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Policista Policie ČR
- Dosud netrestán

O trestu domácího vězení si myslí, že je to dobrá věc. Souhlasí s ním a to hlavně z důvodu, že by tento trest měl zabránit u odsouzených ztrátě zaměstnání a rozpadu rodiny.

Sám, měl-li by tu možnost, by si ale vybral peněžitý trest, je to podle něho nejjednodušší forma trestu. Trest domácího vězení se mu zdá jako druhá nejlehčí možnost potrestání. Trest odnětí svobody s podmíněčným odkladem shledává jako nejtěžší ze všech nabízených trestů.

Dohled úředníků PMS ČR shledává respondent jako dostačující. Jeho názor na zabezpečení výkonu trestu se zavedením elektronického kontrolního systému změní – náramky už mu případnou zbytečné. Názor na trest se ale nezmění.

Jako další možnost kontroly by respondent navrhoval, aby se odsouzený hlásil v určených intervalech na služebně Policie ČR v místě bydliště.

O trestu si ale nemyslí, že by měl pro odsouzené odstrašující účinek, tak aby se pro příště nedopouštěli páchaní trestné činnosti. „ Být doma a v místě bydliště není žádným trestem.“

4.3.10. Žena, 32 let, žijící v Plzeňském kraji

- Vzdělání střední s maturitou
- Policistka Policie ČR

- Dosud netrestána

O trestu domácího vězení si myslí, že je to trest nedostatečný. Nemá podle ní dostatečný účinek a to hlavně z toho důvodu, že nelze odsouzené uhlídat.

Měla-li by si sama vybrat trest za ne příliš vážný trestný čin, vybrala by si trest obecně prospěšných prací, který by nezatížil její rozpočet a neomezil ji příliš ani ve výkonu zaměstnání ani při volnočasových aktivitách.

Když jsem dala respondentce za úkol seřadit vybrané tresty podle toho, jak ji přijdou účinné. Zařadila respondentka trest domácího vězení jako nejméně účinný trest, oproti tomu trest odnětí svobody s podmíněným odkladem jako druhý nejvíce účinný. Trest obecně prospěšných prací, který by si sama vybrala, zařadila na střed.

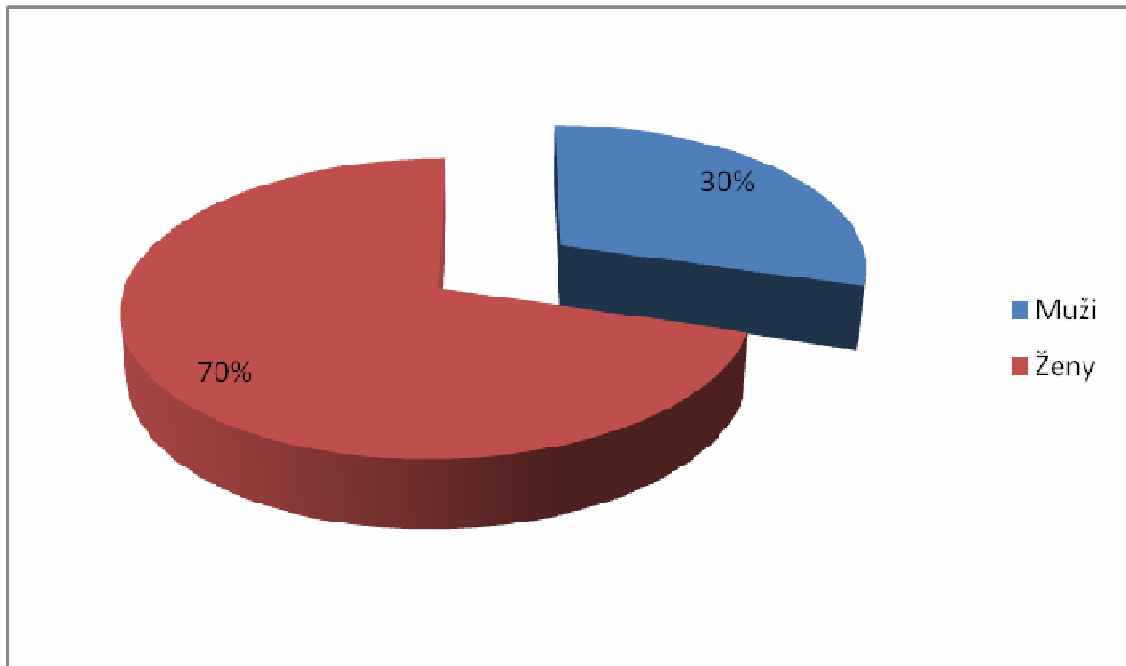
Současný systém dohledu shledává jako zcela nedostačující. „ Jsou to jenom lidé, kteří chybují“. Podle respondentky nelze uhlídat dodržování trestu, alespoň ne dostatečně důsledně.

Její pohled na zabezpečení výkonu trestu se možná změní ve chvíli, až budou zavedeny elektronické náramky. Tento způsob dohledu snad bude dostačující. Sama neví, jakou jinou formu dohledu by navrhla.

Nezmění se ale respondentčin názor na trest jako takový a nemyslí si ani, že má trest nějaké omezující účinky a měl by v budoucnu od páchání trestné činnosti odradit. „To, že budou odsouzení určitou část dne muset být doma, není podle mě trest. To je trestem pro děti nebo, dejme tomu, pro hubertáky, když dostanou domácí vězení, ale ne trest pro dospělé lidi.“

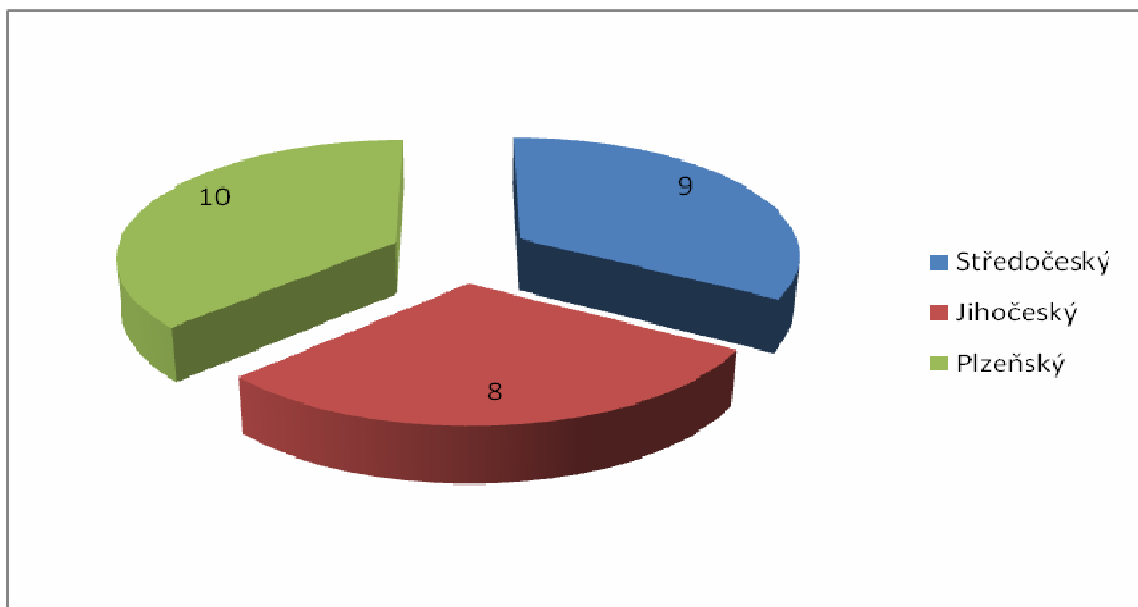
4.4. Grafické znázornění některých údajů

Graf č. 1: Zastoupení mužů a žen ve výzkumu

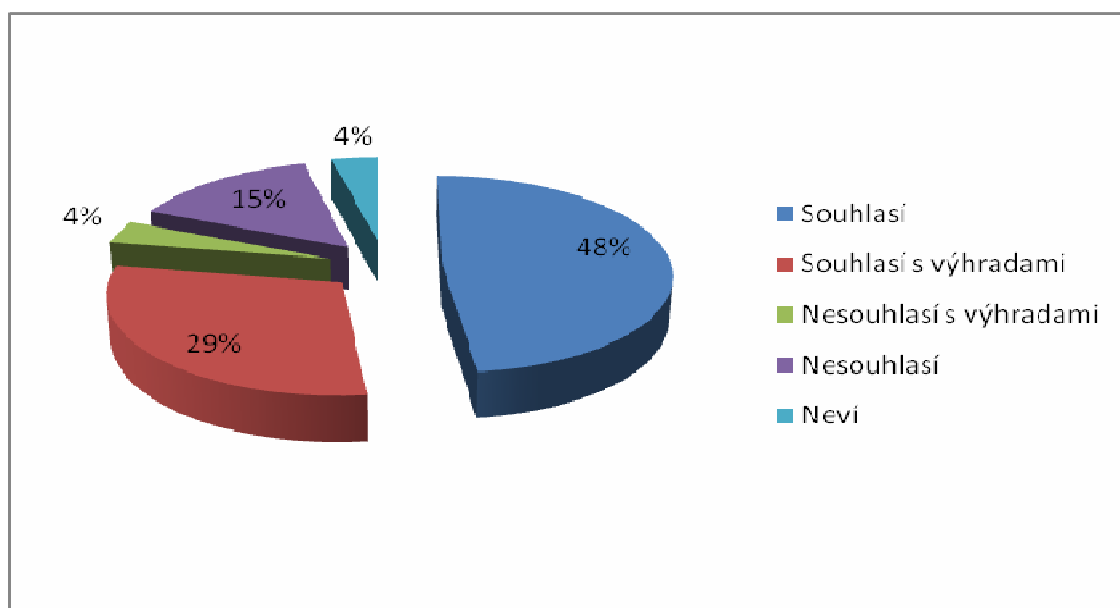
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 2: Zastoupení respondentů z jednotlivých krajů ve výzkumu

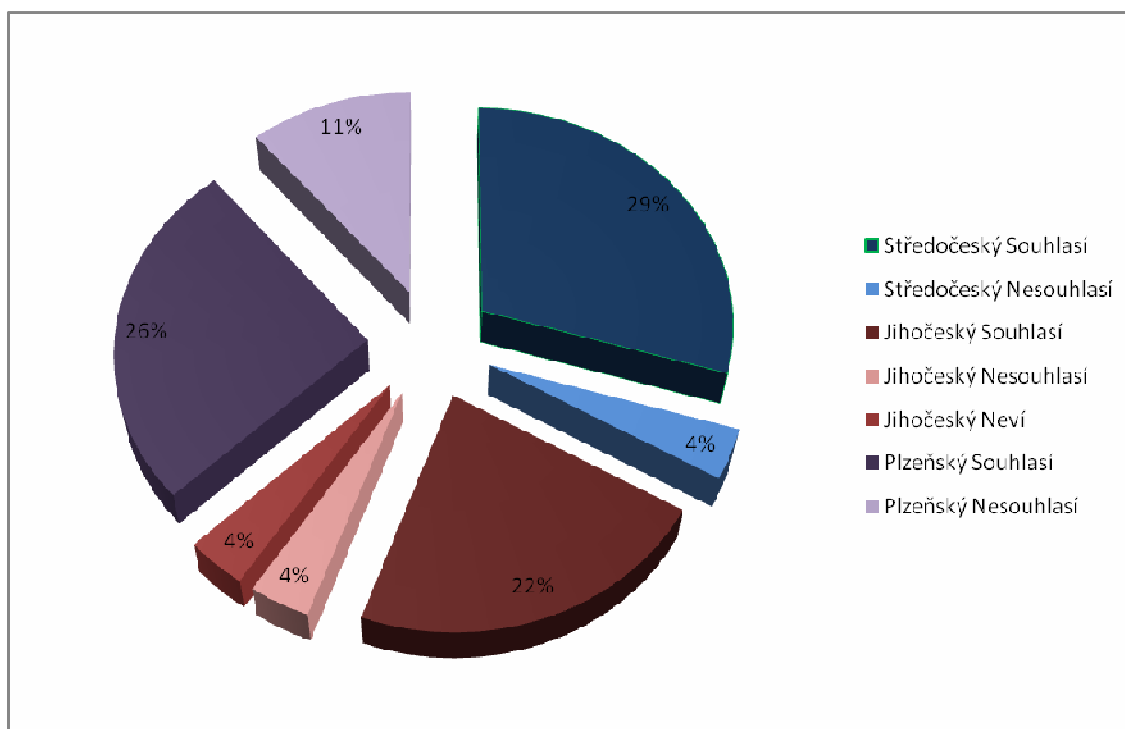
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 3: Souhlas či nesouhlas s trestem domácího vězení

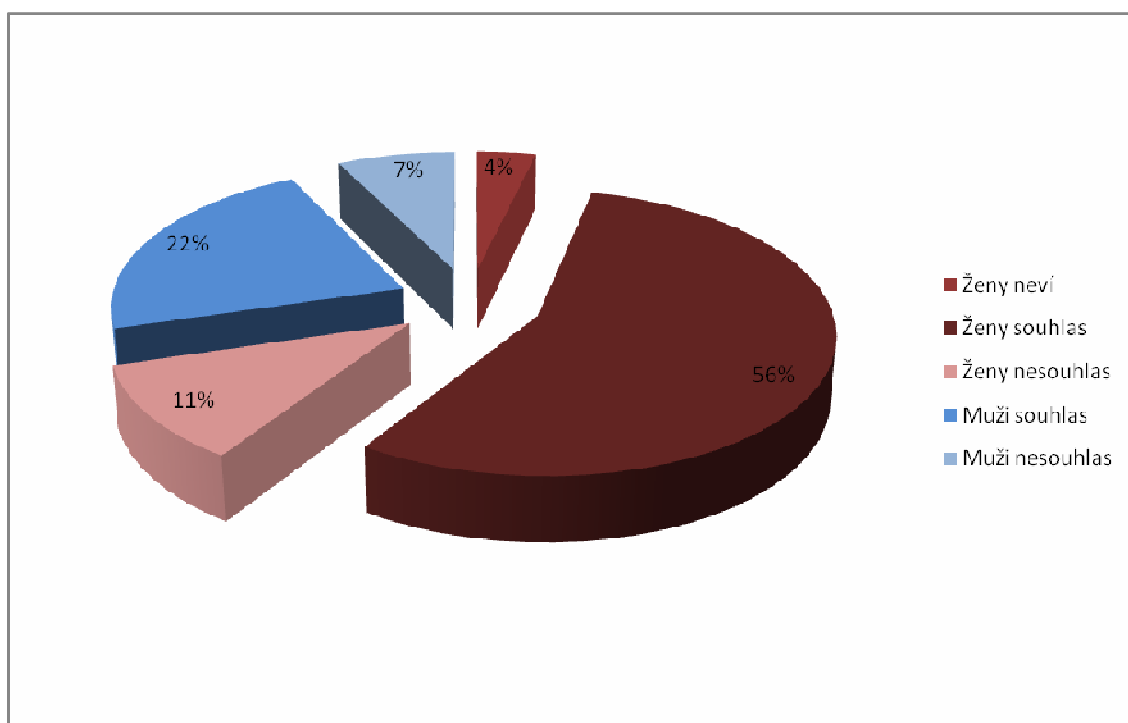
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 4: Souhlas či nesouhlas s trestem domácího vězení podle krajů

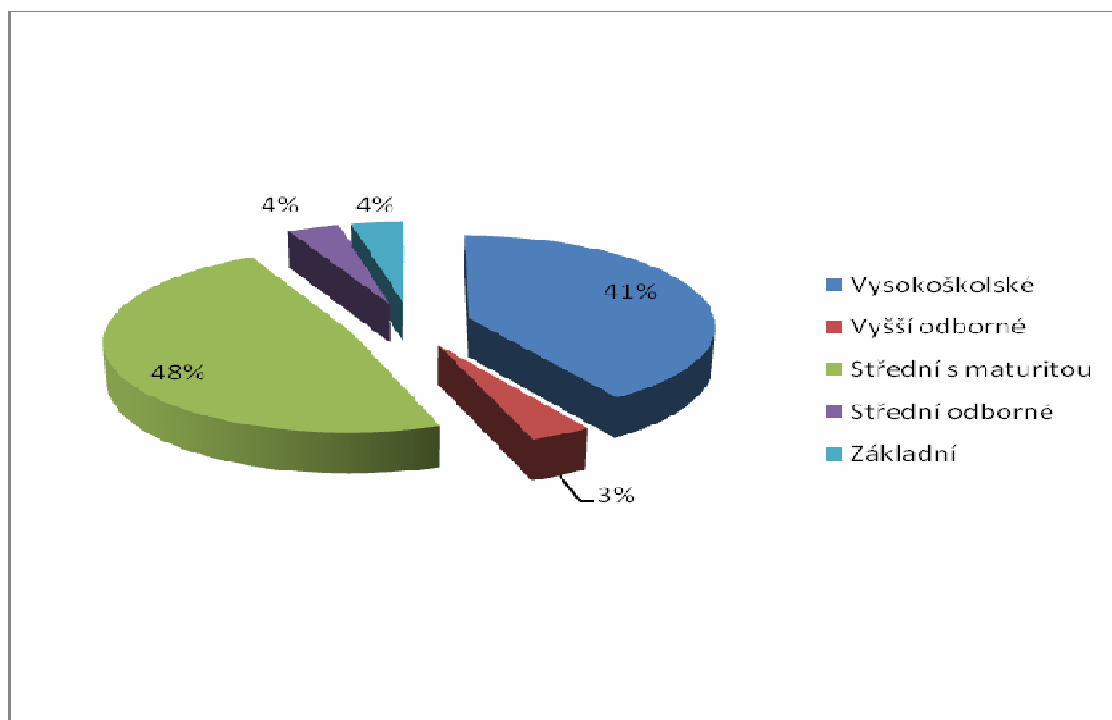
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 5: Souhlas či nesouhlas podle pohlaví

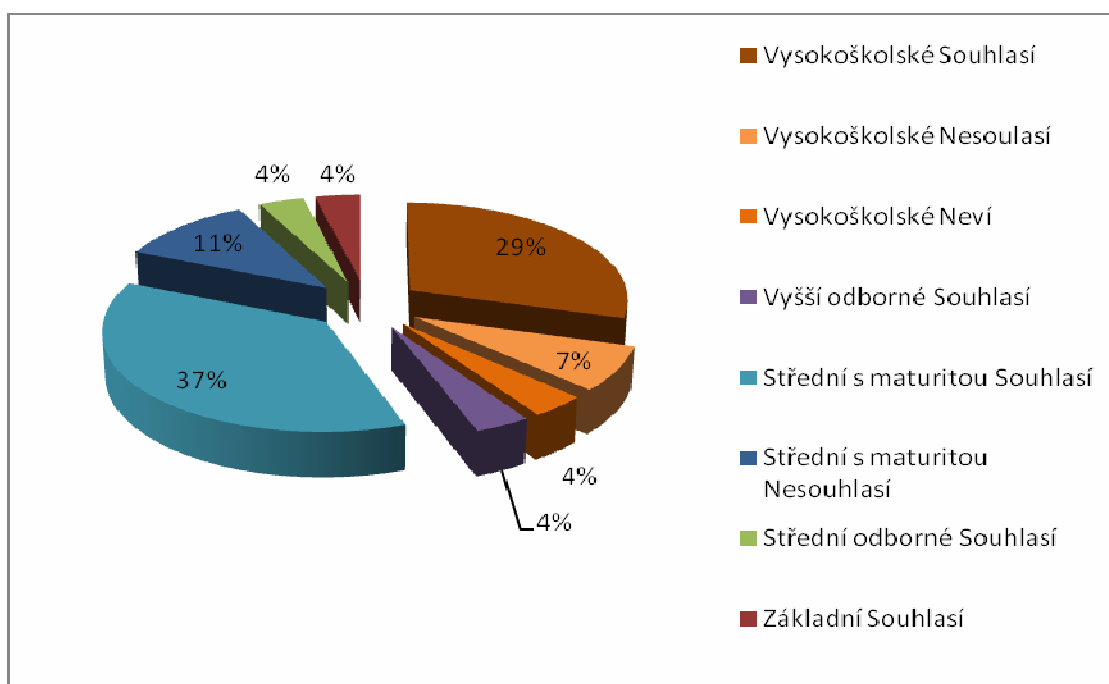
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 6: Rozložení respondentů podle vzdělání

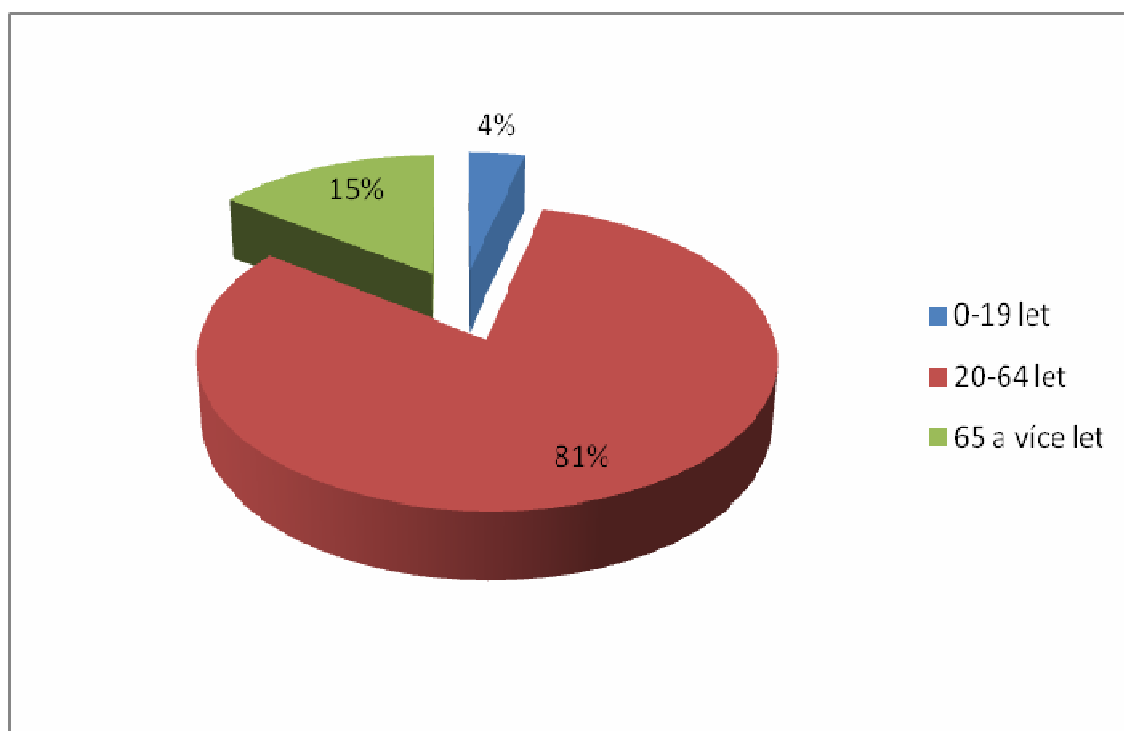
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 7: Souhlas či nesouhlas s TDV dle vzdělání

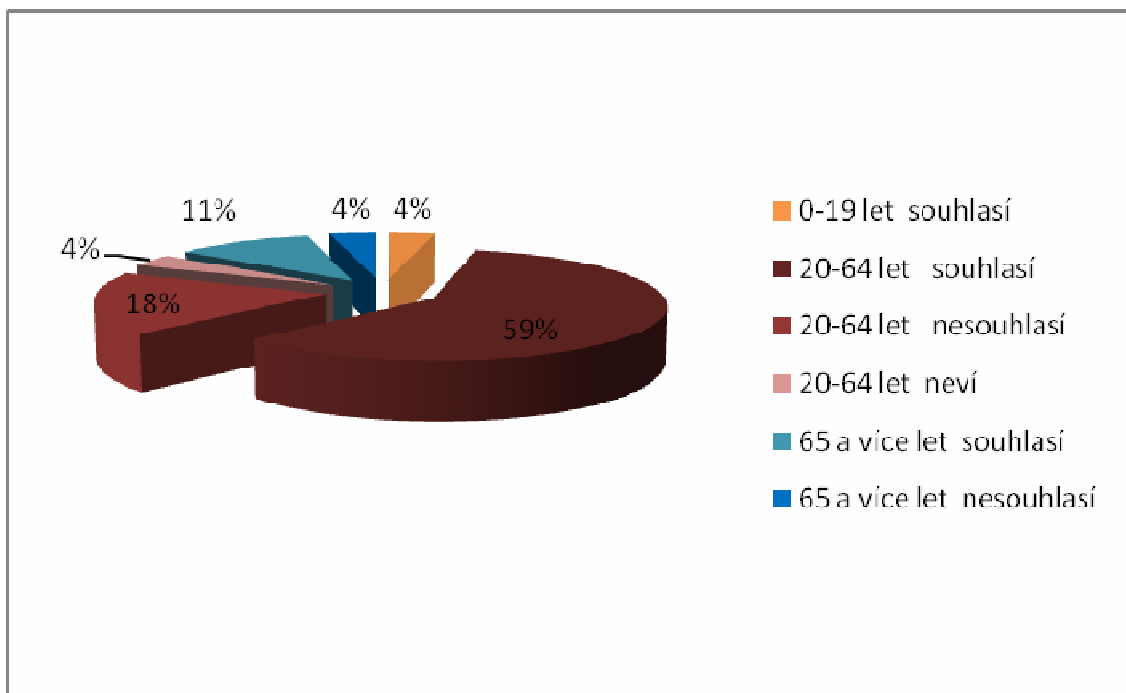
Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 8: Rozložení respondentů dle věku

Zdroj: Vlastní výzkum

Graf č. 9: Souhlas či nesouhlas dle věku respondentů

Zdroj: Vlastní výzkum

5. DISKUZE

V zimě roku 2010 proběhl na území České republiky výzkum prováděný společností Aspectio a.s.. Zadavatelem projektu bylo Ministerstvo spravedlnosti České republiky a cílem projektu bylo zjistit povědomí veřejnosti o trestu domácího vězení a mínění, které má společnost o tomto trestu.

Výzkum proběhl na území celé České republiky a účastnilo se ho 642 respondentů. Oproti tomu autorka této diplomové práce pracovala se vzorkem menším, pouhých 27 resp. 30 respondentů, přičemž 3 respondenti odmítli s autorkou na výzkumu spolupracovat. Autorka také zúžila své bádání pouze na území Jihočeského, Středočeského a Plzeňského kraje.

Autorka diplomové práce také měla stanovené rozdílné cíle výzkumu než autoři výzkumu společnosti Aspectio a.s.. V některých částech se ale oba výzkumy přeci podstatně překrývají. Jedná se hlavně o části týkající se souhlasu či nesouhlasu respondentů s tímto druhem trestu a důvodu proč tomu tak je.

Jak uvádí společnost Aspectio a.s., drtivá většina respondentů se vyjádřila k otázce, zda s trestem domácího vězení souhlasí, kladně. U výzkumu společnosti Aspectio a.s. se jednalo o 69% respondentů. Autorka této diplomové práce došla k závěru velice podobnému – 48% respondentů souhlasí a dalších 29% respondentů souhlasí byť s drobnými výhradami. Celkem lze tedy říci, že v tomto výzkumu souhlasilo s trestem domácího vězení 77% respondentů. K podobnému závěru nás vede i anketa uveřejněná na serveru i-Dnes.cz, kde čtenáři odpovídali na otázku, zda souhlasí, aby pachatelé za drobné trestné činy dostávali jen domácí vězení. I přes nešikovnou formulaci otázky, kde slovo „jen“ může pro mnohé respondenty být značně zavádějící, odpovědělo 8 498 respondentů, že s tímto postupem souhlasí, a jen 3 222 respondentů bylo proti.

Podobné bylo i složení respondentů dle pohlaví. U výzkumu společnosti Aspectio a.s. (53 % respondentů tvořily ženy a zbylých 47% tvořili muži). Autorka této práce pracovala se vzorkem populace tvořeným ze 70% ženami, zbylých 30% pak tvořili muži. Vzhledem k velikosti vzorku lze říci, že podobné bylo u obou výzkumů i rozložení respondentů podle věku. Výzkum společnosti Aspectio pracuje se čtyřmi věkovými kategoriemi, a sice 18 - 24 let, 25 – 39 let, 40 – 64 let a 65 let a více. Oproti tomu autorka této práce pracuje pouze se třemi skupinami, které vytvořila podle věku

respondenta a předpokládané ekonomické aktivity, kterou lze v daném věku předpokládat. Konkrétně se tedy jedná o skupinu 0 – 19 let, 20 – 64 let a 65 let a více. Jak u výzkumu společnosti Aspectio a.s., tak u výzkumu vedeným pro účely této práce, tvoří největší část respondentů lidé v produktivním věku, okrajové skupiny (ať již studenti či důchodci) jsou zastoupeni procentem nižším.

Značný rozdíl ve výzkumech ale objevíme ve chvíli, kdy začneme zkoumat údaje o vzdělání. Výzkum společnosti Aspectio a.s. má nejvyšší podíl respondentů se středním vzděláním, což je asi i nejpravděpodobnější zastoupení v celé populaci České republiky. Autorka této práce oproti tomu pracuje se skupinou respondentů, v níž jsou nejhojněji zastoupeni vysokoškolsky vzdělaní respondenti.

Výzkumy se shodují i v pohledu na to, proč respondenti s trestem domácího vězení nesouhlasí. V drtivé většině případů se tomu tak děje právě proto, že respondenti nepovažují trest domácího vězení za dostatečný trest. Autorka této práce se dokonce – a ne v jednom případě – setkala i s názorem, že domácí vězení není vůbec žádným trestem.

Autorka se též, stejně jako výzkumníci společnosti Aspectio a.s., setkávala s obavami z porušování pravidel trestu domácího vězení. Velké obavy měli respondenti především ze současného systému kontrol odsouzených pracovníky Probační a mediační služby ČR, kdy se respondenti domnívali, že pouze namátkové kontroly nejsou dostačující. Tento názor zastávala i většina respondentů, kteří s trestem domácího vězení jako takovým souhlasili. Většina respondentů, ať již s trestem domácího vězení souhlasí či nikoli, uvedla, že se zavedením elektronického kontrolního systému vzroste jejich důvěra k tomuto trestu.

U respondentů, kteří s trestem domácího vězení nesouhlasili, se také často autorka setkávala s názorem, že trest domácího vězení nemá nápravný a preventivní efekt jako klasický trest odnětí svobody. Oproti tomu se autorka neseťkala, na rozdíl od tazatelů společnosti Aspectio a.s., s názorem, že odsouzení s uloženým trestem domácího vězení, mohou ohrožovat okolí. Naopak se ale autorka setkala s tvrzením, že uložení trestu domácího vězení nemusí být trestem ani tak pro samotného odsouzeného jako pro jeho okolí. Byť autorka ví, že pro uložení tohoto trestu je zapotřebí mít souhlas osob sdílejících s odsouzeným stejnou domácnost, za zamyšlení stojí myšlenka, jak zabránit tomu, aby si odsouzený nemohl souhlas okolí vynutit různými pohrůžkami,

které mohou být pracovníkům PMS ČR zůstat utajeny. Pokud ale pomineme extrémní situaci, kde může docházet k domácímu násilí, ve všech známých formách, vezměme v potaz situaci zcela nepatologické běžné rodiny. Je téměř jisté, že i přes vřelé vztahy, které mohou v domácnosti běžně panovat, způsobí to, že jeden člen domácnosti je vyjma své pracovní doby neustále zavřený doma, kde se nudí a je zcela odstřižen od svého širšího sociálního prostředí, že mezi členy začne panovat napětí, které může vyústit až v závažné konflikty. Tím by mohl trest domácího vězení zapříčinit to, že zatímco jeden člen domácnosti je k domovu násilím připoután, druhý, aby se vyhnul případným střetům a napětí, může být naopak touto situací z domova vyhnán.

Nejčastější argumenty respondentů pro to, proč s trestem domácího vězení souhlasí, byly u obou výzkumů hlavně úspora státních financí, zamezení kriminální infekce, zachování rodinného a pracovního prostředí odsouzeného. Respondenti vidí velký přínos domácího vězení i v řešení otázky přeplnění českých věznic.

6. ZÁVĚR

Autorka se při psaní práce setkala s několika problémy. Snad největší problém, který se naskytl při psaní teoretické části diplomové práce, spočíval v nedostatku publikací zabývajících se problematikou domácího vězení. Nedostatek knižních publikací je pochopitelný vzhledem k tomu, že v České republice je tento trest zaveden krátce. Co bylo ale překvapující, byl nedostatek informací i v tak specializovaných časopisech jako je např. Trestněprávní revue. Nebylo ani příliš možné využívat zahraniční zdroje, jelikož každá země trest přizpůsobila okolnostem, jež jsou pro daný stát typické.

Jako další problém se ukázala neochota potenciálních respondentů k tomu, aby se účastnili výzkumu. Tato neochota se vyskytla nejvíce v Jihočeském kraji, kde se autorce podařilo nashromáždit soubor tvořený samými ženami, převážně pak ještě vysokoškolačkami. Muži naprosto odmítali s autorkou komunikovat. Tato situace měla za následek rozdílné závěry, než k jakým došla společnost Aspectio a.s. ve svém výzkumu. Autorka má na mysli především procentuální poměr mezi muži a ženami a nepřiměřeně vysoký výskyt vysokoškoláků ve výzkumu, který vytvořila.

Největším problémem vůbec ale byl malý počet osob odsouzených k výkonu trestu domácího vězení. Autorka původně zamýšlela provést výzkum, kde by respondenti byli právě z řad těchto osob. Díky malému počtu odsouzených nebylo ale možné takovýto soubor sestavit.

I přesto nepříjemnosti, které se během psaní práce vyskytly, se autorka domnívá, že cíle práce se podařilo naplnit a potvrdily se i obě hypotézy.

Diplomová práce by se v budoucnu dala využít pro seznámení širší veřejnosti s okolnostmi spojenými s trestem domácího vězení, jelikož autorka během výzkumu zjistila, že i lidé s vysokoškolským vzděláním mají pouze kusé a často i protichůdné informace.

7. KLÍČOVÁ SLOVA

- Trest
- Domácí vězení
- Probační a mediační služba
- Náramek
- Domácí vězení
- Elektronická kontrola

8. SEZNAM ZKRATEK

OČTŘ – Orgány činné v trestním řízení

PČR – Policie České republiky

PMS ČR – Probační a mediační služba České republiky

TDV – Trest domácího vězení

TrZk – Trestní zákoník, Zákon č. 40/2009 Sb.

9. SEZNAM PŘÍLOH

1. Dotazník, podle kterého byl veden rozhovor
2. Ilustrační fotografie kontrolního náramku

10. POUŽITÁ LITERATURA

- Zákon 40/ 2009 Sb. v současném znění
- Zákon 41/ 2009 Sb. v současném znění
- Vyhláška č. 456/ 2009 Sb. v současném znění
- Vyhláška č. 458/ 2009 Sb. v současném znění
- Důvodová zpráva k zákonu o změně některých zákonů v souvislosti s trestním zákoníkem: Změna zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
- Důvodová zpráva k zákonu č.40/ 2009 Sb.
- Metodický postup PMS ČR v oblasti zajištění možnosti uložení a kontroly výkonu trestu domácího vězení

- LATA, Jan. *Účel a smysl trestu*. 1. Praha : LexisNexis CZ s. r. o., 2007. 114 s. ISBN 978-08-86920-2č-5.
- Kalvodová, V. *Postavení trestu odnětí svobody v systému trestněprávních sankcí*. Brno : Masarykova univerzita, 2002
- KOŠMIDER, Jan. *Funkce trestu a trestání v moderní společnosti*. Brno, 2006. 70 s. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Vedoucí diplomové práce doc. PhDr. Tatiana Machalová, CSc. Dostupný z WWW: <http://is.muni.cz/th/69776/pravf_m/?id=112744>.
- Kuchta, J., Válková, H. a kol. *Základy kriminologie a trestní politiky*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2005.
- Sotolář, A., Púry, F., Šámal, P. *Alternativní řešení trestních věcí v praxi*. Praha : C. H. Beck, 2000

- ((*Justice.cz : Domácí vězení* [online]. 2010 [cit. 2010-01-15]. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>> .),

- *Portal.justice.cz : Postoj občanů k trestu domácího vězení, aspectio a.s.* [online]. 2010 [cit. 2010-03-13]. Ministerstvo spravedlnosti. Dostupné z WWW: <<http://portal.justice.cz/justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=5266&d=310180>>
- *Department of Justice : Home detention* [online]. 2010 [cit. 2010-01-10]. Dostupné z WWW: <<http://www.justice.vic.gov.au/wps/wcm/connect/DOJ+Internet/Home/Sentencing/Home+Detention/>>.
- Domácí vězeň zažil hned první den kontrolu. I-DNES [online]. 1.2.2010, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Domácí vězení bude drahé, ale podle ministerstva se vyplatí. I-DNES [online]. 26.3.2008, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Domácí vězení se o rok odsunulo, stát nemá peníze na náramky. I-DNES [online]. 15.6.2009, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Domácí vězení: byznys, který láká desítky firem. I-DNES [online]. 12.4.2010, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Elektronické náramky pro domácí vězně mají zpoždění, budou až v roce 2011. I-DNES [online]. 14.1.2010, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Kancelář exministra Němce upravila podmínky tendru pro náramky. I-DNES [online]. 26.4.2010, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Místo vězení si odsouzený odpyká trest doma. I-DNES [online]. 31.5.2007, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Na domácí vězení u nás chybí peníze, v USA sledují devianty na mapě. I-DNES [online]. 2.8.2009, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Náramky pro vězně jsou velkým otazníkem. Mohly by mít mobil s GPS. I-DNES [online]. 16.3.2010, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- O dodávku náramků pro domácí vězně projevilo zájem až osm firem. I-DNES [online]. 17.2.2010, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.

- O zakázku na elektronického „bachaře“ domácích vězňů má zájem pět firem. I-DNES [online]. 28.4.2010, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Po odkladech se otevřela soutěž na náramky pro domácí vězně. I-DNES [online]. 3.3.2010, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- První násilník dostal trest domácího vězení. Zbil známého své družky. I-DNES [online]. 7.1.2010, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Soudci se bojí dávat domácí vězení. Kontrolám nevěří a náramky zatím chybí. I-DNES [online]. 6.3.2010, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Stát chce zavést domácí vězení. I-DNES [online]. 13.5.2003, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- V domácím vězení skončí až 4 000 odsouzených. I-DNES [online]. 25.3.2008, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Věznice jsou přeplněné, od ledna začne fungovat domácí vězení. I-DNES [online]. 29.10.2009, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Za banální trestné činy dostane viník od ledna domácí vězení. I-DNES [online]. 30.12.2009, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.
- Zavedení trestu domácího vězení se možná odloží na rok 2011. I-DNES [online]. 22.10.2009, [cit. 2010-04-28]. Dostupný z WWW: <www.i-dnes.cz>.

10. Seřad'te, prosím pomocí číselné stupnice (kde 1 je nejučinnější, 5 nejméně účinná), uvedené druhy trestů podle toho, jak Vám případnou účinné:

- trest odnětí svobody
- trest odnětí svobody s podmíněným odkladem
- trest obecně prospěšných prací
- peněžitý trest
- trest domácího vězení

11. Případně Vám současný systém dohledu na dodržování trestu u odsouzených s uloženým trestem domácího vězení dostatečný? (Současný systém dohledu – dohled pracovníků Probační a mediační služby). Proč ano, proč ne?

12. Změní se Váš pohled na dostatečnost **zabezpečení** ve chvíli, až budou odsouzení hlídání elektronicky? Proč?

13. Jak se změní Váš názor na tento **trest**, až bude zaveden elektronický kontrolní systém?

14. Jakou formu kontroly byste navrhoval /-a Vy?

15. Myslíte si, že tento trest je pro odsouzené dostatečně omezující, aby si pro příště páčání trestné činnosti rozmysleli? Proč?

Příloha č. 2: Ilustrační fotografie kontrolní náramku

Takto by mohl vypadat elektronický kontrolní náramek pro výkon trestu domácího vězení

Zdroj: ČT 24